

მსუ

ლიტერატურული ჟურნალი № 1 (48)
მსაქმე მსაქმე მსაქმე მსაქმე მსაქმე მსაქმე მსაქმე
2021

ოლე

მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთის“ გამოცემა

The Literary Magazine OLE

ჟურნალი გამოდის 2004 წლის ივნისიდან
ISSN 1512-3995

ოლე – ბრყენა, გინა მოგრძე ტყე ველთა შუა
სულხან საბა

ოლე – ახომი საჩრდილობლად დატოვებული
ხე

ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი

ოლე – გიორგი ლეონიძის პოეტური შედეგრი

მთავარი რედაქტორი

აკაკი დაუშვილი

რედაქტორები

ფარნა რაინა
ნუნუ ქამუკაშვილი

მხატვრული რედაქტორი

სოფიო ქელიძე

მისამართი: 2200 თელავი
ერეკლე II-ის გამზირი №6
III სართული
მობ: 555 46 44 29
მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთი“
მობ: 558 48 24 80

„ოლეს“ რედაქციაში შემოსული მასალა
არ რეცენზირდება და ავტორს არ უბრუნდება

მასალების გამოგზავნა შეგიძლიათ
ელექტრონული ფოსტით
E-mail: akakidau@mail.ru

ჟურნალ „ოლეს“ წინა ნომრების წაკითხვა
შეგიძლიათ საქართველოს პარლამენტის
ეროვნული ბიბლიოთეკის საიტზე www.nplg.gov.ge —
ციფრული ბიბლიოთეკა „ივერიელის“
ვებგვერდზე.

ჟურნალი „ოლე“ გამოიცემა თელავის მუნიცი-
პალიტეტის მერიის (მერი ბატონი **შოთა ნა-
რეკლიშვილი**), თელავის მუნიციპალიტეტის
საკრებულოს (თავმჯდომარე **არჩილ თხლაშიძე**)
მხარდაჭერით.

დაიბეჭდა გამომცემლობა „მერიდიანში“

მარტი, ივნისი, სექტემბერი, დეკემბერი №1, (48), 2021

გამოდის სამ თვეში ერთხელ

„ოლე“ ლიტერატურული ჟურნალი

შინაარსი

მხატვრული ლიტერატურა

2. **კახაბერ პავლიაშვილი.** ჩიტური. მოთხრობა
7. **მარიამ კოზმანიშვილი.** ლექსები
10. **ლანა მანველი.** დრამა პოეტურად. პიესა
21. **ციციწო მარკოზაშვილი.** ლექსები
24. **ნუნუ ქამუკაშვილი.** ლექსები
27. **თინათინ სიყმაშვილი.** დიდგოგია. მოთხრობა
33. **გიული ჩინიაშვილი.** ლექსები
35. **პლატონ ბაქურიძე.** ვაკისძირელი მონადირე. მოთხრობა
41. **ანა მანოშვილი.** ლექსები
43. **შორენა ქამუკაშვილი.** ლექსები
45. **ზაირა მინდალი.** ორი მოთხრობა

ნერილები

47. **ზაალ პოტკოველი.** ბაგეთაგან თაფლი გწვეთავს

თარგმანები

51. **აფაზ მასული.** ლამე. მოთხრობა
- „ნაბიჯი“ – **ახალგაზრდული ჩანართი**

56. **თამარ ბურნაძე.** ლექსები
57. **ელენე ლომსაძე.** მე გნერ შენ...
58. **ქეთევან ჭანკოტაძე.** ორი მინიატურა
59. **მარიამ ჩოგახიძე.** ლექსი
60. **სოფიკო ტაბარაშვილი.** ფოთოლი. მინიატურა

მიხეილ თუშანიშვილი – 100

61. **ლალი ქვეციშვილი.** ბატონო მიშა, არასოდეს დამავიწყდებით!

ღვანდომოსილი ქალბატონი

63. **გილოცვაები**
64. **ლია ფიქარიშვილი.** ლექსები

გარეკანის პირველ გვერდზე
ელზა თუშაბრამიშვილის ნახატი

მიგომანებენ ვოლგის ნაპირებისაკენ, თითქოს ფერხული ჩაუბიათო. მარცხნივ და მარჯვნივ ტყის მასივებია, ალაგ-ალაგ შემალღებული, ალაგ გაჩეხილი ჭალებითა და შიგადაშიგ მიმოფანტული, მწვანედ მოლალანე მინდვრებითა თუ გვირილებით მოფარდაგებული ლილო-ჭრილოებით.

ჩემს უკან ჩვენი სამხედრო ქალაქია, დაბალი კორპუსებით, კარვებით, სამწყობრო და სპორტული მოედნებით. იმის იქით კვლავ მინდვრებია, ძარღვებით გადახლართული, მიხვეულ-მოხვეული, ფართო და წვრილი გზებით თუ ბილიკებით დასერილი. შორს მოჩანს სოფელი შუმლოვო, რომლის სახელიც აწერია ჩვენთან გამოგზავნილ ბარათებს. ვდგავარ გაშტერებული, ბუნების სილამაზით გაოგნებული. ხან ერთი მხარე მომტაცებს თვალს, ხან მეორე. ვერ ვძლები ცქერითა და... სუნთქვით.

ჰაერი ხომ იშვიათი ნაზავია ამ მდელთა სურნელებისა, ტყის სიფაქიზისა და ცის სილურჯისა – გამჭვირვალე, მსუბუქი, ნაზი და წმინდა. მზე დანათის და სხივებით ეფოფინება ტყეველს, დახარის თავის საბრძანებელს. საოცრად ამაღლებული და განწმენდილი გრძნობა მეუფლება. ცოდვას ღმერთმანი, თოფი ესროლო ამ საოცრებას, ასეთ ბუნებას... დაჭრა იგი... მაგრამ ის მახარებს რომ შეიძლება დაჭრა, მოკვლით კი ვერ მოკლავ.

ინენისის ბოლო რიცხვებია. ზამთრის მერე თოფი არ გავარდნილა ამ სასროლეთზე. სამი კვირის წინ მოსულ ახალწვეულებს აქამდე მხოლოდ სამწყობრო სვლას, წესდებას, თეორიას და კალაშნიკოვის ავტომატების დაშლა-აწყობა-განწმენდას გვასწავლიდნენ. და აი, მოვიდა დრო სროლაში დაოსტატებისა.

ახალწვეული ჯარისკაცების თითქმის ნახევარს ქართველები შევადგენთ, დანარჩენები რუსები არიან და ცოტაოდენი უკრაინელები.

* * *

პირველი ათი ჯარისკაცი მორჩა სროლას. წამოდგნენ. ათმეთაურის, ოცმეთაურის და ასმეთაურის – კაპიტან მოროზოვის თანხლებით გაემართნენ სამიზნეების შესამოწმებლად და ქულების დასათვლელად.

ამ დროს ერთი პატარა, ცისფერგულა ჩიტი მოფრინდა და ჩემგან მარცხნივ, მოაჯირზე დასკუპდა.

– ჭყიპ-ჭყიპ – ორჯერ დაიჭყიპინა და მოაჯირზე აქეთ-იქით ხტუნვას მოჰყვა.

– გამარჯობა ჩიტუნა, გამარჯობა ცისფერგულა! – ჩემდამი თავისებურ მისალმებაში ჩაუთვალე თავისი „ჭყიპ-ჭყიპ“ და მეც ჩემებურად, ქართულად მივესალმე.

ერთხანს იხტუნა ასე, იჭყიპინა, ერთი-ორ-

მხატვარი სოფიო ქელიძე

ჯერ ბაქნის იატაკზე დაფრინდა, იქაც იხტუნა. ცოტა ხნის მერე ესეც მოსწყინდა და გაფრინდა, დამეკარგა თვალთაგან.

სამიზნეებთან წასულები უკან დაბრუნდნენ. ცეცხლის ხაზზე ახლა მეორე ათეული დანვა და სამიზნეებს ცეცხლი გაუხსნა. ოდნავ ახმაურებული ტყე ხელმეორედ გაირინდა და ავტომატების ხმას ყური დაუგდო.

თითეული ჯარისკაცი სამ ტყვიას ისვრის მხოლოდ, ისიც ჯერ-ჯერით. ორი-სამი წუთის შემდეგ ოცდაათივე ტყვია გასროლილია და ახლა ეს ათეული მიემართება სამიზნეების შესამოწმებლად.

ცისფერგულა ჩიტი ისევ მოფრინდა, ისევ მარცხენა მხარეს, მოაჯირზე დასკუპდა და მოჰყვა ხტუნვასა და ჭყიპინს. დახტის, დახტის, ჭყიპინებს გაუთავებლად. ვერაფერი გამიგია, რა უნდა. მგონი მიბრაზდება თუ მეჩხუბება თავის ჩიტურ ენაზე. პროტესტს მიცხადებს თავისებურად.

– რა გინდა ჩიტუნია, რას მთხოვ ცისფერგულა? ვერ გამიგია რა გინდა. ალბათ, ტყემ გამოგაგზავნა ჩვენთან, მყუდროების დამრღვევებთან პროტესტით, შეიძლება ფრინველებმა გამოგაგზავნეს დავალებით, – ნუ ისვრითო თოფებს, მაგრამ მე რა ვქნა ცისფერგულა, მე პატარა კაცი ვარ, მე არაფერი შემიძლია. აგერ, კაპიტან მოროზოვს აუხსენი, ის არის აქ უფროსი.

თითქოს დამიჯერა ცისფერგულამ, სადღაც გაფრინდა, მაგრამ დიდხანს არ გაუვლია და ისევ

მოფრინდა. ამჯერად ხელცარიელი აღარ მოსულა. ნისკარტი დაჭერილი, კაი გრძელფეხება, მწვანე კალია მოიყვანა. დასკუბდა ისევ მარცხენა მოაჯირზე და ისევ მოჰყვა ხტუნვასა და ჭყიპინს. მე კი მიკვირს, ნეტავ როგორ ახერხებს ჭყიპინს მწერიტ გამოტენილი პირით? კალია კი გარდიგარდმო გაჩხერილა ცისფერგულას ნისკარტში. ჯერ ისევ ცოცხალი, ფეხებს აფხაკუნებს მხოლოდ.

ცოტა ხანს კიდევ იხტუნა ცისფერგულამ. მერე გადმოფრინდა ჩემგან მარჯვენა მოაჯირზე. იხტუნა, იჭყიპინა. ერთი-ორჯერ ისე ახლოს ჩამიფრინა კინალამ ფრთა გამკრა. ვერაფერი გამიგია, რამ გადარია ეს ჩიტი ასე, რას მემართლებს. ავტომატი კი მაქვს მხარზე გადაკიდებული, მაგრამ შიგ ხომ არც ერთი ტყვია არ მიდევს, ანდა როდის იყო, რომ ჩიტებს ავტომატით დასდევდნენ, მაგრამ, ახლა რას გააგებინებ ამ ჩიტს?

ეს ჩიტი კი მტაცებს ყურადღებას, მაგრამ, ჩემი მთავარი მოვალეობა არ მავინყდება, ფხიზლად გავყურებ სასროლეთს და მის გარე ტერიტორიებს. ხანდახან კი კაპიტან მოროზოვის მკონტროლებელ, გამჭოლ მზერას ვიჭერ.

ცისფერგულამ ტაქტიკა შეიცვალა. მარჯვენა მხარეს მოაჯირიდან იატაკზე დასკუბდა და ხტუნვა-ხტუნვით მომიახლოვდა, ისე ახლოს მოვიდა, ნახევარ ნაბიჯზე იქნება ჩემგან, დახტის და ჭყიპინებს.

– რა გინდა ცისფერგულა, ვერაფერი გავიგე. მინდისავით მაინც მესმოდეს ფრინველთა ენა. ქართული შენ არ იცი და რუსული, რაღა მაინცდამაინც მე უნდა მესწავლა შენი ჩიტური ენა? ინგლისური მე არ ვიცი და მანგლისური შენ არ გეცოდინება. – ვეუბნები ცისფერგულას და ამის შემდეგ იწყება საოცრებები.

ამ საოცრად გულადი ჩიტის მოფერება მომინდა და ამასთანავე მისი რეაქციაც მაინტერესებდა. ამიტომ გვერდულად მისკენ გავინიე სულ რაღაც ერთ მტკაველზე. გაჩერდა და რაღაც სასაცილოდ, ალმაცერად ამომხედა იატაკიდან. მე კიდევ წავინიე მისკენ, თითქმის ჩექმის წვერით შევეხე. მაშინ კი იკადრა, უკან, კვლავ ნახევარ ნაბიჯზე გადახტა და ისევ ალმაცერად ამომხედა. გამეცინა და კიდევ მისკენ წავინიე. დამაცადა, სანამ სულ ახლოს მივიდოდი და კვლავ ნახევარ ნაბიჯზე გადახტა მარჯვნივ. მის ასეთ მოქმედებაში და ალმაცერ ამომხედვაში წინასწარ განზრახული აზრი ამოვიკითხე, მისი რაღაცნაირი, ეშმაკური თვითკმაყოფილება შევიგრძენი და მივხვდი, ცისფერგულა ჩიტი თავისკენ, მარჯვენა მხარეს ნელ-ნელა მიტყუებდა. აშკარად ვიგრძენი, ცისფერგულას უნდოდა, რომ მე ბაქანზე ცენტრალური ადგილი მიმეტოვებინა და მარჯვენა მხარეს გადავსულიყავი. კვლავ პატარა ნაბიჯებით გავინიე მარჯვენა მხარეს. ცისფერგულა ხტუნვითა და ჭყიპინით მიმიძლო-

და წინ. აი, მივუახლოვდით ბაქანის კიდეც და მარჯვენა მოაჯირს. აქ კი ცისფერგულა აფრინდა. ცოტა ხანს თავზე დამტრიალებდა, მერე საჩრდილობელის ქვეშ, მოაჯირზე დაფრინდა, სადაც ამ ცოტა ხნის წინ მე ვიდექი. იქიდან კიდევ ერთხელ გადმომხედა მარჯვენა მოაჯირთან გაშეშებულ, მომხდართ დაინტერესებულ ჯარისკაცს, მერე იატაკზე დაფრინდა და ფიცრებს შორის დარჩენილ პატარა ღრიჭოში შეძვრა. იმავე წამს ფიცრების ქვემოდან ბარტყების ჟღერტულიც გავიგონე და ყველაფერი ნათელი გახდა, – ცისფერგულა შეიღებს კვებადა...

ღმერთო ჩემო! თურმე დედა ყოფილა ცისფერგულა! მე კი, გამოშტერებული ჯარისკაცი აქამდე ვერ მივხვდი რას მთხოვდა, რას მემუდარებოდა დედა ჩიტი.

შემაჟურიალა. შემეზიზნა საკუთარი თავიც, ეს ჯარისკაცური ფორმაც და მხარზე გადაკიდებული ავტომატიც.

რამ გამომამტერა, რამ დამიჩლუნგა ასე გონება?

შემარცხვინა ამ პატარა ჩიტმა და ეგ არის!

ცისფერგულა მალევე გადმოფრინდა ბუდიდან, მოაჯირზე დასკუბდა და ჩემსკენ გამოიხედა.

– ჭყიპ-ჭყიპ, ჭიკ-ჭიკ, – ახლა უკვე ჭიკჭიკიც გამოურია ხმაში ცისფერგულამ და მე მივხვდი, რომ ეს იყო მისი სამადლობელი ჩემდამი.

– არაფერს ცისფერგულა, არაფერს, – მივაძახე მე, – გაიხარე შენს ბარტყებში, კაი შეიღები დაგეზარდოს!

ცისფერგულამ მხიარული ჭიკჭიკით შეინავარდა ჰაერში. მე დავბრუნდი ჩემს ადგილზე, ბაქანის ცენტრში, ჩავიმუხლე და მხოლოდ ახლა დავუნყე თვალიერება ბუდეში შესაძრომ ღრიჭოს, რომელიც იმდენად პატარაა, რომ აქამდე საერთოდ არ შემიმჩნევია. გარედან ბუდის არავითარი კვალი არა ჩანს. ბარტყებიც, ეტყობა დედის გაფრთხილებულები არიან, ანდა ინსტიქტით გრძნობენ საშიშროებას და ჩამიჩუმიც კი არ მსმენია მათი.

კვლავ გადავხედე ჩემს სამეთვალყურეო ტერიტორიას. ყველაფერი რიგზეა, მხოლოდ კაპიტანი მოროზოვი იყურება ჩემს მხარეს რაღაც საეჭვოდ, მაგრამ ადგილზე რომ მხედავს, კვლავ სამიზნეებს უბრუნდება.

ცისფერგულა კვლავ ახალი ნადავლით მოფრინდა. დასკუბდა მარცხენა მოაჯირზე და დაიჭყიპინა. მე გამეცინა და ნაბიჯ-ნაბიჯ, მარჯვენა მხარეს გვერდულად წავედი. მოაჯირთან მივედი თუ არა, ცისფერგულა ბუდეში შეფრინდა ისე, რომ იატაკზე აღარ დასკუბებულა. მალევე ბუდიდან გადმოფრინდა, კვლავ მარცხენა მოაჯირზე დასკუბდა. იქიდან მიყურებს და ალბათ გულში ელიმება, როგორ ვბრუნდები მე ჩემს ადგილზე – ბაქანის ცენტრში. როგორც ეტყობა, ჩვენ ერთ-

მანეთს გაუფეთ და ნდობის ძაფებიც გავაბით.

დავბრუნდი ჩემს ადგილზე თუ არა დაბლა გადავიხედე.

– ჯარისკაცო... მეომარო... შვილი! – ეს კაპიტანი მოროზოვი იძახის დაბლიდან ჩემს გასაგონად და თითს მიქნევს – რატომ არ დგახარ ერთ ადგილზე?

– აქ ჩიტი... ისა... თავის შვილებს კვებავს ამხანაგო კაპიტანო, – ვეუბნები საკმაოდ ხმამაღლა ამ სიმალლიდან.

– რაო?! შენ ხომ არ გადაირიე? – ახლა საფეთქელთან მიტრიალებს საჩვენებელ თითს კაპიტანი მოროზოვი – რა ჩიტი, რომელი ჩიტი?

– რომელი და... პატარა ჩიტია... ცისფერგულა.

– ნუ სულელობ, – თითს მიქნევს კაპიტანი მოროზოვი და ამ დროს ახალი ათეული იწყებს მიზანში სროლას.

ცისფერგულა უკვე სროლის დროს კვლავ ნანადირევით მოფრინდა. აქამდე ავტომატების ხმას უფრთხოდა, ახლა სროლის ხმაც აღარ ამინებს. დასკუბდა ისევ მოაჯირზე და მიყურებს. არ იცის რა ორჭოფულ მდგომარეობაში ვვარდები. ან მას უნდა ვანყენინო, ან კაპიტან მოროზოვს. ეჰ! აირჩიე რიგითო ჯარისკაცო პავლი-აშვილო! ან კაპიტანი დაგსჯის, ან დედა ჩიტი დაგლოცავს. აირჩიე რომელიც გინდა!

ავირჩიე. უფრო სწორად დიდი ხანია არჩეული მაქვს. მარჯვნივ გავინიე მოაჯირისკენ და ცისფერგულამაც შვილები დააპურა.

– ჯანდაბას კაპიტანი მოროზოვი. ბოლოს და ბოლოს ხომ არ დამხვრეტს?

კაპიტანი მოროზოვი ჩემსკენ იყურება, მერე ჩემს ოცმეთაურს, უფროს ლეიტენანტ კომაროვს ახედებს ჩემსკენ და რალაცას ეუბნება.

ალბათ შემცვლიან ცოტა ხანში, მაგრამ, სანამ შემცვლიდნენ, ცისფერგულა გამოაძღობს კიდევ თავის ბარტყებს.

თითქოს ცისფერგულაც გრძნობს რალაცას, მალ-მალე მოფრინავს. ან ასე უცბად სად იჭერს ამდენ მწერებს? ბაქანზე აქეთ-იქით დავდივარ. კაპიტან მოროზოვისკენ ვცდილობ ნაკლებად გავიხედო. სასროლეთის ტერიტორია კი მარჯვენა მხრიდანაც კარგად მოსჩანს, ბრძანებას კეთილსინდისიერად ვასრულებ. თუმც კაპიტანი მოროზოვი ვერ მხედავს მარჯვენა მხარეს და ჰგონია, რომ რალაცას ცუდს ვაკეთებ. ვინ იცის, რა ბოროტებას აღარ მანერს.

მეოთხე ოცეული ამთავრებს სროლას და უკვე ჩვენი ოცეულის ჯერი დგება. კიბეზე ვილაც ამოდის ჩემს შესაცვლელად.

ამოვიდა. მეორე ოცეულის ჯარისკაცი ვასილი პტიჩკინი გამოუგზავნიათ ჩემს შესაცვლელად. მე აქ „ჩიტები“ მაკლია კიდევ?

– ჩადი და ისროლე, შენი ჯერია, – მეუბნება ვასია, – იცოდე, კაპიტანი მოროზოვი გაჯავრე-

ბულია შენზე.

– ვიცი ვასია, – ვეუბნები, – შენზედაც გაბრაზდება, მაგრამ არაუშავს. შენც ასევე მოიქეცი, ნახე, ცისფერგულა ჩიტი ცხოვრობს აქ, ბარტყები ჰყავს. იცოდე, შვილები მშვირები არ დაუტოვო. აი, მოფრინდა, ხედავ? მარჯვნივ გაინევი ბოლომდე და ისიც თავისუფლად შეძვრება ბუდეში. ერთი გვარისა ხართ და აბა, შენ იცი, არ აწყენინო იცოდე, – მეც ჩემებური ინსტრუქტაჟი ჩავუტარე ვასია პტიჩკინს.

ვასიას თვლები გაუფართოვდა.

– კარგი... კარგი... გავიგე, ასეც მოვიქცევი, სასროლეთსაც მივხედავ, ჩადი. ნუ გეშინია, – მამშვიდებს ვასია. კოჭებზე ეტყობა, კარგი ბიჭია.

– ნახვამდის ცისფერგულა, ნახვამდის პანეიბო! – დავემშვიდობე ცისფერგულას ოჯახს, ხელი დავუქნიე და კიბეზე დაბლა დავემვი.

მინაზე ფეხი დავდგი თუ არა, კაპიტანმა მოროზოვმა თითით თავისთან მიმიხმო, ჩვენი ოცმეთაური კომაროვიც იქვეა.

– გიცხადებ სამ განწესს, რიგგარეშე! – ხელი საფეთქელთან მიიდო კაპიტანმა მოროზოვმა და კომაროვს მიუბრუნდა, – ამხანაგო უფროსო ლეიტენანტო, ყურადღება მიაქციეთ, რომ იმუშაოს როგორც წესი და რიგია, – გასაგებია?

– არის, სამი განწესი რიგგარეშე! – ვილიმები მე.

კაპიტანი მოროზოვი ვერ ხვდება, რა მაცინებს მე უბედურს. ხან მე მიყურებს გაცეცხული თვლებით, ხან ოცმეთაურს, მერე ანძის ბაქანზე აიხედა. ვასია პტიჩკინი იქ ვერ დალანდა.

– იქ, მალა რა ხდება? – მეკითხება ბოლოს, – რატომ არ ჩერდები ადგილზე?

– ვერც ვასია პტიჩკინი გაჩერდება, ამხანაგო კაპიტანო, ისეთი სიტუაციაა იქ.

– გაგიჟდით?! ტრიბუნალს გადაგცემთ! – იმუქრება კაპიტანი.

მე ისევ ვიცი, რომ წარმოვიდგენ ცისფერგულას გულისთვის „გამომუშავებულ“ ტრიბუნალს.

– ამხანაგო კაპიტანო! თქვენ თვითონ ადით იქ, ნახეთ იქაურობა და თუ ამის მერეც გადამცემთ ტრიბუნალს, თქვენი ნება იყოს. – ჩავანვთე ასეთი იდეა კაპიტან მოროზოვს.

კაპიტანმა მოროზოვმა დამიჯერა, სასროლეთზე შესვენება გამოაცხადა და ანძის ვიწრო კიბეებს ზევით აუყვა.

მე ოცმეთაურ კომაროვს მოვუყევი ცისფერგულას შესახებ, მაგრამ მას არც თუ ძალიან აინტერესებს ეს ამბავი.

ეს გასაგებიცაა ჩემთვის, არ სცალია ახლა უფროს ლეიტენანტ კომაროვს სენტიმენტალიზმისთვის. გუშინ პოლკოვნიკმა შუბინმა ისე გამოლანძღა კომაროვი, რომ ეს ამბავი ალბათ კარგა ხანს არ დაავინყდება. შეიძლება მთელი

სიცოცხლის მანძილზეც კი არ დაავინყდეს.

გუშინ სადილობამდე სიქა გაგვაცალა ჩვენი ოცულის ჯარისკაცებს კომაროვმა. ჯერ აირწინალებით გვარბენინა კარგა ხანს, რაღაცით უკმაყოფილო დარჩა მაინც. მერე მარშით რამდენჯერმე შემოგვატარა სამხედრო ქალაქი. ამასობაში სადილობის დრომაც მოაღწია. ჩვენი ასეული განრიგით ზუსტად ორ საათზე უნდა იყოს სასადილოში. ოცულები რიგ-რიგობით შედიან სასადილოში და როცა მთელი ასეული მაგიდებთან მოთავსდება, მაშინ იწყება სამზარეულოდან პირველი თავი კერძის, წვნიანის გამოტანა. ასეთია აქაური დღის რეჟიმი და ყველა ზუსტად იცავს მას. ჰოდა, ჩვენი ოცულის მარშით ისე გაერთო კომაროვი, რომ სადილობის დრო გამორჩა. როდესაც აღმოაჩინა, რომ სადილზე ვაგვიანებდით, სწრაფი ნაბიჯებით სასადილოს მიმართულებით წაგვიყვანა. ორასიოდე მეტრი გვექნებოდა სასადილომდე დარჩენილი, სადაც მხოლოდ ჩვენ გველოდნენ.

– ოცულო! სირბილით იარ! – მოგვაცხა კომაროვმა და თვითონაც სირბილით მოგვყვა გვერდით.

სასადილოსთან ქოშინით მივირბინეთ თუ არა, ჩვენი ჩექმების ბრახბარუხზე სამხედრო ნაწილის მეთაური პოლკოვნიკი შუბინი გამოვარდა.

– ოცულო შეჩერდი! თავისუფლად! – გვიბრძანა მან და უფროსი ლეიტენანტი კომაროვი თავისთან იხმო.

– ამხანაგო უფროსო ლეიტენანტო! – წარბები მრისხანედ აზიდა პოლკოვნიკმა, – ამხანაგო უფროსო ლეიტენანტო! სად გგონიათ თქვენი თავი? ხომ არ გაგიჟდით ამ შუადღისას. როგორ შეიძლება ჭამის წინ ჯარისკაცების სირბილი? თქვენ ასე უფრთხილდებით ჩვენს ჯარისკაცებს, ამ პატარა ბიჭებს, რომლებიც მშობლებმა სიყვარულით ჩაგაბარეს? რატომ არცხვენთ საბჭოთა ოფიცრის ღირსებას? მეორედ სამხრეებს დაგაგლეჯ იცოდე, ასეთი სისულელის გაკეთებისთვის!

ერთი სიტყვით, მთელი ოცულის თვალწინ საკმაოდ გამოლანძღა კომაროვი, რომელსაც თავი ჩაექინდრა, სახეზე აღმური ასდიოდა და სირცხვილისაგან აღარ იცოდა სად ჩამძვრალიყო.

ჯარისკაცებს მაინცადამაინც არ გვეჯავრებოდა ოცმეთაური კომაროვი. ბევრს კი გვარბენინებდა, მაგრამ ვთვლიდით რომ ასე იყო საჭირო. ახლა კი პოლკოვნიკ შუბინის გამოსარჩლებამ და ჯარისკაცებზე უჩვეულო ზრუნვამ გულს მოგვიფონა და ამ კაცს ღმერთივით დავუწყეთ ყურება. ასეთ რამეებს საერთოდ არ ვიყავით მიჩვეულები.

სამი თუ ოთხი წუთი ლანძღა კომაროვი

პოლკოვნიკმა. ამასობაში ჩვენც დავისვენეთ და მხოლოდ ამის შემდეგ შეგვიშვა პოლკოვნიკმა სადილზე. ოცმეთაურ კომაროვს ისე წაუხდა მადა, რომ პირი არ დაუკარებია საჭმელისათვის. ჩვენ, ჯარისკაცებს სადღაც გვებრალებოდა კიდეც იგი, თუმცა დამსახურებისამებრ მიიღო.

და ახლა უფროსი ლეიტენანტი კომაროვი ჩამქრალი თვალებითა და ჩამოყრილი ყურებით უსმენს ჩემსა და ცისფერგულას თავგადასავალს, ჩანს, გუშინდელი შეხურება ჯერაც არ გამონელებია.

კაპიტანი მოროზოვი ანძიდან ჩამოვიდა და ჩვენსკენ ღიმილით გამოემართა.

– შვილო, შენ მართალი ხარ... ვაუქმებ ადრე გამოცხადებულ, სამ რიგგარეშე განწესს, გამომიხვედი შენც ტიმირიაშევი... მიდი ახლა და ისროლე, ვნახოთ რა სნაიპერიცა ხარ. – ხელი მხრებზე მსუბუქად შემახო კაპიტანმა მოროზოვმა და ხმამაღლა გამოაცხადა:

– შესვენება დამთავრებულია, გამოდით ცეცხლის ხაზზე!

გულდასმით, რაც შეიძლებოდა დინჯად ვესროლე სამიზნეს წოლეულა მდგომარეობიდან. სამიზნეების სანახავად რომ წავედით, აღმოჩნდა, რომ ერთი ტყვია ათიანში გამირტყამს, მეორე – რვიანში, მესამე კი საერთოდ არ მოხვედრია სამიზნეს. მაინც თვრამეტი ქულა მოვაგროვე ორი ტყვიით. ეს არც თუ ისე ცუდი შედეგია. აი, მესამე ტყვიაც რომ მომერტყა მიზანში, მართლაც სნაიპერი ვიქნებოდი.

კაპიტანი მოროზოვი მოუახლოვდა ჩემს სამიზნეს და შეამონმა.

– აბა, ჯარისკაცო პავლიაშვილო! – შევატყვე, რომ საბოლოოდ დაიხსომა ჩემი გვარი კაპიტანმა მოროზოვმა, – მესამე ტყვია რა უყავი, გააფრინე? ჩიტების ბრალია, შენ ისევ იმათთან ხარ, გეტყობა. რას იტყვი კომაროვ, მაინც კარგი ბიჭია, არა? – ჩემზე ანიშნა კომაროვს.

– ისე რა... – დაიღრიჯა კომაროვი, – დიდი ვერაფერი მონადირეა.

სადილის მერე, თავისუფალი დრო რომ მოგვეცეს, ვასია პტიჩკინი მოვნახე, ანძაზე ავძვერით. ბაქანზე, საჩრდილობელის ქვეშ, ბუდესთან ხის ფირფიტა მივაკარით რუსულ-ქართული წარწერით, რომელიც იუნყებოდა: „აქ ცხოვრობს ცისფერგულა ჩიტი, კარგი ბარტყების დედა. გთხოვთ არ შეანუხოთ! 30. 06. 1971წ.“

ამ ამბის შემდეგ ერთი კვირა კიდეც ისმოდა სასროლეთზე ავტომატების კაკანი. ერთი კვირის მერე ჯარისკაცები მანქანებში ჩაგვსხეს, მერე მატარებელში გადაგვსხეს და ჩრდილოეთის მიმართულებით გზას გაგვიყენეს.

ვოლგისპირა ჭალებში კი ალბათ დღესაც ლაღად დაფრინავს ცისფერგულა თავის, ვინ იცის, მერამდენე თაობის შვილებთან ერთად.

**მარიამ
კოზმანიშვილი**

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ე
ნ
ი
ა
ნ
ი
ა
ნ
ი
ა
ნ
ი
ა
ნ
ი

ის ფარაჭინა ვოგო ვახსოვდი...
ის კაფანდარა ზიჟი მახსოვდა...
ვღგავართ ერთმანეთის პირისპირ,
ორი შემოდგომა,
ორი, დროით ნაგვეში ადამიანი...
მე – სხვისი წოლი,
ის ქმარი – სხვისი...
ვღგავართ და ერთმანეთის თვალებში,
ჩვენს უერთმანეთოდ გაფრენილ
წოვრებას ვკითხულობთ...
მარიამ კოზმანიშვილი

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ე
ნ
ი
ა
ნ
ი
ა
ნ
ი
ა
ნ
ი
ა
ნ
ი

* * *

შენს სახლში ქურდი არასდროს შემოვა, მარიამ...
რომც შემოვიდეს, ვერაფერს გაიტანს...
ქურდს ლექსები არ სჭირდება...
არც წიგნები...
არც ნივთები, შენთვის ძვირფას მოგონებებს,
წვრილმან, თუ მსხვილმან ბედნიერებას რომ ინახავენ...
მთელ შენს ავლადიდებას ერთი საპალნე ჯორი ეყოფა, მარიამ...
გამცილებელიც რომ არ გააყოლო,
არავის მოუხდება მისი გაძარცვა...
ჯორს აკიდებულ ხურჯინებში ოქრო-ვერცხლი არ იწკრიალებს...
ფარჩა-აბრეშუმი არ იშრიალებს...
უბრალო კაბის ნაკეცებში მოლიკლიკე პოეზია კი მეკობრეების სმენას ვერ დაატყვევებს,
ვერ წააქეზებს სახელმწიფოდ...
შენ არავინ გაგიტაცებს ქუჩიდან თავისი სასახლის დედოფლად, მარიამ...
შენი სილამაზე უბრალო და უჩინარია...
მხოლოდ შენნაირები თუ შეამჩნევენ...
შენს მშვიდ მზერაში მიმალულ მზეს გულგრილად აუვლიან გვერდს
ქურდები, ავაზაკები, მეკობრეები...
ყველა განსაცდელს სხვათათვის უინტერესო, შენთვის ძვირფასი „სილარიბე“ აგარიდებს...
იყავი მშვიდი და ღმერთს მინდობილი,
გული შენი, განძი, უჩინარი,
უპოვართათვის დაარიგე გზა-გზა, მარიამ.

* * *

ბავშვობაში ბებო მყავდა,
 მყავდა ბებინაცვალიც,
 სოფელს პაპა მიმშვენებდა,
 თბილისს – პაპინაცვალი.
 არც სოფელში, არც ქალაქში,
 არ ქრებოდა ლადარი...
 არ სუნთქავდა დუნიაზე,
 ბავშვი, ჩემი სადარი...
 აქეთ – პაპა, იქით – ბებო,
 წყვილი გული, წყვილი მზე...
 და ბავშვური თვალებიდან
 იცინოდა პირიმზე...
 იქაც, აქაც, ზამთარ-ზაფხულ,
 ვფრიალებდი სიოდა...
 მათთან არცრის მეშინოდა,
 არც არასდროს მციოდა...
 აქეთ პაპის ნებიერას,
 იქით – პაპინაცვალის,
 თოთო გულში არ მეზადა
 ბოროტების მარცვალაც...
 სულ ბადაგით სავსე იყო
 დღეთა თეთრი ხელადა...
 მაშინ კაცი კაცობდა და
 მაშინ ხელი ხელს ბანდა...
 დრო გავიდა... გავიზარდე...
 გული სისხლად დავცალე...
 არც ბებო მყავს, აღარც პაპა,
 აღარც მათი ნაცვალი...
 გზა, ქალაქის, დამეკარგა,
 შევრჩი სოფელს მძევლადა...
 შვილებისთვის ვავსებ ახლა,
 ტკბილბადაგით ხელადას.

* * *

ბალახის ერთი ღერი ვარ,
 სინათლის ერთი სვეტი...
 არც არავისზე ნაკლები,
 არც არავისზე მეტი...
 ზოგჯერ სამყაროს გული ვარ,
 ზოგჯერ სატირლად კენტი,
 ხან უსაშველოდ მუნჯი ვარ,
 ხან უსაშველოდ ცეტი...
 ხან ცამდე ბედნიერი ვარ,
 ხან დროს წვიმებად ვერთვი...
 ვილაცისათვის მონა ვარ...
 ვილაცისათვის – ღმერთი.

* * *

ჯერ გაზაფხულის დავკეცე ქობა...
 მერე ზაფხულის ვკეცე მაქმანი...
 ბევრჯერ ვისმინე მუსიკა წვიმის...
 ბევრჯერ – ცერცეცა ქარის ქაქანი...
 ჯერ მტკაველ-მტკაველ დავცილდი ყრმობას
 და სიყმანვილის დავთმე ზღაპარი...
 ახლა კი კართან – შემოდგომისა,
 ვიპოვნე მყუდრო თავშესაფარი...
 აქ სიმშვიდეა და სისადავე...
 აქ რა ხელი აქვს გულს, ფორიაქს?..
 ყველა შეცდომა და სისულელე,
 რაც დროს მოჰქონდა, ისევ დროს მიაქვს...
 ხან სიყვარულით ვბანგე გონება...
 ხან ვკაფე გზები – ეკლის და ძეძვის...
 ხან მე მოვართვე ცხოვრებას რქებით...
 ხან უამური დრო-ჟამი მეტრძვის...
 და აჰა, ვდგავარ მე – შემოდგომა,
 დროის ფიჭიდან თაფლის მპარავი...
 დამარღვეველი – ჩემი სიმშვიდის,
 არ მეგულება ქვეყნად არავინ.

* * *

მოვარდა ქარი, როგორც მეკობრე
 და ყველაფერი წამში არია...
 ქარმა წაშალა კვალი ბავშვობის,
 მალე შენს კვალსაც წაშლის, მარიამ...
 ზის ცაცხვის ტოტზე ჩიტი, ლაბუა
 და სიყვარულის მღერის არიას...
 სულში ინახავ ფოლიანტებად,
 სიტყვებს, ღიმილებს წრფელს და დარიანს...
 აცილებ შენგან არამკითხეებს...
 ორგულს, უღმერთოს, ცრუს და შარიანს,
 ერთ გულწრფელ ლექსად მაინც დარჩები,
 სანამდე ქარი წაგშლის, მარიამ.

* * *

ნამცხვარს ვაცხოზ...
 აგერ უკვე 30 წელია,
 ერთი და იგივე რეცეპტით,
 ერთნაირი რუდუნებით და სიყვარულით...
 დროდადრო მზერას ვავლებ მაგიდაზე
 გადაშლილ,

დახეულ და გაცრეცილ ფურცელს, –
 დედისეულ ხელწერას,
 დედის სურნელს და
 სიტბოს რომ ინახავს...
 ასე მგონია, დედა ზის ჩემ წინ...
 ნივთები მოგონებებს აღვიძებენ...
 აი, ვხედავ დედაჩემის
 თეთრ ხელებს,
 ფქვილმოყრილ მაგიდაზე გაშლილ ცომზე
 მოსრიალეს...
 მისი ტკბილი ხმაც მესმის,
 „მოაცურე ჩემკენ ნაავი“...
 და როგორც მაშინ,
 ბედნიერი ვარ...
 ცომს სანამცხვრე დაფაზე ვაფენ
 და ისევ კადრი:
 ეზოში, კაკლის ხის ჩეროში
 კოპნია მაგიდა...
 ლამაზ ლარნაკში ლოყანითელი ვაშლატამა,
 (დედას საყვარელი ხილი)
 ჯერ ისევ თბილი ნამცხვარი –
 „სომხური ქადა“,
 ლურჯი საარყე და ლურჯი სირჩა
 და იქვე, სკამზე,
 მამაჩემის შორეული ნათესავი,
 ზამთარ-ზაფხულ სამხედრო შინელში
 გამოხვეული,
 სოფელში „ჭიტად“ წოდებული,
 ასაკუშეპარული კაცი...
 ყველა სოფელს ხომ თითო გიჟი ჰყავს?..
 სოფლისთვის გიჟი იყო,
 ჩვენთვის ნათესავი –
 ავი ბედისგან დაჩაგრული...
 საბრალო და მიუსაფარი...
 ნივთები ხსოვნას აღვიძებენ...
 ამ გაცრეცილ ფურცელზე
 სანახევროდ გადაშლილ სიტყვებს
 ბავშვობაში მიყვარ მუდამ...
 ვაცხოზ ნამცხვარს და
 30 წელია უკვე,
 დილეტანტი მზარეულივით,
 მაგიდაზე დედის ხელით დაწერილ
 რეცეპტს ჩავცქერი
 და დედაჩემის ხმით
 დედაჩემის საყვარელ სიმღერას ვლილინებ.

ორი შემოღვომა

ეს „ბიჭი“ ჩემს ფანჯრებთან აღამებდა...
 მოდიოდა და იდგა მოლოდინაქცეული,
 თვალეში ნატვრაჩაგუბებული...
 დამინახავდა და გაიბადრებოდა,
 მზედ ამოენთებოდა,
 ილიმებოდა...
 ეს „ბიჭი“ სკოლიდან დაბრუნებულს,
 ჩრდილივით მომყვებოდა,
 სახლამდე მაცილებდა,
 ვითომ „სულერთია“-ს გამომეტყველებით...
 ვითომ შემთხვევით...
 ვითომ „გზა მაინც იქით მაქვსო“...
 ნვალობდა და მასევედიანებდა
 თავისი სიჯიუტით...
 ეს „ბიჭი“ სავალდებულო სამხედრო
 სამსახურს იხდიდა,
 მე რომ გავთხოვდი...
 მითხრეს, იტირაო...
 ამ „ბიჭმა“ ორი ომი გამოიარა,
 სამშობლოს დასაცავად
 სიცოცხლეს სწირავდა...
 ოცნება კი ვერ აისრულა,
 დღესაც გასხვისებულ,
 დანანევრებულ,
 პარტიებად დაშლილსა და
 აშლილ ქვეყანას სტირის...
 როგორ დაბერებულა!
 დღემდე ქარის მოტანილ ამბებს
 ვისმენდი მასზე...
 დღემდე ვერსად გადავეყარეთ ერთმანეთს...
 ის ფარატირა გოგო ვახსოვდი...
 ის კაფანდარა ბიჭი მახსოვდა...
 ვდგავართ ერთმანეთის პირისპირ,
 ორი შემოღვომა,
 ორი, დროით ნაგვემი ადამიანი...
 მე – სხვისი ცოლი,
 ის ქმარი – სხვისი...
 ვდგავართ და ერთმანეთის თვალეში,
 ჩვენს უერთმანეთოდ გაფრენილ
 ცხოვრებას ვკითხულობთ...
 მის მზერაში ისევ კიაფობს მიმქრალი
 გრძნობის ნაპერწკალი...
 მე ისევ სევდა მღრღნის,
 შემორჩენილი უხერხულობის და
 „რა ჩემი ბრალიას“ სევდა...

ლანა მანველი

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ან
ვე
ლი

ნ ი ნ ო: გახსოვს ის ღამე? მაშინ, მარტომ ვყუყურე ილოუზიონს, მერე ვიდრე დავნკვებოდი, გარეთ გავიხედე, სიხარულისგან გავოგნდი - ლამაზიონების შუქზე ზღაპრულად თოვდა! ვერ მოვიხმინე, აივანზე გავვარდი, ხელენი ფაფუკი, უთითრეს ფიფქებს შევაგებე, ქვევით რომ ჩამოვიხედე, გაოწებისგან კინალამ გადმოვვარდი. (ილიმენა) ჩემს კორპუსთან იდეტი და ზემოთ იყურებოდი. დიდრონი ფანტელონი ფრიალ-ფრიალით გვეფინებოდა ორივეს... ფრთები ვინაცრე შენთან გადმოსაფრენად.

რ ა ც ი: იმ ღამეს მივხვდი, რომ ძალიან მიყვარდი!

ლანა მანველი

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ან
ვე
ლი

დრამა კოქტურად

ერთმოქმედებიანი დრამა

მოქმედი პირნი:

ნინო — 38 წლის

თენგი — ნინოს ქმარი, 40 წლის

თათა — 16 წლის მოსწავლე, ნინოს და თენგოს შვილი

ნინო — 16 წლის ასაკში

რადი — ნინოს ბავშვობის შეყვარებული, 16 წლის

რადი — დიდობაში, ნინოს ასაკის

I სურათი

(ისმის მსხვერვის ხმა და ნინოს ყვირილი: - გეყოფა!.. ერთხანს სიჩუმე ჩამოვარდება. სცენაზე შემოვარდება თენგი, ფეხდაფეხ ცოლი მოჰყვება).

ნ ი ნ ო: ისევ მიდიხარ?

თ ე ნ გ ო (ყვირის): უნდა წავიდე! სულს მიხუთავ!..

ნ ი ნ ო (ნერვიულად დადის აქეთ-იქით): რას გიშავებ? - მთელი დღე ვრეცხავ, სადილს ვამზადებ, სახლს ვალაგებ. ხელს რაში გიშლი? შენს ნებაზე ხარ! ყოველთვის ისე იქცეოდი, როგორც გინდოდა! მე სახლზე, ბავშვზე ვარ მიჯაჭვული, შენ კი სულ გარბიხარ, ჩვენგან გარბიხარ!

გახსოვს, მაშინაც როგორ მიგვატოვე, იმ გაჭირვებაში? სული კბილით გვეჭირა! გაყრის დავაზე რაღას იტყვი? ფოსტალიონმა სასამართლოდან გამოგზავნილი უწყება, უბნის მალაზიაში დატოვა და თვეების განმავლობაში კეფა მენვოდა, ჭორიკანა მეზობლების ცნობისმოყვარე და ვითომ შესაცოდი მხერით!

თ ე ნ გ ო: ხომ დავბრუნდი, რა გინდოდა? - მაინც არ მომასვენებ! სულ მენუნუნები, რამეს გაკლებთ?

ნ ი ნ ო: არა გრცხვენია? ცხოვრება დამიმახინჯე!.. ვისთან მიდიხარ? (ცდილობს ხელი შეუშალოს ნასვლაში).

თ ე ნ გ ო (ჩემოდანში ტანსაცმელს ყრის): იძულებულს მხდი, საკუთარი სახლიდან წავიდე! ერთი დღეც არ მახსოვს, სიმშვიდე და სითბო ყოფილიყოს ამ ჯოჯოხეთში!..

ნ ი ნ ო: ჯოჯოხეთად შენ გადააქციე!

თ ე ნ გ ო: აღარ შემიძლია შენი მარწუხების ატანა! მიიხედ-მოიხედე, დაქალებს ჰკითხე ქმრებს როგორ იქცევიან? თუმცა ახლა უკვე გვიანია! (კარს გაიჯახუნებს, ქალი კივის და კარს რაღაც მიმე ნივთს ესვრის).

ნ ი ნ ო: წადი! წასასვლელი ბევრგან გაქვს! შეგიძლია იმ სუნამოს პატრონთან მიბრძანდე წუხელ რომ აგაყროლა! გინდა, ალისფერ ტუჩსაცხიან „ქალბატონთან“ ათენე ღამეები! ააა, ჩვენ ბოდიში, სასაჩუქრე პაკეტი დამავინყდა, „შერატონმა“ რომ დაგაჯილდოვა ხშირი სტუმრიანობისთვის! ყოჩაღ! გილოცავთ, ბატონო თენგიზ, მართლაცდა ნიჭიერი არამზადა ხართ!.. (ჩამუხლული ტირის, კარზე ხარი, ქალი წამოდგება, კარს აღებს. სახლში შემოსულ შვილს სახეს არიდებს).

თ ა თ ა (დედის დანახვაზე გოგონა ყურსასმენს მოიხსნის): რა ხდება, ისევ იჩხუბეთ?

ნ ი ნ ო: გაკვეთილები ადრე დაგიმთავრდათ?

თ ა თ ა: დედა! რა მოხდა, ისევ იჩხუბეთ?

ნ ი ნ ო: ეს რა ცხოვრება მაქვს! ზოგჯერ ისეთ რალაცეებს ვაკეთებ სალად მოაზროვნე ადამიანი რომ არ ჩაიდენს... სიცოცხლე აღარ მინდა!

ამდენი დარდით ლამისაა გული გამისკდეს, რომ ჰკითხო ვზივარ სახლში და თავლს და კარაქს მივრთმევი! (თათა ისევ იკეთებს ყურსასმენს და თავის ოთახში გადის, ნინო თვალს გააყოლებს). ნეტა ვის აქვს ჩემი დარდი? ყველას თავისი ცხოვრება აქვს, საკუთარ შვილსაც კი!

II სურათი

(თათა ოთახში შედის, ჩანთას იქვე მიაგდებს და სანოლზე დავარდება. დარბაზში, თინეიჯერული სიმღერებიდან რომელიმე ისმის. გოგონა უცბად წამოდგება, ყურსასმენს მობილურ ტელეფონიანად სანოლზე დააგდებს და სარკესთან მივა).

თ ა თ ა (ღონიჯემოყრილი): მამ ასე თათა, მამა წავიდა! გენყინა? — ისე რა. მივეჩვიე ამ ყველაფერს. ადრე, როდესაც პატარა ვიყავი, დედა და მამა თავს იკავენდნენ და მხოლოდ მაშინ ჩხუბობდნენ როდესაც მეძინა; ბოლო დროს უკვე აღარ მერიდებიან და თამამად ანთხევენ გულისნადებს ჩემი თანდასწრებით. (ჩაიცინებს). აი, მე კი არასოდეს არ გავთხოვდები! დიახ, არასოდეს! თვით, რომეო მონტეგიც რომ გამომეცხადოს! თუმცა, (ჩაიცინებს) რომეო ძალიან ძველმოდურია. არ მხიბლავს რომანტიკა — სანთლებით აბრიალებული გული, სერენადები და სიმშვიდე დაკარგული მეზობლების მითქმა-მოთქმა.

(უეცრად ისმის ნინოს ყვირილი).

ნ ი ნ ო: ქალბატონო! ძალიან მაინტერესებს, როგორ უფრო მოგწონს სიგარეტის მოწევა — პომადიანი თუ უპომადო ტუჩებით?

(შემოდის ნინო).

ნ ი ნ ო: როგორ არ გეცოდები! ვინ მიგაჩვია? სკოლაში ეწვეით?

თ ა თ ა: არ ვენევი!

ნ ი ნ ო: ნუ მატყუებ!

თ ა თ ა (გალიზიანებულად): ჰო, კარგი! ვენევი! მერე რა? იქნებ შენ არასოდეს მოგიწევია დაქალბუში?!

ნ ი ნ ო: ნუ მეუზრდელები!

თ ა თ ა: დამანებე რაა თავი! (ყურსასმენებს იკეთებს) გადი, უნდა ვიცეკვო!

ნ ი ნ ო: ასე რატომ მექცევი, არ გრცხვენია?

თ ა თ ა: შენ თვითონ როგორ მექცევი!

ნ ი ნ ო: როგორ გექცევი?

თ ა თ ა: უფფ, კარგი რა? მარტო მინდა დავრჩე!

(თათა დედას კარისკენ უბიძგებს. ნინო საყვედურით სავსე სახეზე ხელისგულს აიფარებს და ისე შეობრუნდება. ოთახში, სკამზე ჩამოჯდება და გაირინდება).

III სურათი

(თათა ხედება, რომ დედას ძალიან ატყინა გული და თავისი ოთახიდან გამოდის).

თ ა თ ა: დე, საჭმელი რა გვაქვს, მშია. (ნინო არ პასუხობს) დე, ბოდიში...

ნ ი ნ ო: თავი დამანებე...

თ ა თ ა: ოო, კარგი რაა... (ლოყაზე კოცნის და ეხვევა).

ნ ი ნ ო: უხეშობ, გულს მტკენ...

თ ა თ ა: დე, გინდა ფეისბუქი გაიხსნა?

ნ ი ნ ო: მე მაგეების დრო არ მაქვს!

თ ა თ ა: კლასელებს მოძებნი, კურსელებს, რა ვიცი, ცოტა გულს გადააყოლებ...

ნ ი ნ ო: დამცინი?

თ ა თ ა: არა, რატომ? გაერთობი. მოდი რა?!

(კომპიუტერთან მიდინა. თათა, დედას გვერდით მოისვამს).

ნ ი ნ ო (უხერხულად): ამისთვის მცალია ახლა მე?!

თ ა თ ა: მოგეწონება. ჯერ პროფილს გაიხსნა. ყველაზე ლამაზ ფოტოებს აგიტვირთავ. გარეკანის

ფოტოდ აი, ამას დაგიდებ — ყველანი ერთად ვართ და ბედნიერებს ვგავართ.

ნინო: თათა...

თათა: ჰო, დე... ვინმე არ აგეკიდოს, მშვენივრად გამოიყურები და იცოდნენ ქმარშვილიანი ქალი რომ ხარ!

ნინო: ქმარშვილიანი!..

თათა: კარგი, ჰო, შვილიანი ხომ ხარ? თანაც დაიცადე, ისევ დაგიბრუნდება შენი ქმარი.

ნინო: თათა... (ღრმად ამოისუნთქებს) ძალიან დავიღალე, ცოტა ხანს მაინც ნუ დაბრუნდება, კარგი? რამდენი წელია ერთმანეთს გულს ვტკენთ. შეიძლება გამიზნულად არც ვაკეთებთ, მაგრამ ორივენი მივეჩვიეთ ამას და სხვანაირად უკვე აღარ გამოგვდის. თუ მართლა აღარ ვუნდივართ, ერთხელ და სამუდამოდ წავიდეს. მეც აღარ ვიქნები ასე ჰაერში გამოკიდებული!

თათა: შენი პირველი ფრენდი მე ვიქნები.

ნინო: ბატონო? აა, ჰო, მივხვდი.

თათა: აბა, ახლა მითხარი, ვინ მოგიძებნო?

ნინო: ჰმმ, ვინ დაა... მაია ნახე, რაზმაძე.

თათა: რამდენიმე მოიძებნა, შეხედე.

ნინო: არა, ეს არაა, არც ეს, ეს მთლად ბავშვია დე... აბა, ანა კაციტაძე მოძებნე.

თათა: ვაა, შეხედე დე, ვიღაც თურქი მეგობრობას გთავაზობს.

ნინო: დამანახე...

თათა: კარგი ახლა, თურქები გვინდა ჩვენ?!

ნინო (სუმრობით): მოიცადე, იქნებ ორჰან ფამუქია ან სავამ ბალდარი, მაჩვენე.

თათა: თარქანია დე!.. (იციინის) იგნორ!

ნინო: წავალ, დავალაგებ, ყირაზეა ყველაფერი.

თათა: მოიცადე, გასწავლო არ გინდა? აქ თამაშებია, გახსოვს პეტიტოს რომ ვთამაშობდი?

ნინო: თათა, მამაშენი მართლა რომ აღარ დაბრუნდეს, რა უნდა ვქნათ, რითი ვიცხოვროთ?

თათა: დაბრუნდება! თუ არა და, განქორწინდებით და ალიმენტს გადაგვიხდის.

ნინო: რა ალიმენტს? სრულწლოვანებამდე რაღა დაგრჩა?!

თათა: ოფფ! სულ არ მადარდება მე ეგ ამბავი! წავედი!

(თათა ყურსასმენს იკეთებს, დარბაზში ისმის იგივე სიმღერა. სცენა ბნელდება).

IV სურათი

(სცენა ნათდება. ნინო კომპიუტერთან ზის და გაფაციცებით მისჩერებია ეკრანს).

ნინო: საყდრისი მაინც აუფეთქებიათ!.. საქართველოს კიდევ ერთი სოფელი დაუკარგავს მავთულხლართებით!.. ქართული ანსამბლის გასტროლები მოსკოვში!..

ვაიმეე, ალენ დელონი ჩამოდის თბილისში! პაატა ბურჭულაძის საიუბილეო საღამოს უნდა წარუძღვეს! ღმერთო ჩემო, წლების წინ ალბათ გავგიჟდებოდით გოგოები სიხარულისგან! თუმცა, მე ხომ საკუთარი ალენ დელონი მყავდა... (ჩაფიქრდება) — სად არის ნეტა? როგორ არის? (ფიქრებს ხელს აუქნევს) ეჰ! მე ჩემი სევდიანი ცხოვრებაც მეყოფა. დარდებში ვარ გაბმული... თუ დაბმული... (ავანსცენისკენ წავა და იქვე ჩამოჯდება).

V სურათი

(მუსიკა. სცენა ბნელდება. ნათდება ეკრანი. 16 წლის რატი დგას და ნინოს გამოჩენას ელოდება. ერთ ხელში ჩანთა, მეორეში კი ღვეზელები უჭირავს. გამოჩნდება ასევე 16 წლის ნინო, რატი სიხარულით ეგებება და ჩანთას ართმევს).

რატი: ისაუბმე?

ნინო (მღერადი ხმით): აარა!

(იქვე ჩამოსხდებიან და გემრიელად ილუკებებიან).

რატი: მოემზადე გამოცდისთვის?

ნინო (ისევ მღერადად): დიახ!

რატი: რომელი ქვეყნის პოეზია აირჩიე?

ნინო: „სადაც არ ნავიდე ცხოვრების გზებით და ცხოვრების მრუდებით, გჯეროდეს ისევ შენ დაგიბრუნდები, შენ დაგიბრუნდები.“

რატი: რობერტ ბერნსი — შოტლანდიური პოეზია!

„ჩემი სიყვარული წითელი ვარდია, –
ტოტებზე აწვდილი,
ჩემი სიყვარული სიმღერის ჰანგია, –
ნაზი და ხმატკბილი...
რაც უფრო კეკლუცობ, რაც უფრო ლამაზობ,
ნაზად იმზირები, –
უფრო ვიძირები მე შენს სიყვარულში,
უფრო ვიძირები.
მანამ მეყვარები ვიდრე დაცხრებიან
დრო — ჟამის ქარები,
ვიდრე ზღვა დაშრება,
ვიდრე კლდე დადნება
მანამ მეყვარები.
სადაც არ ნავიდე ცხოვრების გზებით და
ცხოვრების მრუდებით,
გჯეროდეს ისევ შენ დაგიბრუნდები,
შენ დაგიბრუნდები.“

ნინო: რატი...

რატი: მიყვარხარ!

ნინო: რატი...

რატი: ჰო, ნინო...

ნინო: გახსოვს ის ღამე? მაშინ, მარტომ ვუყურე ილუზიონს, მერე ვიდრე დავწვებოდი, გარეთ გავიხედე, სიხარულისგან გავოგნდი — ლამპიონების შუქზე ზღაპრულად თოვდა! ვერ მოვითმინე, აივანზე გავვარდი, ხელები ფაფუკ, უთეთრეს ფიფქებს შევუგებე, ქვევით რომ ჩამოვიხედე, გაოცებისგან კინალამ გადმოვვარდი. (ილიმება) ჩემს კორპუსთან იდექი და ზემოთ იყურებოდი. დიდრონი ფანტელები ფრი-ალ-ფრიალით გვეფინებოდა ორივეს... ფრთები ვინატრე შენთან გადმოსაფრენად.

რატი: იმ ღამეს მივხვდი, რომ ძალიან მიყვარდი!

ნინო: იმ ღამეს მივხვდი, რომ...

რატი: რას მიხვდი?

ნინო: იმას, რომ პირველმა თოვლმა, პირველი სიყვარული მაჩუქა...

რატი: „მანამ მეყვარები ვიდრე დაცხრებიან

დრო — ჟამის ქარები,
ვიდრე ზღვა დაშრება,
ვიდრე კლდე დადნება
მანამ მეყვარები.“
(მუსიკა. სცენა ბნელდება).

მხატვარი სოფიო ქელიძე

VI სურათი

(თათა სკოლიდან ბრუნდება, აცვია მაიკა, მარიხუანას აპლიკაციით).

თათა: დედა!

(სამზარეულოდან ისმის ნინოს ხმა).

ნინო: მოხვედი? ახლავე გასადილებ.

თათა: არ მშია, შაურმა ვჭამეთ.

ნინო (სამზარეულოდან): რამდენჯერ გაგაფრთხილე — გარეთ არ ჭამო-მეთქი! იმედი მაქვს კოლა და ჩიპსებიც არ მიაცოლე!

თათა: ოფი! ნუ დაინყებ ხოლმე! სალამოს კლუბში უნდა ნავიდეთ ბავშვები და ნორმალური ჩასაც-მელი არ მაქვს. რალა ახლა მოუნდა თენგოსაც გაგულავება?! გამოხარჯავს მთელ ფულს და ელოდე მერე,

როდის რას გაღიროებს!

ნინო (შემოდის): ეს რა გაცვია?

თათა: მაიკაა, რა იყო?

ნინო: ვისია?

თათა: ჩემი!

ნინო: რალაც არ მახსოვს ჩვენ რომ გვეყიდა.

თათა: კარგი რაა, ნუ ცდილობ ყველაფერი იცოდე. (ნინოს გაბრაზებულ მზერას შენიშნავს) ჰო, რა იყო! ნეტა განახა ჩემს მეგობრებს რეები აცვიათ!

ნინო: კარადა სავსე გაქვს ტანსაცმლით.

(თათა თავის ოთახში შევარდება და ტანსაცმლის გროვით ბრუნდება).

თათა: შეხედე ამ ძველმანებს, ზოგი მესამე წელია რაც მაცვია, ამოვიდა ყელში!

ნინო: წყნარად, მეზობლებს ესმით!

თათა: სულ ფეხებზე მკიდია მეზობლები!

ნინო (უყვირის): თათა!

თათა (თათაც იგივე ხმაზე პასუხობს): რა!

ნინო: რა გაკლია? მობილური, კომპიუტერი, აიპედი, აიპოდი! ყველაფერი გაქვს, ზრდილობის გარდა!..

თათა: დამანებე რა თავი! დავიღალე თქვენი! (თავის ოთახში შედის, კარს აჯახუნებს და მალაღ ხმაზე რთავს მუსიკას).

(სცენა ბნელდება).

VII სურათი

(ნინო სახლს ალაგებს. ინერტული მოძრაობებით წმენდს მტვერს, ხანდახან ოხრავს. კომპიუტერიდან ზარის ხმა ისმის, ნინო სასწრაფოდ მიდის მაგიდასთან და ელდანაკრავით უკან იწევს. მუსიკის დასაწყისი).

რატის ხმა: როგორ ხარ, ჩემო... ერთადერთო?

(ნინო ალელღება, აქეთ-იქით მოჰყვება სიარულს, მერე სწრაფად მიუახლოვდება კომპიუტერს და პასუხობს).

ნინო: არ ვიცოდი ცოცხალი თუ იყავი... როგორ ხარ?

რატის ხმა: გეძებდი, ხან სად და ხან სად... აქ აღმოვაჩინე.

ნინო: ახლა?

რატის ხმა: არა, კარგა ხანია, დარეკვას ვერ ვბედავდი.

ნინო: რატომ?

რატის ხმა: რატომ?!

ნინო: ჰო, რატომ?

რატის ხმა: სიცოცხლე! — ნუ მიწყენ ასე რომ მოგმართავ, მე ისევ იქ ვარ ჩარჩენილი, ბავშვობაში; შენ ისევ ჩემი სიცოცხლე ხარ.

ნინო: კარგი რა, გავიზარდეთ უკვე. რამდენი წელი გავიდა?!

რატის ხმა: შენთვის გავიდა... მე კი ყოველდღე გაცილებს სკოლიდან სახლში, გზაში შენი მეზობლის სახლის გალავანთან ვჩერდებით და ისევ გაცინებ ათასი სისულელით...

ნინო: არ გინდა...

რატის ხმა: გახსოვს, მოტოებით რომ გასეირნებდით ბიჭები და შემთხვევით, დედაშენს შევხვდით გზაში?

ნინო: შიშისგან კინალამ გადმოვვარდი.

რატის ხმა (ღიმილით): წესიერად რომ არ მეჭიდებოდი, ეგ იმის ბრალია და არა შიშის.

ნინო: რას ამბობ, არ გახსოვს, სადარბაზოსთან რამდენ ხანს ვიდექით ბავშვები — სახლში ასვლას ვერ ვბედავდი?

რატის ხმა: ცოტა ხანში კი გახარებული ჩამორბოდი ხელში ნაგვის ვედროთი.

ნინო: ჰო, რამდენი ვიცინეთ. ზარი ძლივს დავრეკე, ნერვიულობისგან სულ მაკანკალებდა. დედაჩემმა, როგორც კი კარი გააღო, მაშინვე ნაგავი მომაჩერა ხელში გადასაყრელად. ერთიანად მოვეშვი, კიბზე ისე მოვფრინავდი, ვერც ვგრძნობდი.

რატის ხმა: საპატიო ყარაულით გადაგაგდებინეთ ნაგავი.

ნინო: ბიჭები სად არიან?

რატის ხმა (სევდიანად): ზვიადი... იმ არეულ წლებში რეკეტიორებმა მოკლეს რუსეთში. პატარა ბიზნესი ჰქონდა ძმასთან ერთად და ფულის გამო... მერაბი, ახმეტაში ცხოვრობს. ზაზასგან კი კარგა ხანია

არაფერი გამიგია.

ნინო: ძალიან მენწყინა... კარგი ბიჭი იყო, ზვიადი... ერთხელ, მეორესკოლელი ბიჭები მოვიდნენ სკოლაში, თენგოს გამოეგზავნა. მაშინ შენ ფეხი გქონდა მოტეხილი და არ დადიოდი. დასვენებაზე, უმცროსკლასელს გამოატანეს ჩემთან მისი ბარათი. ზვიადმა დაინახა. სასაფლაოზე იჩხუბეს. დედაჩემი დაიბარეს სკოლაში...

ნათელში იყოს...

რატის ხმა: ამინ!.. თუმცა, მაშინ შენ გითქვამს — არავინაც არ მიყვარს, ყველამ თავი დამანებოსო!

ნინო: დედაჩემის შემეშინდა.

რატის ხმა: ხომ გიყვარდი?

(ნინო დუმს).

რატის ხმა: ველარ მეტყვი ხომ? იცი, როგორ მიჭირს ფეისბუქზე შენი ფოტოების თვალიერება?

ნინო: რატომ?

რატის ხმა: იმიტომ, რომ პროფილზე ჩვენი ფოტო არ გიდევს. გახსოვს, თექვსმეტი წლის რომ გახდი, ზუზუმბოზე, ობელისკთან ავედით ბავშვები. იქ ყვავილები დაგიკრიფე და თმაში ჩაგანანი. მერე ვალოდია ფოტოგრაფმა სურათი გადაგვიღო, ხელში ატაცებულს რომ გატრიალებდი, — აი, ის ფოტო.

ნინო: არ გინდა...

რატის ხმა: მინდა! ალბომებში ჩვენი ბავშვების სურათები უნდა გედოს! ახლა კი, თორმეტი სხვადასხვა ალბომი გაქვს ატვირთული და არსად არა ვართ მე და ჩვენი შვილები!

ნინო: რატი! რამდენი წელი გავიდა, რაც გავიზარდეთ?!

რატის ხმა: ეგ შენ გაიზარდე, დაქალდი, სხვას მისთხოვდი და ყველაფერი დაივიწყე. მე იქ დავრჩი, შენი უბნის მოსახლეები და გელოდები.

ნინო: ყველაფერს მე ნუ დამაბრალებ!

რატის ხმა: სამაჩაბლოში ვიბრძოდი, შენი გათხოვების ამბავი რომ ჩამოიტანეს ბიჭებმა.

ნინო: ჩემით არ გავყოლილვარ, ჩემმა მშობლებმა გამათხოვეს!

რატის ხმა: წამოსულიყავი!

ნინო: რა აზრი ჰქონდა...

რატის ხმა: უხ! მე მაგისი... გავლენიანი და მდიდარი მამიკოს ბიჭის...

ნინო: მართლა არ გინდა...

რატის ხმა: იქ არ მოვკვდი, გამწარებული ვიბრძოდი. ყველაზე დაუცველ ადგილებში გადავდიოდი, მერე აფხაზეთი! მაინც არ ჩავძალდი! უკრაინაში წავეთრე ყველაფრის დასავინყებლად და კინალამ გაეჭყდე.

ნინო: კარგი რა, ოცი წელი გავიდა მას შემდეგ, გესმის, ოცი გრძელი წელიწადი. დაივიწყე და ახალი ცხოვრება დაიწყე.

რატის ხმა: ცხოვრებამ გადამისწრო და მე კი ისევ ველოდები როდის ჩამოივლის ის პატარა, ლამაზი გოგო ჩვენს ქუჩაზე ჩანთით ხელში. რვის ნახევარზე ვდგები, რვაზე უკვე აივანზე ვარ, შორიდანვე მინდა დავინახო და ქუჩაში გავვარდე. დედაჩემი ეზოში მხვდება, ხელში ორ ღვეზელს მაჩეჩებს და ორაზროვნად მილიმის; ალაყაფის კარს ვხსნი და გარეთ მივფრინავ; ერთი ხელით ჩანთას ვართმევ, მეორეთი ღვეზელს ვუნძვდი: — ისაუზმე? ორი ლამაზი, შვლის ნუკრის თვალი მიცინის და მლერადად მპასურობს...

ნინო: აარა...

რატის ხმა: გემრიელად ვილუკმებით, გავრბივართ და ორივეს ალაღად გვჯერა, ეს გზები, ყოველთვის ერთად გვატარებენ... შენ კი მეუბნები, — დაივიწყეო...

VIII სურათი

(კარზე ზარი. მუსიკის დასასრული. ნინო აფორიაქებული გამორთავს კომპიუტერს და კარს აღებს. თათა შემოდის).

თათა: არ გესმოდა დე, სად იყავი?

ნინო (ცდილობს ლელვა დაფაროს): სააბაზანოს ვასუფთავებდი, ადრე გამოგიშვებს? მონესრიგდი, ახლავე მოვალ. (გადის. კარზე ისევ ზარი).

თათა: ვინ არის?

კარს მიღმა: მე ვარ, თენგო, მამაშენი! კარი გააღე!

(თათა კართან მიდის, მერე უკან ბრუნდება).

თათა (მრავალმნიშვნელოვნად): დედა! თენგო დაბრუნდა!

(თენგო სახლში ისე შემოდის, თითქოს არაფერი მომხდარიყოს. ნინო დონჯემოყრილი დგას და

თვალს ადევნებს მის მოძრაობებს. თენგო ჩანთიდან იღებს ტანსაცმელს, ახარისხებს და სულაც არ იმჩნევს ნინოს ცინიკურ გამომეტყველებას).

ნინო: ბატონო თენგიზ! ხომ არ ჯობდა, ცოტა ხანს კიდევ გაგეგრძელებინათ „გასტროლები?“ რაღაც ძალიან მომეწონა თავისუფლად სუნთქვა!

თენგო: აქ ჩემი სახლია, როცა მინდა მოვალ, როცა მინდა წავალ.

ნინო: აა, არ ვიცოდი ანუ მეც შემიძლია ხომ აქეთ-იქით სიარული და მერე „მშობლიურ“ სახლში დაბრუნება?!

თენგო: ამეებს მანქანაში ვდებ (გასარეცხ ტანსაცმელს აჩვენებს).

ნინო: მანქანას თითი არ დააკარო, ფარდები უნდა გავრეცხო!

თენგო: რა ფარდები ტო, ახლახანს არ გარეცხე? ტანსაცმელი აღარ მაქვს სუფთა!

(თენგოს გასარეცხი სარეცხი გააქვს, ნინო ნერვიულად წმენდს იმ ადგილებს, სადაც თენგოს გასარეცხი სამოსი ეყარა. სცენა ბნელდება. სააბაზანოდან ისმის თენგოს ხმა).

თენგო: აქ რომ დავტოვე, ის საპარსი რა უყავით?..

IX სურათი

(შემოდის თავნაკრული ნინო, ერთი ხელი თავზე უჭირავს, მეორეთი კი გამშრალი სარეცხის გროვა, რომელსაც საუთოვებელ მაგიდაზე დადებს. უთოს შტეფსელში რთავს. ისმის სკაიპის ზარის ხმა. ნინო სწრაფად იხსნის მოსახვევს შუბლიდან, თმას ისწორებს და პასუხობს).

რატის ხმა: როგორ ხარ ნინო?

ნინო: კარგად რატი.

რატის ხმა: მიხარია კარგად რომ ხარ.

ნინო: სულ კარგად არავინ არ არის. შენ როგორ ხარ?

რატის ხმა: მადლობა. ახლა გაილვიდე?

ნინო: ერთი საათი იქნება.

რატის ხმა: მენატრები.

ნინო: ვირტუალურად?

რატის ხმა: ჩემებურად, შენ როგორც გინდა ისე მიიღე. თუ გინდა, ნუ მიიღებ.

ნინო: როგორია შენებური მონატრება?

რატის ხმა: უთბილესი, ისეთი გულს რომ ააჩქარებს.

ნინო: მაშინ, ვირტუალურად დარჩეს.

რატის ხმა: ასე გირჩევნია ნინო?

ნინო: სხვა გზას ვერ ვხედავ.

რატის ხმა: რა იცი, რა გველის.

ნინო: რატი...

რატის ხმა: ჩემი ნინო.

ნინო: ის დღე გახსოვს, თქვენს სკოლაში რომ გადმოვედი?

რატის ხმა: დედაშენთან ერთად შემოხვედი ეზოში... მახსოვს, რაღაც ბიძგი ვიგრძენი გულში. იმ წუთას მივხვდი, რომ შენ სხვებისგან განსხვავებული იყავი. თვალს ველარ გაცილებდი.

მერე თანდათან ახლოს გნახე, გაგიცანი. შენში მაშინვე ვიპოვე ის ადამიანი, რომელიც უკვე მიყვარდა. გარეგნულად ხომ იყავი ძალიან ლამაზი და არაჩვეულებრივი, ნელ-ნელა ვცდილობდი გამეგო გული როგორი გქონდა. კი, გიყვარდა ჩემი გაბრაზება, მაგრამ მაშინვე უკვე შემეძლო შენგან ბევრი რამის ატანა. (გაიციინებს) ახლა იმათზე არ დავინყებ ლაპარაკს, – ჩემგან ნაცემ შენს თავყვანისმცემლებზე. ეგ ყველაფერი, შენც კარგად გემახსოვრება.

ნაზ-ნუზად გამოხვიდოდი ხოლმე დასვენებაზე, ჩასაფრებული ვიყავი, რომ დამენახე. სულ შენი ცქერა, შენი ლამაზი სახის დანახვა მინდოდა. შენს ხმას რომ ვიგებდი ვგიჟდებოდი. უსასრულოდ მინდოდა მესმინა...

(კარზე ზარი. ნინო კომპიუტერიდან სწრაფად დგება, ჰგონია რომ სასაუბროს გამორთავს, რატის კი ყველაფერი ესმის. აჩქარებით წაიკრავს თავს და შენელებული ნაბიჯით მიდის გასაღებად).

X სურათი

(კარს ალებს, შემოდის თენგო).

თენგო: სად ხარ ამდენ ხანს?

ნინო: ხომ შეგიძლია გასაღები ატარო?

თენგო: მანქანაში მაქვს! ჯიბეს მიმძიმებს, ისედაც სულ სახლში არ ხარ?! თეთრი პერანგი გამირეცხე? ახლა მჭირდება, ერთ მნიშვნელოვან კლიენტს, მეცხრამეტე საუკუნის ხმალი უნდა ვუჩვენო.

ნინო: სხვა პერანგი არ გაქვს?

თენგო: ზუსტად ეგ მინდა! (შეათვალიერებს) შენ რა, ისევ თავი გტკივა?

ნინო: კი, მტკივა! არ შეიძლება?

თენგო: შენ ხო, სულ რაღაცეები გტკივა, მიზეზები არ გელევა!

ნინო: ვიფიქრე შენუხდებოდი.

თენგო: მოიცა რა? ჯერ რომელ საათზე წვები, ინტერნეტიდან თავი ვერ აგილია. მერე შუადღემდე გძინავს, რამდენი ხანია წესიერად არ მისაუზმია.

ნინო: დილაუთენია როცა ვდგებოდი, ხომ რას ამბობ, დიდად ვფასობდი!

თენგო: მთელი დღე რას მიკეთებ?

ნინო: ძალიან ბევრ რამეს, მაგრამ ამას შენ ვერ დაინახავ. სხვათა შორის ძალიან დავილაღე დიასახლისობით, ჩემი ცხოვრება მინდა, პირადი...

თენგო: პერანგი! თეთრი პერანგი!

ნინო (დასაუთოვებელი სარეცხიდან ნერვიულად გამოაძრობს თეთრ პერანგს და სწრაფად აუთოვებს): ნინო გარეცხე! ნინო გააუთოვე, ნინო დაალაგე! ნინო გაშალე! ნინო მოკვდი!..

თენგო: ხო, კარგი, საკმარისია! მომეცი!

(ნინო გაუთოვებულ პერანგს სკამის საზურგეზე კიდებს, თენგოს ჰაერში რჩება განვდილი ხელი).

თენგო: რა უნდა გელაპარაკო? ამ ბოლო დროს ხომ საერთოდ აურჩიე, ტო...

ნინო: კი არ აფურჩიე, დავალაგე თენგო, დავალაგე...

თენგო (ნინოს შეათვალიერებს): ნეტა სად გიპოვნე!

ნინო. შეგიძლია იქ დამტოვო, სადაც მიპოვნე!

(თენგო სწრაფად იცვლის ტანსაცმელს, უნდა რომ მალე გავიდე სახლიდან. კარზე ზარი, ნინო ალებს, შემოდის თათა).

თათა (მშობლებს შეათვალიერებს): კარგად ხართ?

ორივე ერთად: შესანიშნავად!.. (თენგო თათას შუბლზე კოცნის და კარისკენ მიდის).

თათა: მა... სალამოს დონატებს მომიტან?

თენგო: დედაშენს გადაეცი, ინტერნეტს ნაკლები დრო დაუთმოს და ნამცხვარი გამოგიცხოს!

თათა: მა..!

თენგო: ხო, კარგი, მოგიტან... (მრავალმნიშვნელოვნად გადახედავს ნინოს). მოგიტან! (გადის).

XI სურათი

(თათა თავისი ოთახისკენ მიდის).

ნინო: თათა...

თათა: არ დამინყო რა ახლა თენგოზე, თქვენი თავი არ მაქვს!

ნინო: თათა, ეგ რა ლაპარაკია?

თათა: ოფფ, კაი რა, არ გინდა! დალლილი ვარ, უნდა დავიძინო.

ნინო: ჩემი შვილი არ ხარ? ცოტათი მაინც გამიგე.

თათა: შენი რჩეულის შვილი ვარ! (ყურსასმენებს იკეთებს ყურებზე და ოთახიდან გადის).

ნინო: თათა! (ყვირის, ტირის და ისევ კომპიუტერთან მიდის).

რატის ხმა: ნინო...

ნინო (შეშფოთებული): არ გამომირთავს? ყველაფერი მოისმინე?

რატის ხმა: მაპატიე გთხოვ... შენთან მეორედ უფალმა მომიყვანა.

ნინო: გვიანია რატი.

რატის ხმა: ყველაფერი ჩვენს ხელშია, ნუ შეგეშინდება. მეც, ძალიან ბევრს ვფიქრობ ამაზე. მადლობა ღმერთს, რომ შენ მყავხარ, მე მაქვს ხვალის იმედი.

ნინო: რატი.

რატის ხმა: შენ ისეთი მარგალიტი ხარ, სულს მინათებ. უკვე ველარ გავაჩუმებ ჩემში ხმებს.

ნინო: ბენვის ხიდა, რატი.

რატის ხმა: გავივლით, მე გადაგატარებ! შენ ჩემი ნინო ხარ, მხოლოდ ჩემი. სულ შენს ფოტოებს ვათვალთვლი.

ნინო (ჩუმად, თუმცა რატი მაინც გაიგებს): შენმა ნინომ სხვა არჩია... (ხმამალლა) მე კი, სულ ვცდილობ გულს თვალი ავარიდო.

რატის ხმა: ეგეც ჩემი ბრალია, მე შენ არაფერში არ გამტყუნებ. ხელი შეაშველე გულს, მეორედ ნულარ გაიმეტებ.

ნინო: რატი...

რატის ხმა: ჰო, ჩემო...

ნინო: რომ დაგიჭირეს, დედაჩემი გაგიყუდა, შენი სახელის ხსენება ამიკრძალა. მამაჩემი ხომ საერთოდ, ზედაც არ მიყურებდა. მაშინ გამოჩნდნენ ზუსტად თენგოს მშობლებიც... შენგან სულ ცუდი ისმოდა, იმ ჩხუბს, ციხეშიც დაამატე რალაც დანაშაული და ჩემთვის უკვე ყველაფერი სულერთი გახდა!

რატის ხმა: ხომ გითხარი – ყველაფერი ჩემი ბრალია. შენ არ უნდა იყო ასე. ხელისგულზე სატარებელი ხარ – სათუთი, ძვირფასი...

ნინო: არ გინდა.

რატის ხმა: ციხიდან ნავედი სამაჩაბლოში, პატიმრები გაგვაგზავნეს, თუმცა გარეთაც რომ ვყოფილიყავი, მაინც პირველი ნავედოდი!

ნინო: ქორწილში ქვრივივით ვიჯექი.

რატის ხმა: ნინო, წამოდი ჩემთან, ევროპაში. აქ ყველაფერი გექნება — სიტბო, სიყვარული, ურთიერთგაგება. არაფერს მოგაკლებ. თავიდან დავიწყოთ...

თათა: დედა!

(ნინო კომპიუტერს გამორთავს და სწრაფად დგება).

თათა: ვის ელაპარაკები?

ნინო (შეცბუნებული): არავის.

თათა: საჭმელი არ უნდა ვჭამოთ?

ნინო: წამოდი, გაგიმზადებ.

(სამზარეულოში გადიან. სცენა ბნელდება).

XII სურათი

(სცენა ნათდება. მუსიკის დასაწყისი. ნინო ოთახის შუაგულში დგას. მერე ნელ-ნელა ჩამოუვლის ყველაფერს, ხელისგულებით ეხება ნივთებს, თითებით ეფერება. სურათების ალბომიდან რამდენიმე ფოტოს ამოიღებს, ჯერ ტუჩებით ეხება, გულზე იდებს; საიდანდაც დამალული სამგზავრო ჩანთა გამოაქვს და ფოტოებს შიგ ათავსებს... კარზე ზარი. ნინო სასწრაფოდ მალავს სამგზავრო ჩანთას და კარს აღებს. შემოდის თენგო).

თენგო: მშია, რა გააკეთე?

ნინო: მანვნის წვნიანი, კარტოფილიც შევწვი.

თენგო: არ მეყოფა, ძეხვიც შეწვი და სალათა დაჭერი. (თენგო სავარძელში ჩაჯდება და მობილურს მოიმარჯვებს. ნინო უკმაყოფილო სახით გაემართება სამზარეულოსკენ, მაგრამ ქმრის სიტყვები შეაყოვნებს) კაცი რომ შემოგხედავს, ყველაფერი ადგილზე გაქვს, კარგად გამოიყურები, ჰმმ... მაგრამ... ნუხელ რომელ საათზე დანექი?

ნინო: გთხოვ, ისევ ნუ დაინწყებ.

თენგო: ვიცი, რომ არ გიყვარვარ, მაგრამ ნუ დაგავინწყდება, რომ კაცი ვარ!

ნინო: მე კი ქალი.

თენგო (ყვირის): ჰოდა, მოიქეცი ისე, როგორც ქალს შეეფერება!

ნინო: ნუ ყვირი!

თენგო: ნუ ყვირი კი არა! ერთხელ არ მახსოვს შენი ღიმილიანი სახე დამენახოს!

ნინო: როდის გამაღიმე? ყველანაირი გრძნობა ჩაკალი ჩემში. უხეშობით, უგულისყურობით, აქეთ-იქით სიარულით! საშუალება არ მომეცია, ჩემი ცხოვრებით მეცხოვრა, მემუშავა, საზოგადოებაში ადგილი მქონოდა. სულ მბლოკავდი, საკმარისი იყო რალაც გამხარებოდა, კარგ ხასიათზე ვყოფილიყავი, რომ მაშინვე მშხამავდი, ეჭვიანობდი.

თენგო (წამოვარდება): ერთი სადილი გთხოვე და ეგეც ყელში ამომადინე! არ მინდა არაფერი! მივდივარ!

ნინო: წადი! (თენგო კარს გაიჯახუნებს. ნინო ამოიხრებს) წადი... წადი.

(კარზე ზარი და ბრახუნი. ნინო აღებს, ისმის თენგოს ყვირილი).

თენგო: პოლიციიდან დარეკეს – თათა და რამდენიმე მოზარდი, ბიო ნარკოტიკით მონამულულან კლუბში!!!

ნინო (ყვირის): ვაიმე, თათა!..

(სცენა ბნელდება. ისმის ხმაური, სასწრაფო მანქანების სირენების ხმა. ჩოჩქოლი. კარების ჯახუნი. ნინოს ტირილი. თენგოს ყვირილი. უცბად ერთნაირად წყნარდება ყველაფერი).

XIII სურათი

(სცენა ნათდება. ნინო და თენგო გვერდიგვერდ სხედან).

თენგო: როდის შეეჩვია ნარკოტიკს?

ნინო: მე მხოლოდ სიგარეტი ვიცოდი.

თენგო: მაგარი მშობლები ვართ! ერთ ბავშვს ვერ მივხედეთ.

ნინო: ბოლო დროს ხმას აღარ მალებინებდა, სულ გალიზიანებული და დაძაბული დადიოდა.

თენგო: ჩვენი ბრალია.

ნინო: მკაცრი დედა არასდროს ვყოფილვარ.

თენგო: ცუდი მშობლები ვართ!

ნინო: როდის გამექცა ხელიდან, ვერც კი მივხვდი.

თენგო: ამიერიდან ეცადე ახლოს იყო ბავშვთან და ინტერნეტს თავი დაანებო.

ნინო: ფსიქოლოგი დაგვჭირდება.

თენგო: აღარ უნდა დაუშვათ ასეთი რამ. რეაბილიტაციის ცენტრიდან რომ გამოვიყვანთ, ცოტა ხნით თელავში ჩაგიყვანთ ჩემებთან. მამაჩემს დაველაპარაკები, იქნებ მეორე სემესტრიდან იქ გადაგრძელებინოთ სწავლა. (წამოდგება) ახლა წავედი, პოლიციაში უნდა მივიდე.

(გადის. ნინო ადგილზე რჩება თავდახრილი. კარზე ზარი. ნინოს ჰგონია თენგო მობრუნდა. კარს ისე აღებს არც შეხედავს მომსვლელს. ოთახისკენ შებრუნებულს ზურგსუკან რატის ხმა მოესმება, რომელიც ღია კარშია გაჩერებული).

რათი (გაუბედავად): ნინო... (ნინო შედგება, მაგრამ არ ტრიალდება). ნინო, მე ჩამოვედი...

ნინო (აკანკალებული ხმით): რათი...

რათი: ჰო, ჩემო სიცოცხლე.

ნინო: რატომ მოხვედი!

რათი: ჩვენ ხომ შევთანხმდით?!

ნინო (ტკივილიანად): შევთანხმდით! ახალი ცხოვრება უნდა დაგვეწყო, თბილი, სიყვარულით სავსე გულებით...

რათი: იმ ჰაერის სუნთქვა მინდა, შენ რომ სუნთქავ, ერთ ცას მინდა ვუყურებდეთ.

ნინო (ყვირის): რათი, რას მერჩი?

რათი: შემომხედე... ნინო...

ნინო: რათი, წადი!

რათი: რატომ?

ნინო: მე კიდევ დარდის მომატება მინდოდა?

რათი: დარდს ნუ დამარქმევ. ამდენი წლის შემდეგ იმიტომ არ გამოვჩენილვარ დარდი მინდოდა.

ნინო (უცბად შემობრუნდება, თითქოს ჩხუბს აპირებს, მაგრამ რატის დანახვაზე მისკენ გაიქცევა): რათი...

რათი: ჰო, ჩემო ერთადერთო (ნინოს თავს მხარზე მიიკრავს).

ნინო (ტირის, რატის ხელს ჰკრავს): წადი რათი, წადი... ჩვენმა მატარებელმა რა ხანია ჩაიარა.

რათი: ნინო, რას ამბობ, მე ხომ შენს წასაყვანად ჩამოვედი.

ნინო: ვერ წამოვალ რათი, ველარ წამოვალ. თათას ვჭირდები, ვერ მივატოვებ! დედა ვარ, გესმის? მე ხომ დედა ვარ!

რათი: თათაც წავეყვანოთ.

ნინო (მწარედ ჩაიცინებს): თათა ნარკოლოგიურში წევს, შვილი კინალამ ხელებში ჩამაკვდა, გესმის?

რათი (გამშრალი ხმით): როგორ ვერ გიპატრონე!.. დამაგვიანდა!..

ნინო: არ გინდა, გთხოვ...

რათი: ძვირფასი ხარ ჩემთვის!

ნინო: რათი... ცხოვრება სულ სხვა რამ ყოფილა, ვერასოდეს მიხვდები სად რა უფსკრულს გიმზადებს!

რათი: ნინო...

ნინო: წადი, გთხოვ, დამივიწყე!

რ ა ტ ი: ნინო, მე შენს გარდა არავინ მყვარებია, არც შემყვარდება.

ნ ი ნ ო: მე ველარასოდეს შევძლებ ახალი ცხოვრების დანყებას რატი...

რ ა ტ ი (ორივე ხელს ნინოს თავს, სახეს ისე მოატარებს, არ შეეხება): ჩემში ხარ ნინო, სამუდამოდ აქ დარჩები (გულთან მიიტანს ორივე ხელს).

(ნინო იქვე ჩაიმუხლება, რატისკენ ზურგშექცევით. მუსიკის დასაწყისი. რატი დიდხანს უყურებს ნინოს, მერე შეტრიალდება და გადის. ნინო ფანჯარასთან მიდის, გახედვას აპირებს, მაგრამ გადაიფიქრებს და ფარდებს მჭიდროდ ხურავს. სცენა ბნელდება).

XIV სურათი

(სცენა ნათდება. ნინო თათას ოთახს ალაგებს, მის ნივთებს ეხება, სხვანაირი სევდით, სითბოთი. ტანსაცმლის ქვემოთ გადამალულ რვეულს პოულობს, ინტერესით გადაშლის. ტელეფონის ზარი).

ნ ი ნ ო: ბატონო!

თ ე ნ გ ო: ნინო, მე ვარ.

ნ ი ნ ო: თათა როგორაა, თენგო?

თ ე ნ გ ო: შენთან უნდა ლაპარაკი.

ნ ი ნ ო (აღელდება): ალო?

თ ა თ ა: დე...

ნ ი ნ ო: ჰო, დე...

თ ა თ ა: მაპატიე დე...

ნ ი ნ ო (ტირის): თათა, ჩემო თათა...

თ ა თ ა: დე, ნუ ტირი, მიყვარხარ!..

ნ ი ნ ო: მეც მიყვარხარ დედო! შენ ხომ ჩემი ერთადერთი სიცოცხლე, ჩემი პატარა პრინცესა ხარ! გასსოვს ბავშვობაში რომ გკითხავდი: დედიკოსი ვინ ხარ? რას მპასუხობდი?

თ ა თ ა: დედას ძვირფასი გული!

ნ ი ნ ო: გულს ენდე თათა! სიმართლის და სიყვარულის გზას გაყევი.

თ ა თ ა: დე...

ნ ი ნ ო: თათა, შენ მე არ მგავხარ, ძლიერი ხარ. ჩემს შეცდომებს ნუ გაიმეორებ.

თ ა თ ა: დე, რომ გამოვალ, რაღაც უნდა გაჩვენო.

ნ ი ნ ო: ლექსები?

თ ა თ ა: უკვე ნახე? მოგეწონა?

ნ ი ნ ო (ხელში აატრიალებს რვეულს): უშენოდ არ წავიკითხავ.

თ ა თ ა: გთხოვ, რომელიმე, ახლავე, შენი ხმით მინდა მოვისმინო.

ნ ი ნ ო: ერთად წავიკითხოთ, სახლში რომ დაბრუნდები.

თ ა თ ა: დედა გთხოვ, ხომ ვიცი გიყვარს ლექსების კითხვა.

ნ ი ნ ო: კარგი... (იქვე ჩაიმუხლება. მუსიკის დასაწყისი. დალღილი და სევდიანი ხმით).

უკვე უსასრულოდ გვიანია,

ღამემ ვერ დააშთო იარები

იცი, როგორ მტკივა უშენობა? —

მანც სულ სხვებისკენ ვიარები.

ცისკარზე ღიმილით იღვიძებენ

ჩემი გულისცემის ფრთხილები...

არადა, როგორი გვიანია

ჩვენი სიყვარულის მზიანები.

თ ა თ ა: დე, ეგ ლექსი შენია... შენზე...

(ნინო ტირის. მუსიკა. სცენა მთლიანად ბნელდება).

თ ე ნ გ ო (ყვირის): ნინო, ჩემი ლურჯი პერანგი სად დევს? ვერ ვპოულობ!

**ციცინო
მარკოზაშვილი**

ჩანს ალავერდი... მათათ მწვერვალემს,
ხანგამოშვენით, ფერი ეწვლენათ...
საიდან ჰქონდა ამ ძეგლის ამგემს,
სივრცის, ასეთი, მძაფრი შეგრძნება?

ერის გენიის გამოვლინება, –
განწვიფრებს ძველი, თეთრი ტაძარი,
მისი სივრცესთან შეხმატკბილება,
მისი სიმალლე, – უზარმაზარი.

წერინო მარკოზაშვილი

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ე
ნ
ა
ს
ი
ა
ნ
ა
მ
ე
ნ
ა
ს
ი

ალავერდის ტაძარი

ალაზნის ველზე, როგორც – ხომალდი,
შორს, ალავერდის მოჩანს ტაძარი,
ვრცლად განოლილა რუხ ტყეთა ლანდი,
კავკასიონი – უზარმაზარი.

ვერცხლისფერია, თვით, ალაზანი,
მიდის... მიჰყვება დაბურულ ქალებს,
იქ, გაშლილ ველზე, წკრიალებს ზარი, –
მიწისკენ უხმობს ზეციურ ძალებს.

ჩანს ალავერდი... მათათ მწვერვალემს,
ხანგამოშვენით, ფერი ეცვლებათ...
საიდან ჰქონდა ამ ძეგლის ამგემს,
სივრცის, ასეთი, მძაფრი შეგრძნება?

ერის გენიის გამოვლინება, –
განცვიფრებს ძველი, თეთრი ტაძარი,
მისი სივრცესთან შეხმატკბილება,
მისი სიმალლე, – უზარმაზარი.

სიურრეალისტური მომენტები

როგორ შემანუხა ყვაეების ყრანტალმა,
საიდან მოფრინდა ამდენი ყორანი?
ავანსცენაზე დაეშვა ფარდა და...
სადღაც, გუნდი გალობს – სრულდება ქორალი.
ყვაა... ყვაა... ყვაა... ყოველ წუთს ჩამესმის,
რატომ არ მაცლიან ქორალის მოსმენას?
წუთია – შავბნელი, წუთია – წამების,
საშველად მოვუხმობ ჩემს დობილს – ოცნებას.
მაგრამ... ვერც ის მშველის, დაბერდა სანყალი,
სადღა აქვს ფარფატას, ის, მსუბუქი ფრთები,
უფრო ძლიერდება ყვაეების ყრანტალი,
ხმაურში იკარგება ქორალის ხმები.
საიდან მოფრინდა ამდენი ყორანი?..
ეს შავი ფერებიც, რარიგად, მანუხებს?..
უკვე, ფინალია, – დასრულდა ქორალი,
ვგრძნობ, ყელში ჩასობილ, სიკვდილის მარნუხებს!

* * *

მოვიდა ზამთარი...
ყინვიან ჰაერით და... რუხი ფერებით.
ოთახში სითბოა, სადაც – სიმარტოვე
ჩემს გვერდით ჩამომჯდარა.
ვით, მშვიდი, უწყინარი,
ისე შემომცქერის,
მაგრამ... ხომ, ვიცი, უცდის დაღამებას, –
რომ... ბასრი კლანჭები,
კალთის ქვეშ დამალული,
ყელში ჩამასვას და, ისევ, ამატიროს...
ყინვიან ჰაერით და რუხი ფერებით,
მოვიდა ზამთარი...

გალაკტიონი ერთ-ერთ ფოტოზე

დგას გალა ისე, ვითარცა – მოსე!

ოდეს გასცქერდა მოსე უდაბნოს,
გალაკტიონიც გასცქერს მიდამოს...
ფოტოზე მოჩანს ბუნება წყნარი,
მაგრამ... იგრძნობა ქრის ნიავექარი
და, ალბათ, ქარის ველურ სიმღერას
ეხმიანება პოეტის ქნარი...

დგას გალა ისე, ვითარცა – მოსე!

მონა ლიზა ჯოკონდა

იყო ცოლი – ვაჭრისა,
უცხო ღიმილი ჰქონდა,
შთაგონება – მხატვრისა, –
მონა ლიზა ჯოკონდა.

მართლაც... ცოლი ვაჭარის,
თუ... ზმანება და ვინჩის?
რომელია მართალი? –
დღემდე, არვინ არ იცის!..

ვერსია – რომ... სურათზე –
თვითონ, ლეონარდოა,
არა... არ ვართ უარზე,
აზრი – თითქოს სანდოა...

და... კრთის სხივთა პრიზმაში –
მზერის იდუმალება,
მლიმარ მონა ლიზაში –
ნეტავ, ვინ იმალება?!

შენი ლექსი

შენს ლექსებში მუდამ მზე და აპრილია,
მოდის, მოსჩქევს სიყვარულის ნიაღვარი,
ეს – სითბოს და მზის სხივების ადგილია,
აქ – ფეხს როგორ მოიკიდებს იანვარი?!..
შენი ლექსი ზღვა სიკეთის მტევარია,
ელვარეა, ვით ყვავილი – ბროწეულის,
„კახურ ვაზზე ასაგლეჯი მტევანია,
ხალხის გულში დასაწურად მონეული“.

გიორგობა თბილისში

**მე ვეტრფი ძლიერ ტფილისის ჰავას,
ნიკო ფიროსმანს და საათნავას.
ლადო ასათიანი**

გიორგობაა!.. თბილისის არე –
მზის სითბოთია გაჯერებული,
ანჩისხატიდან გამოველ გარეთ,
ახლა, ხიდზე ვარ გაჩერებული.

დავცქერ მტკვარს, – ტალღა მიჰყვება – ტალღას...
ტატოს სიტყვები ჩამესმის ყურში,

აჰა, ჩამოჰკრა სიონის ზარმა
ვგრძნობ, რომ ნათელი იღვრება სულში.

სხვა სიხარულმა შემიპყრო უცებ! –
დღეს აუყვები, მე, ღვინის აღმართს,
თუმც... იქ, ვერ ვნახავ ნიკალას დუქნებს, –
ვერშენახულს და წარსულში გამქრალს.

ამოვათავე, უკვე, აღმართი,
ო... ეს სახლები, რარიგ ძველია,
ან... რატომ დგანან ასე თავდახრით,
ძველ მოსახლებს ხომ არ ელიან?

აღბათ, ფიქრობენ – გარდასულ დროზე,
რომ, ალვიძებდათ დილის საარი,
არა... ახალიც უნდა მოგწონდეს,
მაგრამ... ის, ძველი, მაინც სხვა არი!..

თვალწინ თუ უდგათ ის გიორგობა,
ტაძრებში, ყველგან, ზარების რეკვა
ლამის თევა და წირვა-გალობა,
წმინდა ხატებთან მუხლის მოდრეკა.

მაშინ, – აივნებს, ბანებს, ერდოებს,
ეფინებოდა – ქალი და კაცი...
ჩამოურბენდა, ხონჩით, ეზოებს –
კვიმატი კინტო, გიჟმაჟი, ანცი.

მტკვარიც, ანკარა, მაშინ დიოდა,
მოლა იწყებდა ლოცვას მეჩეთზე,
რიყეზეც თევზი, ბევრი ცვიოდა, –
ბადეს რომ შლიდა გოლა მეთევზე.

რარიგ შვენოდნენ ბაზარს – შეითანს,
სოვდაგრები და წვრილი ამქრები,

რომ, მიაპობდა თათრის მეიდანს –
ზღაზვნით, ტვირთმძიმე, მწკრივი აქლემის...

სხვაგვარი იყო ის გიორგობა,
ძველი თბილისის ქრელი მანტია...
მზე აჭერს... მე ვწყვეტ წარსულით თრობას,
სხივებში ქრება – ეს ნოსტალგია.

ვემშვიდობები ძველ, ეზო-ჭიშკრებს
და, ვესალმები – დღევანდელ თბილისს,
მე ვეფერები იმ, ნაღდ თბილისელს,
ხვალაც, წარსულის ხსოვნით რომ ივლის.

დაე, ჩემს მზიურ და ნანატრ ქალაქს –
დიდი წმინდანის მაღლი ფარავდეს,
რუსთველის გამზირს და ნარიყალას,
ზღაპრული ხიბლი, მუდამ, თან ახლდეს!

საქართველოდან წასულ ქართველ ებრაელებს

რატომ წახვედით, რატომ მიდიხართ,
იქნებ, რაიმე, იწყინეთ ჩვენგან?!
ჩვენ, ხომ, გვერდიგვერდ ვცხოვრობდით დიდხანს,
ჭირსაც და ლხინსაც ვიყოფდით ერთად.

მაგრამ... მე მესმის – თქვენი გულისთქმა,
გაგებით ვხვდები თქვენს გულისნადებს,
ვიცი, – თქვენ გიხმობთ – აღთქმული მიწა,
სიზმარში ხედავთ იერუსალემს.

მიდიხართ, ტოვებთ ძვირფას საფლავებს,
ჩაშლილ, ჩაფერფლილ მამა-პაპათ ძვლებს,
თქვენ, ჩვენთან ტოვებთ იმ, თვალუნვდენელ –
ასწლეულებს და ათასწლეულებს...

მიდიხართ, მაგრამ... ნუ დაივინებთ;
აქაურ ზეცას, ტყეს, მთას თუ, მდელოს...
ნუ დაივინებთ თქვენს ქართველ და-ძმებს,
ნუ დაივინებთ თქვენს საქართველოს...

ძმაო, ისააკ, დაო, რებეკა –
მონყენით ვუმზერ – თქვენეულ უბნებს,
სინაგოგაში სანთლები ელავს,
აქვე, სიონის ზარი გუგუნებს.

იქნება, ვინმემ: ამიხსნას, მითხრას –
ებრაელს რატომ ჰქვია ქართველი?

ან – რატომ ელტვის, უძველეს ხნიდან,
ერთუერთს – ეს, ორი, პატარა ერი?..

რომ, ამ სიყვარულს – არა აქვს ბოლო,
რომ, არა ქრება ეს გრძნობა, ძველი...
ღმერთმა გიცოცხლოთ: ორი სამშობლო, –
აქ – საქართველო, მანდ – ისრაელი!

მკათათვის წვიმა

**საყვარელ პოეტს,
ზინა სოლომნიშვილს.**

მკათათვის ფერებს თმებში ჩავინწავ,
ნიავეს ქროლვაში გავეჯიბრები,
მზე ჰაერს წვავს და ზეცაც კაპასობს,
ღრუბლებს ასკდებათ სავსე ჯიქნები.

დავექრი მინდვრებში, ნიავეთან ერთად,
დახანძრულ ღანვებს წვიმა მიგრილებს,
ნიავეც ცელქობს და თავზე მაყრის –
წვიმის წვეთებით მორთულ გვირილებს.

გადიქუხა და, მეც დავდინჯდები,
ცეტ გოგოსავით აღარ ვიქნები,
ქროლვით დაღლილი და გალუმბული
ლორთქო ბალახზე გადავიქცევი.

თეთრი ღამე ნადიკვარზე

კავკასიონი შელამების ბინდბუნდში ელავს
აღმოსავლეთით ამოსულმა, ბურთივით, მთვარემ
ვერცხლის სხივებით მიმოქარგა ნადიკვრის არე;
ძველი ნაცნობი, – თეთრი ღამე, ესტუმრა თელავს.

სადაფის შუქში, აჩრდილივით ჩანს გიგოს გორა,
გორა – პირქუში, სევდიანი და იღუმალი...
თუ, ყურს მიუგდებ, იქ, ჩუმი ხმით, ქვითინებს ქარი,
წარსულის ტკივილს ვერ აყურებს დრო-ჟამთა სრბოლა.

ჩამომცრობილი – ვახვახიანთ ციხის ქონგური
ებასება სხივდაფერილ ქათქათა ღამეს,
მისტიურ სტუმარს მსურს, რომ ვუძღვნა, სიმღერა, რამე,
მაგრამ... ხელთ არ მაქვს: არც ჩანგი და არცა – ჩონგური.

ალაზნის ველზე აიშალნენ სქელი ღრუბლები,
მთვარე, ბურთივით, გადაეშვა თეთრ ნისლთა ზღვაში,
ასეთი ღამე იცის, მხოლოდ, ჩვენთან – თელავში,
ღრმა ძილს მოუცავს – ნადიკვარი, მისი უბნები!..

ჰოეზია

ქ
ე
ლ
ე
ლ
ე
ლ
ე
ლ
ე
ლ
ე
ლ
ე
ლ

არც კი ვიწოდით, რა იყო დაღლა,
გინდ მოგვერბინა ხუთი – სოფელი,
და... მიდიოდა – ჩვენი ზავეშვორნი –
შისი ფარი ფრო და – ნუთისხოფელი...

ახლარ, ორნება – იქით მახეფებს, –
რა ტკბილი იყო – ზავეშვორის ხანა,
ჰაჭარა სახლმა, ჰაჭარა ზალმა –
რა სიყვარული გამომაჭანა.

ნუნუ ქამუკაშვილი

ნუნუ ქამუკაშვილი

საქართველოს

ილია ჭავჭავაძის

მართლაც, სუნთქვა ხარ, ჩემო მამულო,
ჩემო ქვეყანავ, ჩემო სამშობლოვ,
სულ დიადემა ბრწყინავდეს ცაზე,
სევდა და დარდი ღმერთმა გვაშოროს.

ერთი ნატვრა ჰქონდა გულის:
აყვავდესო მამული,
და, არ იყოს, არასოდეს,
ცრემლით გადანამული.

მკერდს რომ იმშვენებ, ზურმუხტით, ლალით,
ვაზი რომ გიდგას, მხარში, იმედად,
და, – საამაყოდ, ისიც გვეყოფა,
ღმერთმა ედემი რომ გაიმეტა.

ერთი ნატვრა ჰქონდა გულის, –
შთაგონება – რწმენისა:
სიყვარული გვექონდეს, მუდამ,
მშობლიური ენისა.

გულმართალი და მზიანი – ხალხი,
შენი ღირსება – შენი ბედია...
და საქართველოს, მუდამ, ვხედავდეთ:
გახარებულს და, მუდამ, ერთიანს.

ერთი ნატვრა ჰქონდა პოეტს, –
ნატვრა – გულის ფიცარზე,
ჩვენ საყვარელ მამულს, მუდამ,
ყველა, უნდა ვიცავდეთ.

ღმერთო

ერთი ნატვრა ჰქონდა გულის:
აყვავდესო მამული,
და, არ იყოს, არასოდეს,
ცრემლით გადანამული...

ცამდე ვინევ, ტაძარში რომ
მივალ ჩემი ღირსებით,
და... იმ ნუთებს ვეფერები, –
სანთლის შუქით ვივსები.

საქართველოს გაბრწყინება

გული ხარობს ტაძრიდან, რომ
მოვალ რწმენით აღსავსე,
ზენაარო, ჩვენი გული
სულ, იმედით აღავსე.

მე, მამულის სიყვარული
აკვნიდანვე დამყოლია,
ზეცას და ზღვას ალივლივებს,
ერთი, შეხეთ, ამ თოლიას.

რწმენა, უფრო, ისადგურებს
ნდობა – ჩვენი, – გზამკვლევი,
მსურს მივუძღვნა შენს სიმალლეს;
ლექსიც, ოდაც, ნარკვევიც...

დაბლა, – ველი გვაზურმუხტებს,
მაღლა, – მთები ნათოვლია,
ზოგან, – ვარდი თავს იწონებს
და ზოგან კი – მაგნოლია.

სულ, – სიკეთის გზით გვატაროს,
ცუდი, მუდამ, გვაშოროს...
ღმერთმა, ხელი მოუმართოს –
ჩვენს, საყვარელ – სამშობლოს...

სიკეთე რომ ფრთამალია
სხვანაირი არ მგონია,
საქართველოს გაბრწყინება:
რწმენა, გული და გონია.

სამშობლოს

როგორ შევძლო მოფერება –
ჩემო მთებო, ჩემო ველო,
შენს სიტურფეს – ჩემი... სულიც,
ჩემი გულიც შემოევლოს.

ძვირფასია – შენი მიწის:
მტკაველიც და... ციდაც, პეშვიც,
მზით გამთბარი – არე-მარე
მღერის: ყვავილში, თუ ხეში...

მე... ცისკარიც მზიბლავს შენი, –
მახარობელია დილის,
სიმღერებიც შენთვის მიწადა, –
ლექსიც, ლოცვაც, მზეც და ჩრდილიც...

რა გისურვო? – სიდიადე, –
ცას რომ გადახვიო ხელი...
გული – სხივად გადამლილი,
სიყვარული: მწველი, მთელი...

პოეზია

პოეზია, ჩემს სულშია,
პოეზია, ჩემს გულში:
და... ლექსები, დავითივიტო
მეც, შვილებად მეგულის.

გამახარებს, გამაოცებს, –
სალამოს, თუ, დილაზე...
და... ფურცლებზე მინარნარებს
სიყვარულის სინაზე.

პოეზია, – ეს, ლამაზი,
სევდა, – სიხარულია:
ამ სტრიქონებს მთა და ბარი
ფრენით შემოუვლიათ.

აიტანეს მთის მწვერვალზე –
სიყვარულის ალამი
და გადასცეს მზეს და მთვარეს:
მოკითხვა და სალამი.

პოეზია, – ჩემი ქვეყნის,
რაფიელის კლდე-კარი:
პოეზია, – ერთგულება, –
იის კონად შევკარი.

პოეზია, – შუქი სულის
სიკეთე და მშვენება,
ვარდიც არის დაუმტკნარი, –
გულმა ასე იწება.
პოეზია სამშობლოა
მეგზურია გულისა,
ნურც მოგვაკლდეს მზრუნველობა –
ჩვენი, დიდი უფლისა.

ახალ-ახალ იმედებს

ლამეა და...
მოდის დილა, –
ცაზე – ცისკარს
აანთებს;
გაგვინათებს,
გაგვიშუქებს:
ნამებს,
ნუთებს,
საათებს...

ჰა, საცაა,
მზეც გვეწვევა, –
სხივებს უხვად
იმეტებს,
გულში ბადებს
ოცნებას და...
ახალ-ახალ
იმედებს.

ბავშვობის წლები

გამახსენდება ბავშვობის წლები,
თოჯინებს ფოთლებს ვუფენდით ნოხად,
როცა ვიგონებ – იმ, ლამაზ დღეებს,
გულიდან მწყდება ნეტარი ოხვრა.

ალუბლის ხეებს ვსტუმრობდი, – ხშირად,
და... მიხდებოდა წყვილი დალალი,
დღეები იყო – სულ, ვარდისფერი,
უკვე, მესმოდა: სიტყვა – ალალი...

არც კი ვიცოდით, რა იყო დალლა,
გინდ მოგვერბინა ხუთი – სოფელი,
და... მიდიოდა – ჩვენი ბავშვობაც, –
მზის დარი დრო და – ნუთისოფელი...

ახლაც, ოცნება – იქით მახედებს, –
რა ტკბილი იყო – ბავშვობის ხანა,
პატარა სახლმა, პატარა ბაღმა –
რა სიყვარული გამომატანა.

ლოდინი

აკი, დამპირდი, მოვალო,
გავცქერი შენს გზა-ბილიკებს
იქნებ, თვალი სხვას ჰკიდაო, –
სიო შლის, ირგვლივ, ქილიკებს.

საათი ნუთებს ითვლიდა,
რომ მოხვიდოდი, – მჯეროდა,
მძივად ვკინძავდი, – ოცნებებს
შუადღის გულზე, – ჩეროდან...

ლოდინი არას დამაკლებს,
გულის მზე არის – იმედი,
გვირილებს ანდე სათქმელი, –
დრო მოიხელთო მცირედი.

ახლა, გულს ვეჩურჩულები, –
მეგობარია, – უცვლელი,
ლამის ნატვრის ხედ ვაქციე, –
ეს, – ერთი ციდა ფურცელი.

ლექსი, ჩემი მეგობარი

ჩემი ფიქრი, ჩემი განცდა, –
უცებ, იქცა, – ლექსად,
გული... ველარ შევაკავე, –
შენთან გამომექცა.

მუზა, თურმე, ჩემთან იყო,
მე, კი, სად არ ვდევდი...
და... ნიავ-ქარს გავატანე
ნამცეცები, – სევდის.

ისევ, მოვა გაზაფხული, –
სიხალისე – ფერთა;
და ვიგრძენი შენი ფიქრი,
როგორ შემეფეთა...

აიკინდა ჩემი გული –
ოცნებების მძივით,
და... ვინამე სიყვარული, –
მზე არის – ხანგრძლივი...

ის ამბორი

რატომ შეკრთი, ნეტავი?
წუთი იყო, ნეტარი,
ტრფობის წუთზე ამბობდი,
მაშინ, გიძღვენ ამბორი.

ნეტავ როგორ გავბედე,
სურვილს, გულში – ნაბედებს
გზა მივეცი, მიხარის,
საუკუნობს ის ხანი...

წლებს დაუთვლელს გაუძლებს –
ერთი კოცნა, – ამბორი,
ადიდებსო ნაზ გრძნობას, –
სიყვარულზე ამბობდი...

იმედი

ხვალევ, გათენდი იმედად,
ხვალ, ზეგის ვიტყვი სათქმელსა,
სიკეთე, მეგობრადა ჰყავს,
მეგზურად, – კეთილ საქმესა.

შურის ადგილი არ არის,
ვერ გამოჩნდება – ნამითაც,
სულის სიმაღლე სუფევდეს, –
რომ ვიამაყოთ ამითა.

გულს სხივი დავუმეგობროთ:
დღე – მზისა, ღამე – მთვარის,
მაღალი ღმერთი გვფარავდეს, –
ამინდი გვედგეს დარისა.

სიყვარული

მე ამ ცხოვრებამ დამანათლა ბევრი სიკეთე,
ნიჭი – სიკეთის, ღირსებისა და... ჰარმონია...
მსურს სიყვარულიც, რომ წუთი-წუთ საგზლად ვიზოგო,
და, ჰარმონია, მე, უშენოდ, არა მგონია.

შენით ავივსებ, მუდამ, იმედს, იმედებს – უღევს,
ქარმა გაფანტა ჩემი სევდა, თუ, ურვებია,
როცა შენი ხმა – საამური, გულს ჩასჩურჩულებს, –
ვგრძნობ, თანაგრძნობა გაზაფხულივით რომ მწყურებია...

ცისკარი მამცნობს, რაღაც – ახალს, რაღაც – უხილავს,
გულის სიმებში სიყვარული ნაზად ანთია,
ახლა, – მზის სხივიც არის, უფრო, უხვი და თბილი,
შენთან შეხვედრის იმედებით ვხვდები განთიადს.

მზეს, სიყვარულში, აბა, როგორ შევეჯიბრები?!..
შენი გულის მზით ვივსები და, მას, გრძნობით ვუვლი,
ნურც მომიშალოს ღმერთმა ლალი ეს – ოცნებები!
და, სულ, მქონოდეს სასწაული, – ეს სიყვარული...

იქაურობის ჯერხნობამდელი პატრონი წლებს კი დაეტანა, მაგრამ ჯერ ისე არ გამოეცინებინა და გამოეჩერებინა, ვერ მიმხვდარყო, რომ ზილიცზე ამოპარულენი არსად წასვლას და რაიმეს წაღებას არ აპირებდნენ. მათ უფრო მეტი უნდოდათ, ვიდრე გოგიას აქამდე ეგონა, ის მინა უნდოდათ, რომელზედაც დიდი გოგიას დიდი სახლი იდგა, მისი დედულ-მამული უნდოდათ, მორჩა და გათავდა.

თინათინ სიყმაშვილი

დიდგობია

სახლი დაბალი იყო, ხეებში ჩაფლული, მაგრამ მთის ფერდობზე იდგა და მთელ სოფელს გადაჰყურებდა. კაცი ერთი თვალისდაკვრით კარგად დაინახავდა, მტვრიან შარაზე როდის გაივლიდა მამასახლისი თავისი ამალით, არც რომელიმე გლეხის ეზოში გზირის შესვლა და იქაურობის ანიოკება გამოეპარებოდა.

სოფლის სანახებს ნათიბითა და ნამკალით გადაჭრელებული ტრიალი მინდორი ეკვროდა. ქალანი-ჩალიანი ალაზანი ჩაკარგულიყო. იმის იქით კი გადათეთრებულ-გადაფითრებული ვერხვები და კავკასიონის აქა-იქ ღრუბლის ქულებშერჩენილი მწვერვალები შებეგნოდა გავარვარებულ ტაფასავით გადმომხობილ ცარგვალს.

შუა ზაფხული იდგა. თაკარა მზეს თვალი დაემტვრებინა ხმელეთისათვის და მოცილებას აღარ აპირებდა. გეგონებოდათ, სადაცაა დადნება და ძირს ჩამოიღვენთებო. სიცხისაგან გათანგულ დედამინას აღმური ასდიოდა. ისეთი დრო იყო, ყველა სულდგმული ჩრდილს რომ ეტანება.

გიორგი პაპას ასწლოვანი კაკლის ქვეშ შეერთია დანჯღრეული ურემი და გატეხილ ფერსოს უკირკიტებდა. თოვლივით თეთრი თმა-წვერი ამშვენებდა ხანმოყრილსა და მსცითმოსილს, ნახმლევითა და წლების ნაკვალევით სახედაღარულს.

იქვე ახლოს ქალ-რძალი საზამთრო სარჩოს აბინავებდა.

მწვანინანზე გოგო-ბიჭები კენჭაობდნენ.

ხვატისა და ბულისაგან დამძიმებული ჰაერი ცხენების შორეულმა თქარათქურმა შეათრთოლა. ხმა თანდათან ახლოვდებოდა და ძლიერდებოდა. ბერიკაცმა მიაყურადა, მერე წალდი ძირს დაადგო, ადგა, ძეძვის ლობეს გადაეყუდა და ხელისგული მოიჩარდახა. თვალმა რომ ვერ გაუჭრა, თავის მოსახელე შვილიშვილს შეუძახა:

– გოგიაავ, ბიჭო, აბა ერთი კაკლი ხეზე ადი!

თხუთმეტ-თექვსმეტი წლის ბიჭი ბალახებიდან წამოხტა, მოკენჭავეები მიატოვა, ხესთან მიიბრინა. ჯერ დაუმაჭრებელი, ახლად წამოყვინჩილებული ბიჭბუჭა იყო, წლიოკი და ყინნარა. ცალი ხელით მარჯვედ მოეჭიდა ლობზე გადმონოლილ ტოტს, დაიძაგრა, შეხტა, სკუპ-სკუპით კენწეროზე მოექცა და ძირს ჩამოსდახა: – ეხლა, პაპიი?!

– ეხლა ქვევ-ქვევით გაიხედე, ერთი ნახე, რა ხდება იქა... რალაცა ხმა ისმის დაა!... – სმენადცეულიყო მოხუცი.

გოგიამ პაპის მიბაძვით მოიჩრდილა სახე, თორემ ხმაც ესმოდა და მტვრის კორიანტელში ველზე გაკრული ცხენკაციც კარგად გაარჩია. პასუხი არ დააყოვნა:

– მხედრები არიან. მზეზე ლაპლაპი გაუდის თოფებსა. გეზი აქეთა აქთ აღებულნი... რა ცხენებია, შენი გულისა?! ქარივით მოქრინა!...

– აქეთ მოდიან? – შეშფოთდა და დაიძაბა ყოვლისმომსწრე და მრავალ ჭირ-ვარამამოვლილი კაცი. – ბევრი არიან? მაინც რამდენი იქნებიან, ჰაა?

სენანიმ ტოტს ხელი უშვა, ხეს შეეტყუპა, ათივე თითი გაფარჩხა და უკვე სოფელს მოახლოებულ ცხენოსნებს შეუტოლმეტა, მაგრამ თვლა არ იცოდა და თავი მიანება.

– ერთი გლეხი ქორნილი ხალხი იქნება... ეგე, კიდევაც შემოაგელვეს ცხენები, ბებერ წნორთან ჩამოქვეითდნენ!

პაპამ გონების ქვაბში ვერ გადახარმა შუაგულ სიცხეში მოულოდნელად გამოჩენილი თოფიანები და გლეხის ქორნილის მაყრიონი. გულმა რეჩხი უყო, აბორგდა და აწრიალდა. ლობეს მოსცილდა, ეზო გადავლო, შინ შევიდა. მერმე ისევ გარეთ ყოფნა არჩია. ადგილს ვერ პოულობდა. ქალებს უამბოდ შეუბუზღუნა, ბალებს გაუნყრა.

სულ ტყუილუბრალოდ შიშობდა და ჯავრობ-

და. სატახტოში მსტოვრებს უსტარი ეფრინათ, მეზობელ ქვეყნებში ერთი არეულ-დარეულობა და ფაციფუციაო. სიფხიზლე და მზადყოფნა არ გვანწყენსო და მეფეს უბატონო მხარე მოუნახულებია, ციხეები და საზღვრები დაუთვალაიერებია, თადარიგი დაუჭერია. ახლა უკან ბრუნდებოდა და მხლებლებით გზად ვენახიანში მოაგდო ცხენი, თავისი ქვეშევრდომების ნახვა მოესურვებინა.

ამის გაგება და დიდ-პატარა გარეთ გამოეფინა. ყველამ სოფლის შუაგულში მოიყარა თავი. მონიფულეებიცა და გადამნიფებულებიც შორიახლოდან რიდით მისჩერებოდნენ თავიანთ ბატონსა და პატრონს. უმნიფრები უფრო თამამობდნენ, წინ გამძვრალიყვნენ და მოსულეებს თვალს არ აცილებდნენ.

გვირგვინოსანი მცველებს გაერიდა და ხალხთან ახლოს მივიდა. იმათი ავანჩავანით დაინტერესდა. ქვრივ-ობლები მოიკითხა, გასაკითხიც გაიღო. წყალობას რომ არიგებდა, მოშორებით მოკრძალებულად მდგომი თავისი კბილა გიორგი შეამჩნია. უმაღ იცნო, ნახვა ეამა. ტკბილად გაუღიმა, ახლოს მოიხმო. თვითონაც წინ წადგა ბიჯი.

ბერიკაცი საგანგებოდ გამოწყობილიყო. ის ტანსაცმელი ჩაეცვა, რომლითაც დიდ ბატონს ლაშქრობებში ხლებოდა, როცა თვალი უჭრიდა, მკლავში ძალა ჰქონდა და მუხლიც მოსდევდა.

მეფე უმცროს ძმასავით გადაეხვია ყოფილ თანამებრძოლს, მისი ყველა ომის მონაწილესა და ერთგულს, ახლა მასავით წლებით დამძიმებულსა და უძლურებაშეპარულს.

გიორგის დიდი სიხარულისაგან ენა დაემა, მაგრამ ღვთიემირონცხებულს არ დავიწყებოდა, ისევე თვითონ გაიხსენა: ერთხელ, ურჯულოებთან შეტაკებისას, ვენახიანელებმა როგორი სიმამაცითა და თავგანწირვით იხსნეს იგი ტყვეობისა და სირცხვილისაგან. მაშინ ორივენი ახალგაზრდები ვიყავითო. ახლა სიბერე გვჯაბნის და დროა, ჩვენმა შვილებმა და შვილიშვილებმა აიღონ ხელთ იარაღი და ქვეყანა დაიცვანო.

თავისი ახალგაზრდობა და სიჩაუქე რომ გაიხსენა, თვალი ბიჭანჭურას მოავლო. გოგია იყო, მხარში ამოეყენებინა მოხუცებულს.

– ჩემი შვილიშვილია. – ძლივგასაგონად ჩაიდუდუნა გიორგიმ და დამჭკნარ-დაღარულ ლოყებზე ჩამოღვარღვარებული ცრემლი გადაყლაპა. ამ ბედნიერ დღეს თავისი უბედო ძე გაახსენდა დროულ კაცს. გოგიაბიჭის მამა, ნოშრე, მენინავედ რომ იბრძოდა, კახეთზე წამოსული ყიზილბაშის მახვილით გულგანგმირული დაცემულიყო.

მეფე ბატონი მოეფერა ობოლს, ჯიბე-უბე ოქროს ფულით აუვსო, მერმე საჭურველმტვირთველს თოფები მოატანინა, ყველაზე პრიალა თავისი ხელით ამოარჩია.

– აბა, შენ იცი, ღირსეულად ემსახურე შენს ახალ პატრონს! – გაემუსაიფა, ხელი გადაუსვა და დაბნეულსა და დამორცხვებულ პაპის მოსახელეს გადასცა. – აჰა, გიორგის შვილიშვილო, დღეიდან შენი იყოს... მტრის დასახვედრად გქონდეს. მტერი ბევრი გყავს და შენ იცი და შენმა თოფმა, ყანგმა არ შეგიჭამოს!...

მეფეს თან მოსწრებული უფლისწული ეახლებინა. თავისი სამფლობელო და სამკვიდრო-საბადებელი ეჩვენებინა. სამნმყმსოს აცნობდა, ქვეყნისა და ერის ბატონ-პატრონობას აჩვენებდა.

გიორგის შვილიშვილი რომ დაასაჩუქრა, ტახტის მემკვიდრესა და ძეს გადახედა. იმან უსიტყვოდ გაუგო მეფესა და მამას. ღირსეულად წარსდგა წინარე. ახლოს მივიდა, მხარზე ხელი დაადო, გაამხნევა სიხარულით დაბნეული ბიჭი. მომავალმა მბრძანებელმა მოწყალედ გაუღიმა მომავალ მოლაშქრესა და თანამებრძოლს. თოფსა და მეთოფეს იმედიანი თვალი მოავლო.

ვიდრე სიხარულითა და ბედნიერებით გულაზავებული პაპა-შვილიშვილი გონს მოეგებოდა და თავიანთ მწყალობელს მადლობას შეჰკადრებდა, მეფის ამაღა აიშალა და გზას გაუდგა...

გიორგიმ და გოგიაამაც თავიანთი სახლისაკენ მიმავალი ბილიკი მოძებნეს, აღმართს სვენებ-სვენებით შეუყვვნენ და ზოგის სიხარულ-თანადგომიანი, ზოგისაც შურიანი მზერა გაიყოლეს...

გამოხდა ხანი. ომებში დაღლილ-დაქანცული გვირგვინოსანი მიიცვალა.

არც გიორგი შეაბერდა ცას. იმისი ჯერიც დადგა, იმისი ძვლებიც მიიბარა მიწამ.

სახელმწიფოს ახალგაზრდა მეფე განაგებდა.

ერთხელ, თავის საბრძანებელ-სამფლობელოს რომ ათვალაიერებდა, უბატონო ქვეყანაც მოიარა. გზა იქით იყო და მისმა ამაღამაც ალაზნის პირპირ გაიარა. უკან, სატახტო ქალაქში დაბრუნებისას, ისინიც ვენახიანში გაჩერდნენ, მიწამდე ტოტებჩამონწული წნორის ქვეშ მოიჩრდილეს.

ვისაც კი ფეხზე დგომა და სიარული შეეძლო, შინ არავინ დარჩენილა, თავისი პატრონისა და მწყალობელის სანახავად გამოსულიყო.

ბოლო აღარ უჩანდა მოკითხვას, მოფერებასა და დასაჩუქრებას.

მოსულთა ყურადღება გლეხების ქობმახების ზემოთ, სოფლის თავში წამოჭიმულმა ვეებერთელა სახლმა მიიპყრო.

– ეგ გიორგი პაპას შვილიშვილის, გოგის სახლია... – უმაღ ჩაუჩხრიალ-ჩაუკაკლეს და ჩაუკენწლეს...

იქ მყოფთაგან გიორგი პაპა კარგად ბევრს აღარავის ახსოვდა, მისი შვილიშვილი კი მეფის დამხვედურთა შორის არ ჩანდა. ის ახლა თავის სამყოფელოში განაპირებულიყო. ვერ აღწევდა იქამდე სოფლელების ყაყანი და ქილიკი. თავის

მხატვარი სოფიო ჭელიძე

საზრუნავში ჩაყურყუმელავებულს მეფისა არც მობრძანება გაუგია და არც წაბრძანება.

გოგიაბიჭს ნაწყალობევი ფულით სული მოეთქვა, უფლისწულის საკადრისი სახლი დაედგა, ოჯახი დოვლათით ავესო. ეზო-ყურე მაღალი ქვაყორით შემოეკავებინა და შემოერაგვა. იმის იქით, გასადევარს ცხენ-კვიციის ჭიხვინი და ძროხისა თუ ხარ-კამეჩის ბლავილი და ყოყინი აყრუებდა. ბელელ-მარანშიც წლის სარჩო არ ილეოდა.

იმ დიდი სახლის პატრონი და ოჯახის თავ-კაცი თვითონაც დავაჟაკცებულყოფი. ფერი და ხორცი შემატებოდა. იღბლიანსა და წელმაგარს მოკეთეც ბევრი ჰყავდა და მოშურნეც. მეფის ნაჩუქარი თოფი ავ თვალს არ უნდა ენახა და ერთხანს ყველას საჩვენებლად საპურობო ოთახის კედელზე რომ ეკიდა, ახლა საგულდაგულოდ გადაემალა. თუ დასჭირდებოდა, ქვეყანას მტერი აეშლებოდა, იმის გამოტანასა და დაჭეკებას რა უნდოდა!...

დრო კი მიდიოდა. არ იდგა. მას თავისი სათვალავი აქვს. თავისი შარა უნდა მოლიოს.

ოქროსჯილოსანი მზე ოქროსავე შუბებითა და ისრებით რომ კვალავდა ზეცის თავანს, მთვარე მედიდური რონინით იმოკლებდა სავალს.

ბიჭბუჭები ვაჟაკცდებოდნენ. ვაჟაკცები ჭარმაგდებოდნენ. მერმე მსცოვანდებოდნენ...

ახალბედა მეფეც დაღვინდა. ნიათიანი და მოჭირნახულე მმართველი დადგა. ერთგულები მოიმრავლა, ორგულები იმსახურა. ძალა და უნ-

არი მეზობლებსაც დაანახვა და აგრძობინა და საზღვარ-სამანის გადმოლახვას იოლად ვერავინ უბედავდა.

ერი მომრავლდა. შიშიანობისას მიუვალ მთებსა და ტყეში გახიზნულები თავიანთ ნაფუძარს დაუბრუნდნენ.

სახნავი იხვნებოდა. სათესი ითესებოდა. სამკალი იმკებოდა.

მაგრამ მტრიანი იყო ალაზნისპირეთი. აქეთ რომ ბელელ-მარანი ხვავით ივსებოდა, იქით მახვილი ილესებოდა.

ძალობდა ზაფხული. მკათათვე კარს მომდგარიყო. ვენახიანის ქალი და კაცი პურეულის ასაღებად ემზადებოდა. მომკელები მინდვრად გასულიყვნენ. ზოგს უკვე გაეჭრა ყანა, ტაროსს ეშურებოდა. შინდარჩენილები კვერებს ამონმებდნენ, კალოებს ასუფთავებდნენ.

გოგიასასაც გამალეზული მზადება იყო.

კაკლის ხეს უფრო გაემალა მხრები, ვარჯი გაედგა, ლამის მთელ ეზოს გადასწვდენოდა და გადაფოფრებოდა.

კუნძზე გადალაჯებული ოჯახის უფროსი ნამგალს პირავდა.

იქვე ჯალაბს მოეყარა თავი. ახალგაზრდა დიასახლისი ჩრდილში სულს ძლივს იბრუნებდა, ფეხმიძმედ დაგოგმანობდა. მამობის მომლოდინე კაცი დროდადრო მალულად გააპარებდა თვალს სავსე ქალისაკენ. გოგოები ქარგავდნენ, ბიჭები ჯილაობდნენ.

მზემ აიმაღლა. ჩამოცხა. ნიავე არსაიდან იძვროდა. ქვემოდან ნიოკი და შეცხადება მოისმა. ქალებისა და ბავშვების კივილი ცაში ადიოდა. შეჭირვებულები და დაზაფრულები შველასა და შემწეობას ითხოვდნენ. მათი ცოდვით ქვა იწვოდა და დნებოდა.

რა ხდებო, გაიფიქრა გიორგის შვილიშვილმა და ფიცხლად წამოხტა, ყორეს გადაადგა და თუმცა თვალი კარგად უჭრიდა, მაინც მოიჩრდილა ხელი და სოფელს გახედა. მტრისას და ავისას, უკაცოდ დარჩენილ ვენახიანს მტერი დასცემოდა. უმწეო ქალებსა და ბალებს ატყვევებდნენ, ხელფეხაკრულებს ცხენებზე ხურჯინებევით ჰკიდებდნენ. საქონელს მიერეკებოდნენ. მოხუცებს იქვე ხმლით შუაზე აპობდნენ. რაც ვერ მიჰქონდათ, წვავდნენ. ყველა ქოხი და ეზო ცეცხლის ალში გახვეულიყო...

ყველაფერი კარგად დაინახა გოგიამ. სახლისაკენ შებრუნდა. ეზო სირბილით გადაჭრა და კიბე რამდენიმე ნახტომით აათავა. შინ შევარდა, თოფს ხელი სტაცა, ლედვის ხესთან ჩაჭყლეტილ ლობეს გადაევლო და ბილიკს გაეკრა...

ანაზღად ხმა მოესმა. ვილაც ეძახდა. შედგა. უკან მოიხედა. ეზოში არავინ ილანდებოდა. ჯალაბი შინ შელალულიყო. გაუკვირდა. მაგრამ ახლა რა დროს ეგ იყო!

ბილიკს სარივით დაერჭო და მიელურსმა,

ფეხი ველარსაით ნადგა. გათოხარდა კაცი – უკანმიბრუნება არ ეგებოდა, წინ წასულიყო და... იქით კანტიკუნტი თოფის ხმა ინვევდა და ეწეოდა, სადა ხარ, გოგიაავ, კაცი არა ხარ? მოდი, მოგვეშველეო. აქეთ გვარის გამგრძელებლისა და მემკვიდრის აღმთქმელი, თავზე მუცელმოქცეული ქალი არ ეთობოდა. რა ექნა, არ იცოდა... ცალი თვალით ქვემოთ, ცეცხლმოდებულ სოფელს რომ გახედავდა, ცალით თავისი სახლი ვერ ეთობოდა.

მისი დიდი, სავსე სახლ-კარი სოფლისაგან კარგა შორს იყო. იქ ატეხილი წივილ-კივილი აქ ძლივს აღწევდა. მომხდურიც ჩქარობდა. მდევრისათვის უნდა გაესწრო, სად ეცალა გოგიას სახლისაკენ მიმავალი ბილიკის მოსაძებნად და მოსაჩხრეკად.

პირი იბრუნა, შინ ქურდივით შეიპარა. თოფი ძველ ადგილზე დადო. ისე გადაამალა, კაციშვილი ვერ მიაგნებდა.

გადამთიელმა სოფელი მოითარეშა. გაძარცვა, დაარბია და დიდძალი ტყვითა და ნადავლით უტია.

ვიდრე მინდვრად, სამკალში გასულეებმა გაიგეს, რა მოხდა, რა ცოდვის კალო გაიღენა, ვიდრე შინ მიცვივდებოდნენ, იარაღს აისხამდნენ და გამოენთებოდნენ, თავდამსხმელებმა სამშვიდობოს გააღწიეს.

მას აქეთ ბევრმა წყალმა ჩაიარა ალაზანზე. ბევრჯერ გაიფოთლა და გაიცარცვა კაკლის ხე გოგიას ეზოში.

უცვლელი მარტო ის იყო, რომ მტერი და დუშმანი უწინდებურად აურაცხელი ჰყავდა ვენახიანს. თათარს რომ მოიგერიებდა, გაისტუმრებდა, ახლა დაღესტნელი ჩამოუფლიდა ლეკურს. ვისაც სხვისი ნაშრომ-ნაოფლარით გულის გაძეძგვა მოეპრიანებოდა, ალაზანს გადმოლაზავდა. ისეთებიც იყვნენ, გუდისა და ხალთის ამოყორვას, ცხვარ-ძროხის გარეკვასა და გოგო-ბიჭების ტყვევნა-გატაცებას არ ჯერდებოდნენ, ხეხილს ჩეხავდნენ, ვაზს კაჭავდნენ სიავისა და სიხარბისაგან თვალდავსებულები და დაბრმავებულები.

მოიშუშებდა ჭრილობებს გლეხკაცი, დაიამებდა ტკივილებს. მტრის ხელით ნუთისოფელს გამოსალმებულებს გამოიტირებდა და გამოიგლოვდა, ცხვარ-ძროხას მოამრავლებდა, ბელელსა და ამბარს ხორაგით მოაპირთავებდა; გაჩნდებოდნენ და წამოიჩიებოდნენ ბალები.

გამოტყვრებოდა თვალმარჩხი და ყიამყრალი. ისეთ დროს უყელთებდა, ან ყანა იყო სამკალი, ან ვაზი დაყურსული. დაეცემოდა სოფელს, ბელელ-მარანს გამოაცარიელებდა, ოთხფეხს გაირეკავდა, გოგო-ბიჭებს ცხენზე შემოიგდებდა...

ატყდებოდა ვაიუშველებელი. გაიგებდნენ მინდვრად და ზვარში გასული კაცები, მოც-

ვივდებოდნენ... გაჩაღებოდა ხელჩართული ბრძოლა, ორთითებისა და ხაჩაკლების ტრიალი, ხმლებისა და ხანჯლების ჩახაჩუხი. აქა-იქ თოფიც იჭექებდა.

ხმაური და ყიჟინა ზეცას შეასკდებოდა. გოგიაანთსაც ააღწევდა. ქვემოდან ამოხეთქილი ზარი და მოთქმა-გოდება ყურს გაუხვრეტდა ოჯახის თავკაცს, შეაშფოთებდა და აანრიალებდა. დააგდებდა საქმეს, ეზოს გადაირბენდა, სულმოუთქმელად აათავებდა კიბეს, შინ შევარდებოდა, თოფს გამოიტანდა სამალავიდან და ლობე-ყორეს გადაეველებოდა...

ბილიკზე დამდგარს ძახილი წამოენოდა. შეჩერდებოდა. უკან მოიხედავდა. ვერავის დაინახავდა. გაუკვირდებოდა, ვინ დამიძახაო...

ამასობაში თავის დიდ სახლს მოავლებდა თვალს, ჯერაც რომ ვერ მოესურვილებინა. ახლა ქვემოთ გაიხედავდა და შეამჩნევდა, რომ სოფელი მისი სამფლობელოდან კარგა შორს იყო. ვიდრე ის ჩაიბილიკებდა, გადამთიელი თავისას იზამდა. ჩათქვირებული ცოლი და ხელის თითებზე ჩამოუთვლელი ძე და ასულიც შეეცოდებოდა და დაენანებოდა, უჩემოდ ვინ მიხედავს და უპატრონებს ამათაო. არ ღირს თავის გამოდებაო. მითუმეტეს, მომხდური აქეთ არც ეპირებო.

დაეტიე, გოგიაავ, შენს ქერქში, შენს სახლსა და ცოლს მიხედეო, შეუძახებდა თავს, ზურგს შეაქცევდა ცეცხლში გახვეულ სოფელს, პირს სახლისაკენ იბრუნებდა, ყურს მოუყრუებდა აქი-იქ გასროლილ თოფს თავისას არ დააქუხებდა...

სოფლის კაცები უგოგიაოდ გაუმასპინძლებდნენ შემოსეულებს, ტყვესა და ნადავლს დააყრევინებდნენ, ზურგზე ბოლს აადენდნენ, ცოლსა და დედას აუტირებდნენ.

განვლო დრომ.

ისევ მოინია ზაფხული ალაზნისპირეთში. ჰა და ჰა, სადაცაა მიიწურებოდა მარიამობის თვე. ნაფერისცვალევეს გოგიასას სართვლოდ ემზადებოდნენ. გოგო-ბიჭები ვაზებში დაძვრებოდნენ. მტევნებიდან თვალშესულ ყურძნის მარცვლებს კირკნიდნენ.

სახლის პატრონი გოდორს წნავდა კაკლის გრილოში. თმა-წვერი თეთრად გადაფიფქოდა და გადაფეთქოდა წლებით დამძიმებულსა და წელში მოკაკვულს. მაინც მარჯვედ უყრიდა წნელებს მინაში ღრმად ჩარჭობილ შინდის მანებს შუა. ერთ პირს რომ შემოატარებდა, წალდს ყუიდან ჩაუკაკუნებდა, ერთმანეთში მჭიდროდ ჩასვამდა წნულებს, გვერდებზე სიბრტყითაც შემოუნაცვლებდა, ხელებსაც შემოუტყაპუნებდა. სიმკვრივეს შეუმონებდა. კმაყოფილი დაიქნევა და თავს. ნაქნარს თვითონვე მოიწონებდა, მერე ჩაიშუხლებდა, ცოტა შეისვენებდა, ცივ წყალს მონრუპავდა ჭიჭლიდან. ისევ დასწვდებოდა, წნელ-წნულ შემოუფლიდა...

ქალ-რძალსაც ხელი გამოელო. ერთი რომ

ჯამ-ჭურჭელს რეცხავდა, მეორე ხოჭიჭში ჩაკრულ ჩვილს არწევდა.

მზე გადაიხარა. ასალამოვდა. კიდევაც შემგლიფერდა.

ბალების ჟივილ-ხივილი საბალახოდან მოდენილი და ბაკ-ბოსელში შერევილ-შემწყვდეული ცხვრის პეტელმა და საქონლის ბლავილმა დაფარა.

ფრინველის კრიახსა და ძალების გნიასში, ქვემოდან, სოფლის მხრიდან გაურკვეველმა ხმებმა ამოაღწია. ხმა თანდათან ძლიერდებოდა. ბერიკაცმა შუბლზე გადმოფარჩხული ფაფუკი თმა თავისაქნევით უკან გადაიყარა, წნელი ძირს დააგდო, ლობეს გადაანვა, მიაყურა. ხელიც მოიჩრდილა. ვერაფერი დაინახა და ხმამალლა დაიძახა:

– გოგიაავ, ბიჭო, ერთი კაკლი ხეზე ადი, ქვევით გაიხედე, რა ხდება იქა!

ყინწარა და ყვიციანი ბიჭი და-ძმებს გამოეყო. ხესთან მიიბრინა. ტოტი დასწია, მარჯვედ შეახტა და ზემოდან მოექცა. მერმე იმანაც პაპის მიბაძვით ხელი მოიჩრდა და სოფლისაკენ გაიხედა.

– ხედამ, ბიჭო, რამესა? – ვერ ითმენდა დიდი გოგია.

– ჰოო, პაპიი, ვხედამ. – ჩამოსძახა პატარა გოგიამ. – ჯარი მოდის აქეთკენა... უუჰ, რამდენი არიან?!!

– მაინც რამდენი იქნებიან, ჰაა?!

– ბევრი, პაპიი, ძალიან ბევრი... ერთი საბურთალოს ხალხი იქნება. ეგე, კიდევაც შემოვიდნენ სოფელში, ეზოებში შეცვივდნენ.

გულს შემოეყარა, დალონდა გიორგის ნაშიერი. რომ ვერაფერი გაანყო, დაღარულ-და-კოჭრებული ხელები უმწეოდ გაასავსავა, შვილიშვილს შეუყვირა:

– ჩამოდი, ბიჭო, ძირსა, ემანდ არ ჩამოვარდე, არ დამლუპო!..

ეზო გადაიძუნძულა, შინ დამძიმებული ნაბიჯებით შევიდა, თოფი გამოიტანა. ლობეს მიადგა, სადაც ბილიკი ეგულეობდა, მაგრამ უტია. წიშკართან ჩასაფრდა, საურმე გზა ამოიღო მიზანში. მართალია, მის სახლსა და ეზო-ყურეს სოფლისაგან კარგა აღმართ-ჩაღმართი ამორებდა, გადმოცვენილებს რატომ უნდა აეტკივებინათ თავი ფერდობზე ძრომიალითა და ხოხი-ალით, როცა წასაღები და წასატაცები დაბლაც ბევრი იყო, მაგრამ... ეშმაკს არ სძინავსო, რა ვიცი, ვინ არიანო...

დაიღალა დროული კაცი საფარში ჯდომით. არაქათი გამოეღია. აქამდე გოდორს მოვრჩებოდიო... თოფიანი ხელით მუხლებს დაეყრდნო, წამოიწია...

ანაზღად ვილაც ახმახი წამოადგა თავს. დაძახებულივით წინ გაუჩერდა. ამან გაკვირვებულმა ახედა ქვემოდან, ვერ იცნო, ცხრაუცხო

იყო. დაიზაფრა, მაგრამ თავისას იყო და დიდი გული ჰქონდა. როგორც იყო, წამოიყაყვა, წამოდგა და მოსულს სახეში ჯიქურ მიაჩერდა, ვითომ, ვინა ხარ, აქ საიდან და როგორ გაჩნდიო, ვინ დაგპატიჟაო...

დაუპატიჟებელმაც თვალი თვალში გაუყარა და იმის მაგივრად, რომ ჩაჩანაცხა და ყრანტი ბერიკაცს დატაკებოდა და თოფი წაერთმია, მშვიდად უგანა და ეზოში ისე გაიარ-გამოიარა, თითქოს თავის მამაპაპისეულში იყო.

დოინჯშემოყრილი ყველაფერს ათვალიერებდა და აკვირდებოდა. დროდადრო თავს დაიქნევდა, ნიკაპზე თითებს ჩამოისვამდა, იმ სახლ-კარის პატრონისათვის გაუგებარ ენაზე თავისთვის რალაცას ბურტყუნებდა. ეტყობოდა, მოსწონდა დიდი გოგიას ნაშოვნ-ნაღვანი და ნაოფლარი.

გოგიამ კრინტის დაძვრა ვერ მოასწრო, ეზოში ჯგროდ შემოცვივდნენ და შემოილაღნენ იმ კაცისანები. გაბარჯლულტოტებიანი ლელვის ხე რომ იდგა, იმ მხრიდან შემოდიოდნენ და შემოდიოდნენ. ბოლო აღარ უჩანდათ. ის ბილიკი, ლელვის ხის გვერდით, ჩაჭყლეტილ ლობესთან რომ იწყებოდა და რომლითაც ადრე სოფელში ჩაირბენდნენ ხოლმე, გოგიას მეტს აღარავის ახსოვდა. საურმე გზა რომ გაიყვანა, ის გზანვრილი ვილას სჭირდებოდა და ჭინჭარსა და ანწლში ჩაიკარგა.

დახეთ ერთი, ზურგიდან მომიარეს ამ უჯიშობებამო, რა იცოდნენ, როგორ მიაგნესო, გოგიამ. სოფელი გაძარცვეს და ეხლა მე მომადგნენო... ვიცი, მაგათ რაც უნდოდათო. ეზო გადაჭრა, თავლის კარი გამოაღო, ბოსელიც ყურთამდე მოაფრიალა. ბაკ-საჩენისაკენაც გადაჰკრა თვალი და ორივე ხელი მორჩილად გაშალა – წაილეთ, რის წაღებაც გინდათ და წაწელკავდით აქედანაო...

ვიდრე გოგია წამლებებს ბელელ-მარანსა და სხვა რამერუმეებს აჭყვრევივინებდა და ახარებებდა, ზოგი უკვე სახლში შესულიყო, ოთახიდან ოთახში დაბორიალობდა.

არ ჩქარობდნენ. ცხვარ-ძროხასა და ჭირნახულს როდი დაერივნენ და დაესივნენ. არც ბინა გადაუბრუნებიათ და გადაუქოთებიათ ძვირფასეულობის ძებნაში. დაძვრებოდნენ, დასუნსულებდნენ და ყველაფერს ათვალიერებდნენ, წამგლეჯისა და გამქცევისა კი არა, პატრონის თვალით ზომავდნენ და წონავდნენ.

იქაურობის ჯერხნობამდელი პატრონი წლებს კი დაეჯახნა, მაგრამ ჯერ ისე არ გამოეტყვინებინა და გამოეჩერჩეტებინა, ვერ მიმხვდარიყო, რომ ბილიკზე ამოპარულები არსად წასვლას და რაიმეს წაღებას არ აპირებდნენ. მათ უფრო მეტი უნდოდათ, ვიდრე გოგიას აქამდე ეგონა, ის მინა უნდოდათ, რომელზედაც დიდი გოგიას დიდი სახლი იდგა, მისი დედულ-მამული უნდო-

დათ, მორჩა და გათავდა.

ხო ეს ყველაფერი, რაც იმის ბარობაზე ხდებოდა, უცაბედი იყო, ცამონმენდილზე ჩამოვარდა და დაეცა თავს მეხი და მედგარი, ერთი გაკვირვება მაინც გაიკვირვა, მაინც მოასწრო.

ამას, გოგიას, მტერი მოსულიც ბევრი ენახა და წასულიც... მართალია, ხანჯალ-სატყვარი არც მანამდე ამოწვავდა ქარქაშიდან და არც თოფი დაეცემინებინა, ქუდი არ ჩამოეფხუტა და ხელჩართულში არ გადაშვებულა, მომხვდურს არ დახვედროდა და დეენილს არ დადევენებოდა, მაგრამ არ ეშლებოდა, იცოდა, ვინ, რომელი იყო თათარი, რომელი თურქი და რომელი – ლეკი.

ესენი კი, ახლა იმის ეზოში რომ მოჯლიგინობდნენ და მოილალებოდნენ თავიანთი ბარგი-ბარხანიანად, არც ერთი იყო, არც მეორე და არც მესამე, სხვა ჯურისა და მოდგმისანი ჩანდნენ...

ისე, კაცმა რომ თქვას, გოგიასთვის რა ბედენა იყო, იმის წასუქსა და ნაპატივებ ცხვარ-ბატკანს მგელი შეჭამდა თუ მგლისფერი ტურა, ან გიორგი პაპის დანატოვარ მიწას, მამამისმა ნოშრემ თავი რომ ანაცვალა, გინდა იმ დიდსა და ლამაზ სახლ-სასახლესა და ეზო-კარს, საქონელსა და საყოლელს ვინ, რომელი ოხერ-ტიალი შეეცილებოდა და შეეთოთხმეტებოდა, დასავლეთიდან გადმოხვენილი თუ აღმოსავლეთიდან წამოღერღებულნი, სამხრეთიდან ამოხეტებულნი თუ ჩრდილოეთიდან ჩამოთესლებულნი.

ჰოდა, იმასაც ბევრი აღარ უფიქრია, ჩაიშუხლა, თოფი კონდახით მხარზე მიიბჯინა, ჩახმახი ფეხზე შეაყენა და იმას დაუმიზნა, ვინც პირველმა ამოიარა მისი სახლისაკენ ამომავალი ბილიკი და ეზოშიც პირველმა შეაბიჯა.

მაგრამ ის, ვინც გოგიას ეზოში პირველმა შეაბიჯა და ისე დაიჯგიმებოდა, თითქოს თავის მამისეულში იყო, ვითომ გოგია იქ არ იყო და არც არასოდეს ყოფილა, აი, ის კაცი ხედავდა, როგორ არ ხედავდა, რომ სამიზნეზე იჯდა, მაგრამ წარბიც არ შეიხარა.

– გოგია, მოდი აქ... – წყნარად უთხრა მოსულმა, თითქოს იმას კი არა, თავის თავს ელაპარაკებო.

– გოგიაოო?! ჩემი სახელიცა სცოდნია, მე მაგისი... – გაცოფდა და გაშმაგდა დამხვდური, გამოჰკრა სასხლეტს თითი... თოფი არ გავარდა, ისევ დაუმიზნა, ისევ უმტყუნა.

წახდა კაცი. თოფი ძირს დაუშვა. სასონარკვეთილი და გაოჩნებული მიწას ჩააშტერდა, თვალსა და ხელს შუა რომ ეცლებოდა.

შუბლზე ძარღვები დაებერა, საფეთქელსა და თვალეში სისხლი მოანვა. საკუთარი გულის ბაგაბუგი გაიგონა.

– ვაი ჩემს დღეს, ვაი ჩემს მოსწრებას! – შეჰბლავლა ცას და ორივე ხელი, თოფიანიცა და უთოფოც, თავ-პირში გამეტებით წაიშინა.

ველარ გაუძლო დაძაბუნებულმა სხეულმა ცემა-ტყეპასა და გვემას, სისხლმა ითქრიალა, მიმჭკნარ ლოყაზე ჩამოიკლაკნა და ფაფუკი წვერი ჩამოაწითლა.

რამდენიმე წვეთი მიწას დაეცა. დაგვალულმა მიწამ შეინოვა და შეიტკბო სისხლი წლებმოყრილი კაცისა, სისხლი, რომელიც მანამდე არასოდეს დაღვრილა მისთვის.

ახმახი კი იდგა. არ ინძრეოდა. თითქოს კიდევაც ელიმებოდა. მერმე ახლოს მივიდა.

– აბა მაჩვენე ეგ სათამაშო! – გამოართვა. ხელში რამდენჯერმე შეატრიალ-შემოატრიალა, კონდახზე წკიპურტი დაჰკრა, ლულაშიც ჩაიხედა, ჩახმახი და სასხლეტიც მოუსინჯა. – საიდან, ჰა?

ისე, ყასიდად იკითხა, თორემ ეტყობოდა, იმ ბილიკისა და სახელისა არ იყოს, კარგად იცოდა, ის თოფი იყო თუ სათამაშო, იმას საიდან და ვისგან ჰქონდა... ისიც, ისიც იცოდა, რაც გოგიას საკუთრება იყო, არასოდეს რომ არ გავარდნილა და არც ახლა გავარდებოდა!

ბერიკაცს უცხოსი არ ესმოდა, მაგრამ შეატყო, რომ იმას ამისი თოფი მაინცადამაინც თვალში არ მოუვიდა.

მართლაც, მოსულმა, ეშმაკს წაუღიაო და, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, მოიქნია და გადატყორცნა.

ნამეფარი და ნაგოგარი თოფი ჰაერში, ლეღვიანის მალლა გადაირკალა და ეზოს გადაღმა ჩაეცა.

სანახვეზე ყვავების გუნდი დაფრთხა, ყრანტალით წამოიშალა, იქაურობას გადაუფრინა და გადააშავა.

შუა ეზოში ორნი იდგნენ – მომხდური და დამხვდური. დიდი სახლის ძველი და ახალი პატრონი.

ერთი დიდგულობდა და მეორეს რაღაცას ჰყვედრიდა...

მეორეს მორჩილად დაედრიკა ქედი და უილაჯობისაგან დასაკლავ ხარივით ჩაჰბლუოდა ნათავისარ მიწას...

მზემ სხივები აკრიფა და მთების გადაღმა ჩაიწურა.

ფერდაზე დაღლილივით წვებოდა ბინდი...

გიული
ჩიხიაშვილი

ფარივით გიწავს –
უბრუნებელი,
ეგ, – შენი მთები...
შენს – ფართე მკერდზე
ნათამამები, – გოლიათები...

გიული ჩიხიაშვილი

* * *

ღამეა, ისეთი, თეთრი,
როგორც – ალუბლის ტყე,
ღამეა, ისეთი, ღამაზი,
როგორც სიყვარულის დღე.
მთვარეა, ისე ახლოს,
თითქოს, ჰკიდია ხეს,
ნეტავ, ჩემს გვერდით იყო,
ნეტავ, მომხვევდე ხელს...

დაგბედებოდეს.

მეფე დავითი,
დიდი შოთა,
დიდი ილია,
დიდი ვაჟა,
მერანით – ტატო,
დაგვბედებოდეს...

დაგბედებოდეს

დაგბედებოდეს:
ცა, – მოკამკამე,
მზე, – მომღიმარიც
შენთვის მნათობდეს...
მნიფე ყურძენი,
მნიფე თავთავი, –
„პური არსობის“,
შენთვის მრავლობდეს
დღე – ნათელი და...
ღამეც – ნათელი,
თვალი – უცრემლო,
ზღვა – სიყვარულის,
დაგბედებოდეს...
მამაპაპური –
სული, – ქართული,
ყრმათა სიმრავლე,
უძლეველობა და უკვდავება –

სამშობლოს

შენა ხარ – დიდი, –
მარად უკვდავი,
ტაძრების დედა;
სვეტიცხოველის –
სხივთა მთოველის, –
ყოველთა ზედა.
სამკაულია, –
შენი შუბლისა
კავკასიონი
სინმინდე შენი,
მრავალთა თანა –
მცხეთა, სიონი...
ფარივით გიცავს –
უბერებელი,
ეგ, – შენი მთები...
შენს – ფართე მკერდზე
ნათამამები, – გოლიათები...
გშვენის: თვალადი,
რტოებანვდილი, –

ცისკენ, – ხეები
და... გადავდებ –
გმირ წინაპართა
სავანეები.

* * *

ნისლებმა
დილის ცა გადავლეს,
ამ წუთას,
ცა – მომღიმარია...
ო, რა ფერებია –
ყვავილთა,
დღე, ისე,
თბილი და წყნარია,

ისე, ნათელია, როგორც –
ღვთისმშობლის
აღსავლის კარია.

ზედი

ვილაცას, ვილაცა უყვარს, – ძალიან,
ლალობს მზე, მისთვის –
მზეობს, – ზემოდან...
ვილაც, სხვა, ღირსი
და... ზნეკეთილი,
უმისოდ, მიდის –
ამ, სამზეოდან.

მხატვარი ელზა თუშაბრამიშვილი

პლატონ ბექურიძე

ქართული ლიტერატურის ისტორია

სალამოს, როდესაც ზუსტად შემოყვანილხარ, როსტომმა თქვა:

– დედაკარო, იმ აზრისა ვარ, რომ ეს ჯიხვები ისევე ზიზღავს დაფუძრულს, მათი სამშობლო იქ არის, სულ ერთია, არ გაჩერდებიან, შეიძლება ხიფათსაც რამეს გადაეყარონ. ესენი რომ კიდევ დაგვეყარგონ, გული გაგათავებენ, მეც დარდის ჭია შემჭამს. ეგარ არ იყოს, ვინც სადაა გაჩენილი, იქაა მისი ადგილსამყოფელი. ანა, მიხარია, რაღომ ვერ ძლოვ კახეთში და სულ თუშეთს გაიძახი...

პლატონ ბექურიძე

მადლი ნიჭისა

პლატონ ბექურიძე დაიბადა 1934 წელს, 8 მარტს, ახმეტის რაიონის სოფელ დიკლოში.

1954 წელს დაამთავრა თელავის მეორე საშუალო სკოლა, ხოლო, 1956 წელს – თბილისის კავშირგაბმულობის ტექნიკუმი.

შემდეგ, სწავლა გააგრძელა ლენინგრადში და 1964 წელს დაამთავრა უმაღლესი, – კავშირგაბმულობის განხრით.

ამავე სპეციალობით მუშაობდა თბილისში, ინჟინრად. შემდეგ, დაინიშნა საქართველოს კავშირგაბმულობის მთავარ ინჟინრად. მუშაობდა მინისტრის მოადგილედ, – საამშენებლო-სარემონტო სამმართველოს უფროსად, – სიცოცხლის ბოლომდე.

მისი ჰობი იყო მხატვრობა და მოქანდაკეობა. წერდა აგრეთვე, ლექსებსა და მოთხრობებს.

1991 წელს გამოაქვეყნა მოთხრობების კრებული „სიცოცხლის სადღეგრძელო“.

ამ კრებულში ავტორის თვალთ დახატულია თუშეთი და თუში კაცის ცხოვრება.

ძალიან დასანანია, რომ ნიჭიერი შემოქმედი გარდაიცვალა შემოქმედებითი სიმწიფის ასაკში, 1993 წელს.

გთავაზობთ პლატონ ბექურიძის მოთხრობას „ვაკისძირელი მონადირე“.

ვაკისძირელი მონადირე

სოფელ ვაკისძირში, რომელიც თუშეთის წარმტაც ბუნების ნიაღში, გომეწრის ხეობაში მდებარეობს, ერთი ოჯახი ცხოვრობდა. ოჯახის უფროსს როსტომი ერქვა, დიასახლისს – მარიამი. მგელაურიძეების ოჯახი შეძლებული და სტუმართმოყვარე იყო – ჰყავდათ ცხვარი, ცხენი, ძროხები. თავისთვისაც და სტუმრისთვისაც ყველაფერი ჰქონდათ და ეშოვებოდათ.

მარიამის გულკეთილობა მთელმა სოფელმა იცოდა, ნასულ-მოსულის გასტუმრება და დახვედრა უყვარდა. როსტომი თავადაც დაუზარელი და მშრომელი კაცი იყო და სხვასაც პატიოსნებითა და გარჯით აფასებდა. უყვარდა ცხენი და იმ ხეობაში საუკეთესო მხედრად ითვლებოდა. კარგ მედოლეს კარგი მონადირის სახელიც ჰქონდა მოხვეჭილი. აიღებდა თავის ძველებურ ექვსკუთხა ლულიან ბერდენკას და

ჭიუხებს მიეზებოდა ჯიხვებზე სანადიროდ. იშვიათად ბრუნდებოდა ხელმოცარული. ერთზე მეტს არასდროს მოკლავდა, – მეტს ვერც ავიკიდებ, – იტყოდა ხოლმე, ეგენიც ღვთის გაჩენილები არიან, მაგათაც შეწყალება და მოვლა სჭირდებათ.

ერთ სალამოს როსტომი გვიან დაბრუნდა ნადირობიდან, ცოლი გააღვიძა და უთხრა:

– ადექი, ქალო, რა ადრე დაწოლილხარ, ნახე, რა მოვიყვანე, მიხედე, ცოდვაა. საბრალო კანკალმა აიტანა, ალბათ შესცივდა, ეშიება კიდევ, ფერდი ფერდსა აქვს მიკრული... არ მოკვდეს, მეც წინდები მომეცი, მუხლებამდე სველი ვარ. მესამე დღეა კლდე-ღრეში დავეთრევი. დღეს დილას ფინალს მთებში წვიმამ მომისწრო: სანამ არ გადაიღო, ეხში ვიჯექი, თვალი არაფრისთვის დამიკრავს. ზაფხულია,

ნადირიც დანაყებულ-დამძიმებულია, წვიმაში მათაც ეზარებათ საბალახოდ გამოსვლა, ისეთ მიუდგომელ ადგილებში ქუჩნარობენ, ეშმაკი თუ წაადგება სათოფე მანძილზე. – ნანყვეტ-ნანყვეტ, თითქოსდა თავისთვის ამბობდა როსტომი.

თოფ-იარაღი, გუდა-ნაბადი დააბინავა, ღრმად ამოისუნთქა და ფიცრის ტახტზე ჩამოჯდა. ნელ-ნელა, აუჩქარებლად იხდიდა სველ ქალბან-წინდას.

მარიამი წამოდგა, ბუკვანს მოუკიდა და ოთახის შუაგულში დამდგარი ხან ერთ კუთხეში იყურებოდა და ხან მეორეში, უნდოდა დაენახა, რა მოიყვანა როსტომმა.

– რა არის, კაცო, ეს?! – გაკვირვებით წამოიძახა მარიამმა, როდესაც სახლის კუთხეში მიყუყული ციკანი დაინახა.

– რა არის და პატარა ჯიხვია...

– ჯიხვი შენა და არგახარება! – აღარ აცალა მარიამმა, – თავმომწონე მონადირემ ამას ხელი როგორ მოჰკიდე! კაცს ამის ცოდო რამ დაგადებინა, შენი ბალები მაინც არ გაგახსენდა? კაცებს ხომ გული და სიბრალული არ გაგაჩნიათ. – კიდევ რაღაცის თქმა უნდოდა მარიამს, მაგრამ ახლა როსტომმა მოსტაცა სიტყვა.

– ქალო, რა ცოდვა ჩავიდინე! სიკვდილს გადავარჩინე და შენ აქეთ მადანაშაულებ?

– დიდი საქმე კი გიქნია, დღეს სიკვდილს გადაარჩინე და ხვალ შიმშილით მოჰკლავ... რა მოასვენებს მაგის შვილდაკარგულ დედას! ცოდვა არ არის? – ცხარობდა მარიამი.

– არ მოკვდება, დილას დაბადებულია, ჯერ მაგან არაფერი არ იცის, აი, ორი-სამი დღის რომ იყოს და დედის ძუძუ ჰქონდეს ნანოვი, პირს აღარაფერს დააკარებდა, შეიძლება მართლა მომკვდარიყო.

– რა უნდა ვუყო ახლა მე ამას? რა სადარდებელი გამიჩინე? – შენუხებით ჩაილაპარაკა მარიამმა.

– მოძებნე, სადღაც ჩვენი ციკნის სანოვარა უნდა იყოს. ამწინებზე ჩალიან ტახტზე ბალები თამაშობდნენ, მანდ სადმე იქნება. რძე გაქვს, შეუთბე, ცოტა თვითონაც ჩაათბე. ტუჩებზე რომ სანოვარა მოხვდება, მონოვს, აბა რას იზამს.

ბევრს ეცადა იმ ღამეს მარიამი, ერთი-ორი ყლუპი რძე როგორმე გადაეყლაპებინა, მაგრამ ამაოდ, ბოლოს პირი გაულო და რამდენიმე ქიტი¹ რძე ძალით ჩაასხა პირში, სანოლში ჩაიწვინა და გათენებას დაელოდა.

მეორე დღეს მთელმა სოფელმა გაიგო: როსტომს ჯიხვის ციკანი მოუყვანიაო. ყველაზე ძალიან ბავშვები გაახარა ამ ამბავ-

მა. ჩვენ გავზრდით, ბალახსაც მოვუტანთ და წყალსაც დავალევინებთო, – ეხვენებოდნენ მარიამს.

მეორე დღეს დილაადრიანად როსტომს ფერმის გამგე, გოთაანთ ლადო მოადგა კარზე ცხენით.

– გავიგე, როსტომი ჯიხვებზე სანადიროდ თოფით აღარ მიდისო, ჭიუხებში ხელით იჭერს ჯიხვებს და ცოცხლად მოჰყავსო. მაჩვენე ერთი, რა ჯიხვი დაიჭირე! – შეეხუმრა მასპინძელს.

– ჰოო!.. შემოდი, შემოდი, ლადო! თითო სადილაო დავლიოთ, მოგვიხდება, მეც ცოტა გუშინდელი შეციებული ვარ... – შეიპატიჟა როსტომმა ლადო. – კაცო, ორი-სამი დღე ვინანწაღე, თითქმის სპეროზიამდე გადავედი, არაფერი შემხვედრია. გუშინ წვიმადა, მთელი დღე ეხში ვიჯექი. ის იყო წვიმამ გადაილო და გამოიღარა, ეხიდან რომ გამოვედი, უცებ ძლიერი, სტვენის მაგვარი შხუილი შემომესმა. ცაში ახედვაც ვერ მოვასწარი, რომ ჩემს გვერდით ოთხ-ხუთ მეტრზე არწივმა ჩამიქროლა. არც თავი ეტყობოდა, არც მხრები. ისეთი სიჩქარით გამცდა, მუშტის ტოლალა ჩანდა, მერე სწრაფადვე ავარდა ჰაერში, გასწორდა და რამდენიმე ირაო შეკრა. მივხვდი, ჩემ ახლო-მახლო რაღაცას ეტევებოდა. ვიფიქრე, ერთი აქაურობა დავათვალიერო-მეთქი. რამდენიმე ნაბიჯი არ მქონდა გადადგმული, რომ ქვებს შუა ჩაჩრილი ვნახე! ბევრი ვიყურე აქეთ-იქით. დურბინდით ვათვალიერე მოპირდაპირე ფერდობები და ქარაფების ბოლოები, თოფიც დავცალე, იქნებ დაფრთხეს და ქვიშის ჩხრი-ალზე დედა შევნიშნო-მეთქი, მაგრამ ამაოდ, ახლაც არ ვიცი, ის არწივი რას ეტევებოდა, სხვა რამეს თუ ამ უბედურს. შეიძლება ტყუპის ცალი დარჩა სადმე... ბოლოს ვიფიქრე: რაღა არწივს ჩავუგდო საჯიჯგნად-მეთქი, დავავლე ხელი და წამოვიყვანე. თან დროც აღარ მქონდა, ღრუბლიანი დღე იყო და დროის ანგარიში მქონდა დაკარგული. აქ დედაკაცმა ამიტეხა ხათაბალა, უგულო ხარო, ცოდო დაიდგო.

– არ მოკვდება, პირველი შემთხვევა ხომ არ არის. გაიზრდება, აბა რას იზამს! – თქვა ლადომ და პირდაპირ საქმეზე გადავიდა:

– კაცი გვჭირდება, როსტომ, არსენა ხააძის ბრიგადა ორი მეცხვარის ანაბარა არის დარჩენილი, ამიტომ მოვედი შენთან. ამ კვირის ბოლოს პარსვაც უნდა დავიწყოთ, იქნებ მოგვეშველო ერთი თვე მაინც...

– რატომაც არ მოგვეშველებით. აბა, დაჯექი ცოტა ხანს, დაჯექი, კარისკენ ნუ იყურები. პირწყალაულებელს სულ ერთია არ გაგიშვებ. ბარიდან, რა თქმა უნდა, აქამდე უნდა ამოსულიყვნენ. ვინ იცის, იქნებ მათაც რამე

1 ქიტი – ხისგან გამოთლილი ღრმა კოვზი.

უჭირთ, ამოვლენ, აბა რას იზამენ. მე ცოტა თივა მქონდა გასათიბი, მაგრამ ასეთ ამინდში სათიბებში ვერ შევა კაცი, ეგეც არ იყოს, ფერმის გამგეს უარს როგორ გეტყვი! – ათამამებდა სტუმარს როსტომი.

ცხვარ-მეცხვარენი ადღეგრძელეს, მამა-პაპანი მოიხსენიეს და ერთმანეთს დაემშვიდობნენ.

როსტომმა მეცხვარეებს იმავე საღამოს ააკითხა ჯვარბოსლის თავში.

...მთელი ზაფხული ისე გაატარა მარიამმა, ჯიხუნასთვის ხელი არავის დააკარებინა, პირველ ხანებში უბით დაჰყავდა, საქმესაც ასე აკეთებდა ნელზე შალმობვეული.

– ახალგაზრდობაში ზურგზე ბავშვაკიდებულს ყანა მიმიკია, ამ ერთ ციცქნას ვერც კი ვგრძნობ. – იტყოდა ხოლმე მეზობლებში.

სასაცილოდ გამოიყურებოდა უბიდან თავგამოყოფილი ციკანი. მოკლე და წვრილი სიფათი ჰქონდა, დიდი თაფლისფერი თვალები, დროდადრო თავს აქნევდა, ყურებს აპარტყუნებდა, ხანდახან პატარა ენით ტუჩებს გაილოკავდა. მარიამის კალთაში თავს არხეინად გრძნობდა.

ერთ კვირაში მარიამმა უბე დაატოვებინა, უფრო სწორად, თვითონ ციკანი აღარ გაუჩერდა, მაგრამ მარიამს მაინც არ შორდებოდა, მალე ბალახის ძოვაც ისწავლა, რძეს ნელ-ნელა თავი მიანება და წამოიზარდა კიდეც. ხტუნვა-კუნტრუშით გულს რომ იჯერებდა, მარიამს კალთაში შეუძვრებოდა და იქ მოიკალათებდა ხოლმე.

როსტომმა მთელი ზაფხული ცხვარში გაატარა, მხოლოდ შემოდგომაზე მობრუნდა სახლში. ციკანი რომ დაინახა, ალტაცებით უთხრა მარიამს:

– მარიამ!.. ეს რამხელა გაგიზრდია, ჰა!.. შენ კი მეუბნებოდი, ცოდო დაიდუო, მოკვდებო...

– ჰო, აბა, გადარჩა! მთელი ზაფხული თავს ამით ვიყოლიებდი, ბავშვივით სულ უკან დამდევდა. ერთ-ორჯერ დავემალე, ნეტავ რას იზამს-მეთქი, იმნუთას მომძებნა, როგორ გაიგო, არ ვიცი.

– ნადირს მაგარი ყნოსვა აქვს. ჯიხვებმა რომ სუნი არ იკრან, მონადირე ყოველთვის ნიავის საპირისპირო მხრიდან ეპარება, – თქვა როსტომმა და ციკანს წაეპოტინა. ის სწრაფად გახტა განზე და ერთ წამში სახლის სახურავზე ავარდა.

– ჰეე, აღარ ხუმრობს, მართლა ჯიხვივით არა ხტის, ეს მამაძალი, ესა, ჰააა! ბუნებას რაც გაუჩენია, ყველაფერი ლამაზია და მოხდენილი, ამას მშობლები თვალთ არ უნახავს, თვისება კი სულ მათი აქვს, მიუცხოვა კიდეც,

ხედავ შენა? – ღიმილით გაიკვირვა როსტომმა და სახლის სახურავზე წამოსკუპებულ ციკანს თითი დაუქნია და დაექადა: – ჩამოხვალ და თუ ვერ დაგიჭერ, მაგასაც დაინახავ!

მგელაურიძეებმა ისე შეიყვარეს ეს ვერცხლისწყალივით დაუდეგარი „შვილობილი“, რომ მთელი ოჯახის საზრუნავი გახდა.

– სად არის?!

– რა ჭამა?!

– შორს არ წავიდეს!

ერთმანეთს წარამარა ეკითხებოდნენ და აფრთხილებდნენ.

მარიამის უმცროსი ვაჟი – ლონგო ხშირად ეტყოდა დედას:

– დედო, მე თუ მეფერებოდი ასე, როგორც ამ შენ ჯიხუნას ეფერები?

– ბიჭო, რით ვერ გაიგე, თუშეთში შვილის მოფერება და ისიც სხვასთან სირცხვილია. ნაფერები შვილი ქალაჩუნა გამოვაო, იციან თქმა და მართალიც არის. ამასავით პატარა რომ იყავი ჩუმ-ჩუმად შენც გეფერებოდი, როგორ არა! შენ არ გახსოვს და, აბა, მე რა ვქნა!

– მოიცა! მოიცა! შენ რომ არ მეფერებოდი, ასეთი მაგარი ვაჟკაცი იმიტომ გამოვედი? – გაიცინა ლონგომ.

– შენი ვაჟკაცობა ჯერ სოფელში არ თქმულა, ხალხ-ქვეყანას ჯერ არ უხსენებია! აი, როცა სოფელი გახსენებს, მერე მეც დავიჯერებ, თუში კაცის კაცობა კი ცხვარში გამოჩნდება. სახლში დამჯდარ კაცს სახლში დაბერებული ქალი სჯობიაო, ხომ გაგიგონია?

– გამიგონია, გამიგონია, დედო, როგორ არ გამიგონია... – ამით მთავრდებოდა დედა-შვილის ხუმრობანარევი დიალოგი.

გადიოდა დრო. პატარა ჯიხვი წამოიზარდა და გალამაზდა. ჯვარბოსლიდან, ალისგორიდან, კოკლათიდან, ბიქიურთიდან და სხვა მეზობელ სოფლებიდან, ვისაც ცოცხალი ჯიხვი არ ენახა, მის სანახავად მოდიოდნენ. სტუმართათვის ხანდახან სუფრაც გაიშლებოდა ხოლმე მგელაურიძეების ოჯახში, პატარა ჯიხვის სადღეგრძელოც ბევრჯერ დალეულა დედაბუნებისა და სიცოცხლის გამჩენთან ერთად.

ერთ ზაფხულს მე და ლონგომ ერთად ვიმგზავრეთ ალვანიდან თუშეთისაკენ, მე ჯვარბოსელში მივდიოდი, ლონგო კი მშობლიურ სოფელ ვაკისძირში. რადგანაც ჯერ ვაკისძირში უნდა გაგვევლო, შემეხვევნა, მასთან შევსულიყავი, მისი მშობლები მენახა და მერე გამეგრძელებინა გზა ჯვარბოსლისაკენ.

სოფელს რომ მივუახლოვდით, მზე უკვე ჩადიოდა, მისი სხივები მხოლოდ მთის წვერებზე დარჩენილიყვნენ. ოქროსფრად ლაპლაპებდნენ თოვლითა და ყინულით დაფარული

მთათა თავები.

ეზოში მარიამი დაგვიხვდა. შემოდითო, გვითხრა და მაშინვე შებრუნდა თვალებზე მანდილაფარებული. ჩვენ ჩავომქვეითდით.

– ლონგო, შვილო, წაგვივიდა, ბიჭო! – ვე-
ლარ შეიკავა ტირილი მარიამმა. – სამი ღამეა
სახლში არ არის, ღამეებს თეთრად ვათენებ,
მთვარეულივით სოფელში დაენანალებ, იქნებ
სადმე ვიპოვნო-მეთქი, მაგრამ არ ჩანს. საქმე-
საც გულს ველარ ვუდებ...

ჩვენ ელდანაკრავებივით ადგილზე გავხ-
ევდით.

– ვინ წავიდა, ვინ აღარ მოდის, აღარ
იტყვი, დედო? გამაგებინე, მამაჩემი წავიდა?!

– მამაშენი სათიბშია, სადაც არის მოვა.
ჯიხვი წაგვივიდა სახლიდან, ჯიხვი. აღარ
ჩანს, დაგვეკარგა. გვერდიდან არ მშორდე-
ბოდა და ასე უბრალოდ როგორ მიმატოვა.
ამ ორწელიწადნახევარში არც ერთი დღე არ
დამიღამებია, რომ მას არ მოვფერებოდი... –
კიდევ რალაცის თქმას აპირებდა მარიამი, მა-
გრამ ლონგომ აღარ აცალა.

– კარგი, დედო, ნუ გადააყოლებთ თუშე-
თი ემაგ ჯიხვს, ნამგზავრი ხალხი ვართ,
მოგვხედე...

– თქვენ როგორღა ხართ? – ახლალა
მოგვიკითხა დარცხვენით მარიამმა, მაგრამ
მაშინვე მაინც თავისი გააგრძელა: – ძალიან
მიყვარდა ბედშავი, განა ცხოველსა ჰგავ-
და, ბავშვსავით უმანკო და კრიალა თვალები
ჰქონდა, რომ ჩავხედავდი, მის თვალებში ყვე-
ლაფერი ჩანდა – ჩვენი სახლი, საცეცხლურა,
კიბე და ეზო, თუ თავს მთებისკენ მიიბრუნებ-
და, თოვლიანი მთები ჩანდა, მეც ვჩანდი მის
თვალებში, მთელი ქვეყანა ჩანდა. ხაპრო, –
შემომხედა მე და საიდუმლოსავით გამანდო, –
ძალიან გამიმარხდა¹ მისი დაკარგვა, რაც მას
ვეფერე, იმდენი არავის მოვფერებივარ, – ეს
თქვა და თვალებიდან ჩამოგორებულ ცრემ-
ლის მოსანმენდად მანდილის ყური მოიმარჯვა
მარიამმა.

ამ დროს კარებში როსტომმაც შემოაბი-
ჯა. ფეხზე წამოვდექით და მივესალმეთ. როს-
ტომი თავისებური სიდინჯით მოგვიახლოვდა,
გაგვიღიმა, ხელი ჩამოგვართვა, ბარის ამბები
გამოგვიკითხა. გზის მშენებლობის საქმე აინ-
ტერესებდა, როცა გაიგო, რომ მთავრობის
გადანყვეტილებით უახლოეს დროში თუშე-
თის გზაზე მექანიზმებსა და მუშახელს გა-
მოიყვანდნენ, ძალიან გაუხარდა. მაშ, გვემ-
ველებათ, – თქვა როსტომმა, სამფეხა სკამი
მოიმარჯვა და ჩვენს პირდაპირ დაბალ მაგი-
დასთან ჩამოჯდა.

სიჩუმე ჩამოვარდა.

დრო ვიხელეთ და ვკითხეთ:

– ძია როსტომ, თქვენის აზრით, ის ჯიხვი
მართლა წავიდოდა? იქნებ მოკლა ვინმემ ან
ძაღლებმა დაიჭირეს?!

– არა, ხაპრო, ეს ერთი კვირაა, სოფელში
თოფი არ გავარდნილა... რა ვიცი, სად უნდა
გადაკარგულიყო. ამ ბოლო დროს შევამჩნიე,
ახლოს აღარავის ეკარებოდა, ზოგჯერ მარი-
ამსაც კი გაუბოდა. რაც შეეხება ძაღლებს,
ძაღლი ჯიხვს ვერ დაიჭერს და ვერც მიეპარე-
ბა. ჯიხვს მგელიც კი ვერ იჭერს, თუ ის ავად-
მყოფი ან ბებერი არ არის. ღამით სიძებზე
ეძინა, დღის უმეტეს დროსაც იქ ატარებდა.
შემოვიარე სოფლის ახლომახლო ადგილები,
ნანგრევები, ნაბოსლარები, ვერაფერი გერში
ვნახე. ერთი გუმანი მაქვს, მგონი სისხლის
დუღილის დრო ჰქონდა, შეიძლება მამრი მოი-
სურვა, პატარა კი აღარ იყო, ორწელიწადნახევრისა
ხდებოდა. ცხოველებზე სიყვარულის ჟამი სა-
ოცრად მოქმედებს. მდებარე მამრის სურვი-
ლი იმდენად ძლიერია, ყველაფერს ავიწყებს,
შეიძლება გაგიჟდეს კიდევ, თუ სურვილი არ
მოიკლა. მამრში ეს მოვლენა ასე ძლიერად არ
ვლინდება. ასე დაუწესებია გამჩენ ბუნებას.
დიდოს ნათქვამი ხომ იცი: „მაღალ მთაზედა
ნადირი არ დადგება თუ ბალახი არ არის, სახ-
ლის კერასთან ქალი არ დადგება, თუ კაცი
არ არის“. რა მოხდა, რა უნდა გაიგოს კაც-
მა? ამაზე ფიქრი აღარ ღირს, ამას ვეუბნები
მარიამსაც, მაგრამ არც ერთ სიტყვას გულთან
არ იკარებს, რატომ მიმატოვაო, თავს იკლავს.
ქალები, ხომ იცი, ღალატს ძალიან მტკივნეუ-
ლად განიცდიან. – თქვა და უღვაშებში ჩაიცი-
ნა როსტომმა.

მარიამმა წუხანდელი ნარჩენი შემწვარი
ხინკალი შემოიტანა. სანამ ცხელია, გადაიღეთ,
ნუ გააცივებთ, – ხვენწანარევად გვთავაზობ-
და: სხვა დროს ძალიან მხიარულსა და თამამ
მარიამს, დღეს არ გამოსდიოდა მასპინძლობა,
სახეზე ნალვლიანობა ეტყობოდა.

არაყმა თავისი გაიტანა – სტუმარიც და
მასპინძლებიც ლაპარაკის ხასიათზე მოგვი-
ყვანა. როსტომმა ბევრი ძველებური ამბავი
გაიხსენა, საამურად ყვებოდა, ზოგს თავის
თავგადასავლიდან, ზოგს სხვაზე გაგონილსა
და ნათქვამს.

დრო ისე შეუმჩნევლად გაპარულიყო, გა-
რეთ რომ გამოვედით მთების სილუეტების
გარდა თითქმის აღარაფერი ჩანდა. არ ვიცი
რისგან, მაგრამ ორი დღის მგზავრობით გა-
მონვეული დაღლილობა სადღაც გამქრალი-
ყო, გულში რატომღაც დიდი, გამოუცნობი
სიხარული მქონდა ჩალვრილი. აღვირი უნაგ-
ირის ტახტზე ჩამოვკიდე. თვალები დავხუ-
ჭე და თავი ცხენს მივანდე. ღამის წყვილია

¹ გამარხება – ძლიერი განცდა.

და სიმარტოვე რატომღაც დიდ სიამოვნებას მგვრიდა. ჩემს გარშემო სრული სიჩუმე იდგა და ამავე დროს თითქოს ყველაფერი საამურად ხმაურობდა. თუშეთში ვიყავი და მიხაროდა.

ზაფხული შემოპარულიყო. მთა-გორები, იალალები, ფერდობები და ჭალები მწვანით შემოსილიყვნენ, გაცოცხლებულიყვნენ. სამოთხის იერი დასდებოდა თუშეთს. სიშავე მხოლოდ ზვავებისაგან მკერდდაგლეჯილსა და დაკანრულ კლდოვან ხევსუვთ ვერ მოეშორებინათ, რომლებიც სიმწვანის ფონზე შავი ხალებივით მოჩანდნენ.

სოფელში ჯერ საქმე არ იყო მოძალებული, როსტომი ცხვარს მწყემსავდა ჯვარბოსლის თავში. შინ ცხრა-ათ დღეში ერთხელ თუ ჩამოვიდოდა ოჯახის დასახედავად.

ერთ დილას მარიამს გარედან ფეხის ხმა შემოესმა, თითქოს მის კართან ვილაცა დადიოდა.

კაცი ამ უთენია ცხვრიდან აქ არ მოვიდოდა. ნეტავ, ვინ უნდა იყოს, ფიქრობდა მარიამი. გამოსძახა კიდეც, რომელი ხარო, მაგრამ რაკი პასუხი არ მიიღო, ალბათ მომეჩვენაო, იფიქრა და გული დაიმშვიდა. მარიამს მაინც არ დაეძინა, წამოდგა, ტანთ ჩაიცვა და დურკით¹ ხელში ძროხების მოსანველად გარეთ გავიდა. ჯერ კარიც არ ჰქონდა მიხურული, რომ სახლის სახურავიდან ახალგაზრდა ჯიხვი გადმოხტა, თან ორი ციკანი გადმოჰყვა მოშორებით რომ გაჩერდნენ და ცნობისმოყვარე თვალებით დაუნყეს თვალიერება იქაურობას.

მარიამს თავი სიზმარში ეგონა, სიხარულით თვალები გაბრწყინებოდა. ხელიდან დურკი გაუვარდა, დურკი დაღმართზე დაგორდა, საძროხის კარებს მიეჯახა და გაჩერდა.

– ღმერთო! შენი გამჩენის ჭირიმიე, შენი! – ჩაიმუხლა მარიამმა და ჯიხვს კისერზე შემოეხვია, ეფერებოდა, კოცნიდა, ტიროდა. თვალებში ჩახედა და თავისი თავი დაინახა.

– არ დაგავინყდი, დედო? ჩემთან მოხვედი? მე კი მეგონა, ცოცხალი აღარ იყავი, და თუ ცოცხალი იყავი, აღარ გაგონდებოდი და არ მოდიოდი. ჩემო ჭკვიანთვალეებიანო, ჩემო ლამაზო, ჩემო კარგო, შვილებიც მომიყვანე, ბერდედა ენაცვალოს მაგათ, – ნანყვეტ-ნანყვეტ ამბობდა ქალი.

სოფელმა მალე შეიტყო ახალი ამბავი. ყველაზე ადრე მაინც ბავშვები მოცვივნდნენ, ხალხის დანახვაზე ჯიხვმა რალაც სტვენის მსგავსად დაიფრუტუნა და თვალის დახამხამებაზე სახლის სახურავზე ავარდა, თან აჰყვნენ ციკნებიც. საამური სანახავი იყო სახლის სახურავზე ამაყად გადმომდგარი ჯიხვი თავისი შვილებით.

მხატვარი სოფიო ქელიძე

ჯიხვის ჯალაბის გამოცხადება მარიამმა ღვთის მოვლენად, სასწაულად ჩათვალა. გალალა თუ არა ძროხები ბალახზე მაშინვე ხმიადებისა და კოტრების გამოცხობას შეუდგა.

– სოფელს უნდა დავუძახო, სალოცავშიც სანთელი უნდა დავანთო. ერთს შუბლი თეთრი აქვს, უთუოდ „ნაწილიანი“ იქნება! ნეტავი როსტომი მალე მოვიდოდეს. არ იმჩნევდა, მაგრამ ისიც ნალვლობდა ამის დაკარგვას, მე ხომ ვატყობდი, – თავისთვის ჩურჩულებდა მარიამი.

როსტომი მხოლოდ მეოთხე დღეს მოვიდა ცხვრიდან. ეზოში შემოსულმა მაშინვე იკითხა, სად არიანო. ცხვარში მასაც გაეგო ჯიხვის დაბრუნების ამბავი.

– სიპებზე არიან, სახლის სახურავზე, ნახე, რა ლამაზებია! – სიამაყით უთხრა მარიამმა, თითქოს თვითონ მას მოეყვანოს ისინი საჯიხვეებიდან...

– უყურე შენა! არ დავეინყებივართ, ხედავ შენა? – უკვე მერამდენედ იმეორებდა როსტომი.

სალამოს, როდესაც ბუხარს შემოუსხდნენ, როსტომმა თქვა:

– დედაკაცო, იმ აზრისა ვარ, რომ ეს ჯიხვები ისევ ჭიუხებს დაფურუნოთ, მათი სამშობლო იქ არის, სულ ერთია, არ გაჩერდებიან, შეიძლება ხიფათსაც რამეს გადაეყარონ. ესენი

1 დურკი – გლეგი ხისგან გამოთლილი პატარა კასრი.

რომ კიდევ დაგვეკარგონ, გული გაგათავებს, მეც დარდის ჭია შემჭამს. ეგაც არ იყოს, ვინც სადაა გაჩენილი, იქაა მისი ადგილსამყოფელი. აბა, მითხარი, რატომ ვერ ძლებ კახეთში და სულ თუშეთს გაიძახი...

მარიამს ხმა არ გაუცია. როსტომსაც არაფერი უთქვამს. ქანდაკებებივით გარინდულიყვნენ ბუხრის შორიანლოს, ბუხარში მხოლოდ ცეცხლის ენა იკლავებოდა და ცოლ-ქმრის ჩრდილებს თეთრი მინით შეთეთრებულ კედლებზე თავის ჭკუაზე ათამაშებდა.

* * *

მძიმედ მიაბიჯებდა როსტომი ბილიკზე, მის წინ მარიამი მიდიოდა, უფრო წინ კი ყინჩად მოყელყელავე ჯიხვი მიფშვიოდა თავისი ნაშიერით. გაიარეს წისქვილხევი, დიდბერათანა, ვერხოვანი, წარო. დაბლა დარჩა ნოვათის გვერდჩამოშლილი ციხეკოშკები. მთელი გზა ისე გალიეს, არც როსტომს და არც მარიამს ხმა არ ამოუღიათ. ბოლოს ერთ სერზე შეჩერდა როსტომი, ხელი მთებისკენ გაიშვირა და თქვა:

– მარიამ! აი, გაღმა, დიდი გორი რომ ჩამოსდგამს, იმის ბოლოში ვიპოვე... – და, ვითომ მოიჩრდილა, თვალთან მიტანილი მარჯვენა ხელი წყალმოდალეხულ თვალეზზე მოისვა.

მარიამი ერთხელ კიდევ მოეხვია ყელზე თავის აღზრდილს, ერთხელ კიდევ დაინახა თავისი თავი მის თვალეზში. მერე გულში ჩაიხუტა, დიდხანს ეფერა, თვალეზი და შუბლი დაუკოცნა.

– ნადი! ვინ იცის, იქნებ დედასაც შეხვდე, ვაი, თუ ველარც გიცნოს! – ჩუმად უთხრა შუნს, მანდილის ყურით ცრემლები მოიწმინდა და ქუჩით დაფარულ შემადლებულ ბორცვზე ჩამოჯდა.

თითქოს დამშვიდობებას ელოდებოდა, შუნი თავისი წვრილჯალაბით მთებისკენ დაიძრა, მიმავალმა რამდენჯერმე მოიბრუნა თავი. თითქოს შეჩერდა კიდევ, შემდეგ ნავარდ-ნავარდით გეზი მყინვარებისკენ აიღო. დედა-შვილები ნელ-ნელა დაპატარავდნენ და ბოლოს ქუჩითა და ჯანგაროთი დაფარულ კლდეთა შორის გაუჩინარდნენ.

მონყენილი თვალეზით გაჰყურებდა ცოლ-ქმარი თოვლითა და ყინულით შემკულ მთათა მწვერვალებს, რომლებიც ზვიადად ისხდნენ მარადიული სისპეტაკის საუფლოში. ისინიც მგელაურიძეებივით დადუმებულიყვნენ. მხოლოდ ეგ იყო, რომ არყისა და ვერხვის ტყეებით შემოსილ ფერდობებს, მწვანით დაფარულ მთათა მდელოებს, ცხვირწამოჭვინულ შავ კლდეებს, ქვიშათა და თეთრი თოვლ-მყინვარებით შეზავებულ შეუცნობელ სილამაზეს ახალი სიცოცხლე ემატებოდა.

...მზე ჩადიოდა. ხევებში განოლილ მთათა უძრავ ჩრდილებს ორი პატარა მოძრავი ჩრდილიც შეერია და მათში შეიკარგა. სიბნელემ შთანთქა ვაკისძირიც. ხალხი შებუდდა და სოფელიც მიწყნარდა. როცა ცოლ-ქმარი კერას შემოუსხდა, ცოტა ხნის სიჩუმის შემდეგ როსტომმა ცოლს უთხრა:

– მარიამ! ეგ ჩემი თოფი უმარილო დუმით გაპოხე, რაიმე ნაჭრით კარგად შეკარი და ქორწილის დროინდელ ჩოხა-ახალუხთან ერთად კიდობანში შეინახე. და როცა მოვკვდები თან ჩამაყოლეთ, შვილებსაც დაუბარე ჩემი ნათქვამი: მე ამის შემდეგ თოფის ხელში ამლები აღარა ვარ, ნადირს თოფის ნიშანში ველარ ამოვიღებ...

დილით ზურგზე გუდანაბადაკიდებული როსტომი ხელში კაპიანი ჯოხი რომ ეჭირა, ჯვარბოსლის თავში ჩვეული სიდინჯით ცხვრის ბინისაკენ მიაბიჯებდა.

მხატვარი ელზა თუშაბრამიშვილი

ანა მანოშვილი

დავბორიალობ ნუთისოფელში
და, უშენობით, გული მკვდარია,
ვერ დაგივინყე, – ამდენი წელი,
თუმცა, ამ ქვეყნად, ბევრი ქალია;
წვიმის წვეთები ეცემა მიწას,
არა, ეს, ჩემი ცრემლის ღვარია;
ვერ მოვაცილე შენს სარკმელს თვალი,
რადგან მიყვარხარ, ისევ, ძალიან...

ანა მანოშვილი

მინდა ვუძღვრო ჩემს
საქართველოს!..

მინდა ვუძღვრო ჩემს საქართველოს,
ჩონგურს გავება მინდა სიმებად.
გულში მინთია ზღვა სიყვარული
და თუ შევძელი, ღმერთმა ინება.

და თუ შევძელი, ღმერთმა ინება,
მეც გავხდე ღირსი შენი ქებისა,
მინდა, რომ ვიყო ლექსების წყარო,
მეხოტბე შენი უკვდავებისა.

მინდა, რომ დავდნე შენს სიყვარულში,
როგორც დნებიან თოვლის ფიფქები,
შენა ხარ ჩემი დარდი და სევდა,
ჩემი წუხილი, ჩემი ფიქრები.

ჩემო სამშობლოვ, შენა ხარ ჩემი
თვალის სინათლე, და გულის ფეთქვა;
მსურს შემოგწირო სიცოცხლე ჩემი
კიდევ მრავალი ლექსები მეთქვას.

კიდევ მრავალი ლექსები მეთქვას,
ლექსი ლამაზი, ლექსი ფრთიანი,
რადგან სამშობლო უკვდავი არის,
რწმენაც, იმედიც, – ადამიანის...

რადგან მიყვარხარ, ისევ,
ძალიან...

წვიმის წვეთები ეცემა მიწას,
არა, ეს, ჩემი ცრემლის ღვარია;
ვერ მოვაცილე შენს სარკმელს თვალი,
რადგან მიყვარხარ, ისევ, ძალიან.
მაშინ, ვერ გითხარ – ჩემი სათქმელი,
ვერ გაგიმხილე, – როგორ მიყვარდი,
ხშირად ვათევდი ღამეებს თეთრად,
შენც, თუ, გიყვარდი, ვერც კი გკითხავდი.
ახლა კი, ახლა, რა ვარ უშენოდ? –
სულ მარტოდმარტო დავრჩი, – ეული,
ჩემი ოცნება, კვლავ, ჩემთან დარჩა,
ვარ უშენობით გადარეული.
დავბორიალობ ნუთისოფელში
და, უშენობით, გული მკვდარია,
ვერ დაგივინყე, – ამდენი წელი,
თუმცა, ამ ქვეყნად, ბევრი ქალია;
წვიმის წვეთები ეცემა მიწას,
არა, ეს, ჩემი ცრემლის ღვარია;
ვერ მოვაცილე შენს სარკმელს თვალი,
რადგან მიყვარხარ, ისევ, ძალიან...

რამ მომკლა?

რამ მომკლა? ცილისწამებამ,
დარდმა და სევდამ, თინამა,
სიმართლისათვის – ბრძოლამა,
ბოროტი ხალხის ენამა.
რამ მომკლა? უმადურობამ,
გულის ტკივილმა, წყენამა,
დღედაღამ ჭირმა, ვარამმა,
დღედაღამ ცრემლის დენამა.
რამ მომკლა? მწარე სიკვდილმა,
დარდის ხანჯალის დაკვრამა,
იმედის გაცრუებამა,
ხშირად სიკვდილის ნატვრამა.
რამ მომკლა? უიღბლობამა,
წუთისოფელმა, – ტიალმა,
მარტოობამა სულისამ,
ჩარხის უკუღმა ტრიალმა.
ახლა სიბერემ დამჯაბნა,
გადამითეთრდა თმებია,
გაფრინდა – ახალგაზრდობა,
სადღაც წასულან წლებია.
მხოლოდ სიკვდილსა მოველი,
მოსვლა რად დაიგვიანა?
რადგან, ხან, ყოფნა ბნელია,
და აღარ ბრწყინავს მზიანად.

42

მე, მართლაც, მიყვარს

ჩემი იყალთო!

მე, მართლაც, მიყვარს ჩემი იყალთო!
სადაც ცხოვრობდნენ მამა-პაპანი,
აღმზრდელი მრავალ მწერლის, პოეტის
და დარწმუნებული მუზის აკვანი!
იყალთოს თავში დგას მონასტერი,
მასაც დიდების სხივები მოსავს;
აქ რომ სწავლობდა ჭაბუკი შოთა,
გულში იკრავდა დიდებულ მგოსანს.
მას შემდეგ ბევრი გავიდა ხანი;
წლები კი, წლები, სწრაფად მიჰქრიან,
ვეამბორები მონასტრის კედლებს,
ჩემი იყალთოს მიწას, – მაღლიანს.
იყალთო, ჩემი დედულ-მამული,
ჩემს გულში, მუდამ, მზედ რომ ანთია;
მისთვის ვარსებობ, ვცხოვრობ და ვხვდები,
ყოველ დილას და ყოველ განთიადს.
მე, მართლაც, მიყვარს ჩემი იყალთო,
სადაც ცხოვრობდნენ მამა-პაპანი;
აღმზრდელი მრავალ მწერლის, პოეტის
და დარწმუნებული მუზის აკვანი.

შორენა
ძამუკაშვილი

შორენა ძამუკაშვილი

მიყვარს სოფელი, კანდახეთელი შავი ხაროყთა და
გოგრაბლოები,
ხეზე ძვრომაში და სიწველოქეში, გაპარული, შავშვონის
წლები.
მიყვარს სოფელი, ჭარმაგი დედის ხელების სიბნო,
მისი ღიმილი, სულის რომ მივსენს და, გულის რომ
მიტკნობს...

შორენა ძამუკაშვილი

შორენა ძამუკაშვილი დაიბადა 1977 წლის 26 მაისს. დაამთავრა თელავის მუნიციპალიტეტის სოფ. რუისპირის საჯარო სკოლა. 1999 წელს დაამთავრა თელავის ი. გოგებაშვილის სახელობის სახ. უნივერსიტეტი. 2002 -2006 წლებში იყო სამეცნიერო ხარისხის მაძიებელი ი. ჭავჭავაძის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტში. 2008 წელს მიენიჭა განათლების მეცნიერებათა დოქტორის ხარისხი.

ამჟამად მუშაობს თელავის ი. გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში.

ღეღას

ვერ შევანელე შენი სიბერე და... წლები გათოვს თმებზე,
ცხოვრება ჯაფით შემოილიე, ახალგაზრდობის გზებზე.
სევდამ აწვიმა მაგ, ლამაზ თვალებს, შვილებს არ უჩენ დარდებს,
ეულად მყოფი, მამას გარეშე, ზედ იხვევ ფიქრთა ბარდებს.
შენი ხელების ღვთიური სითბო, ჩვენზე ამაგით ბერდა,
არ დაინალვლო, ვერას დაგაკლებს – თეთრი სიბერის სევდა.
ოჯახის ფუძედ, გუშაგად – კარის, მეგულებოდე – ბჭედა,
მარად ეფინოს შენი ღიმილი, ამ, ჩვენს სახლის ბანს, დედა.
მოვუფოფინებ მკრთალ ნათითურებს და ნაფეხურებს ბაღში,
მუდამ მესმოდეს ტკბილი სიტყვები: მოხვედი შეილო სახლში?
სადაც ვიქნები, – ყოველთვის, ყველგან, ბურჯად გიგულვო, დედა,
დიდხანს იცოცხლე, რომ მახარებდეს შენთან შეხვედრის ელდა...
მინდა დაგიდგე მხარში საყრდენად და... გაგიფანტო წლები,
ბევრი გეფერო და მსურს ნავშალო, შენი სიბერის კვლები...

მიყვარს სოფელი...

მიყვარს სოფელი, ჩემი ფესვები და ჩემი კარი, –
ჩემი ბავშვობის საუფლო და ლამაზი დარი.
მიყვარს სოფელი, ჭადრის ჩეროში, შეფაკლული უძილო მთვარე,
კრიალა ზეცა, ხმა მეურმის, ფიქრი მისი ტკბილი და მწარე.
მიყვარს სოფელი, შრომის მაღლით ავსებული, მსცოვანი, მზე და...
გოდრის კიდეზე მოფართხალე, დასანური, ოქროსფერი მტევნების სევდა...
მიყვარს სოფელი, ბერი ვაზი, თავანკარა ღვინის – მარანი,
და... ჭერის ძელზე – ჩამობმული, მამაჩემის ნათითური, ძველი ფარანი.
მიყვარს სოფელი და... ქვევრებში მოჩუხჩუხე – თეთრი მაჭარი,
და კახურ ბანზე, ბიძაჩემის, ხავერდის ხმებით, დანამღერი – ოდა „ზამთარი“.

მიყვარს სოფელი, ბებიას ხელით, მოქსოვილი ქრელი ფარდაგი,
და, შუა ცეცხლზე, მოჩუხჩუხე – ყურძნის ბადაგი.

მიყვარს სოფელი, კანდახეთელი შავი ხართუთა და გოგრაბლები,
ხეზე ძვრომაში და სიცელქეში, გაპარული, ბავშვობის წლები.

მიყვარს სოფელი, ქარმაგი დედის ხელების სითბო,
მისი ღიმილი, სულს რომ მივსებს და, გულს რომ მიტკობს...

მიყვარს სოფელი, ტრადიცია, ადათ-წესი და მისი ეგო,
დაბადებიდან, საჩუქრად რომ უფლისგან მერგო...

თეთრი იასამანი

გახსოვს? როგორ მიყვარდა – თეთრი იასამანი...
მკრთალად რომ ანათებდა ქუჩის ძველი ფარანი,
იასამნებს რომ მიკრეფდი და მიბნევიდი კართან,
ღამე როცა ჩურჩულებდა – მოთამაშე ქართან.

გახსოვს ნაზ და თეთრ ყვავილებს, რომ მანწავდი თმამი?...
მერე ლოცვად ამედევენე – ფიქრშიც, გულისთქმაშიც...
გახსოვს სახლის დარაბა რომ მომიჩითე თეთრად
და რამდენი – ვიცინეთ და... ვიხალისეთ ერთად.

რომ დავრბოდით: მინდორ-მინდორ, ყვავილების ზღვაში;
ჩემს კაბაზე მეფრქვეოდა სურნელება – ქარში.

გახსოვს? აპრილს, რომ ვეთხოვეთ – საპატარძლო კაბა,
გვირგვინი კი – იასამნის, მამშვენებდა, აბა?...
ყვავილების სილამაზე იღვრებოდა თმიდან,
ზედ, მზის სხივი თამაშობდა, – ანარეკლი – ციდან...

ახლა როცა ყვავილები დაამშვენებს ლარნაკს,
უნებურად, გამახსენებს – იმ დღეების – არაკს...

სურათი

სალამოს ბინდი აკაკუნებს მიმწუხრის კარზე,
ალაზნის ბოლოს განოლილა მთვლემარე ნისლი,
ზეცა დაუკრავს, ალბათ, ისევ, ძველისძველ თარზე
და ბაღში ვარდებს დამისველებს ზაფხულის ჟინჟლი...

ღრუბლის ჩეროში ჩაეძინა უძილო მთვარეს,
შემალღებულზე მისი შუქიც აღარ ფენს არეს.

დახეთქილ მიწას ავარდება – ორთქლი, – მტვრიანი,
ღია ქრილობებს ამოუვსებს წვიმა, – ცვრიანი...

წვეთები ქუჩად დაეცემა ძველ ფანჯრის რაფას,
და... დამისველებს – ჩემი სულის, უნაჭრო კაბას.

ამინდს აჰყვება, აირევა ფიქრთა ლაშქარი,
მელანქოლიას მომიგზავნის – წვიმა აშარი.

მერე ღამესთან, სევდიანად დამეძინება,
და... ეს ავდარიც, ალბათ, ღმერთმა ასე ინება...

სიზმარში მაინც, მომშორდება წვიმის ღრუბელი
ვერ დამეწევა, მივქრი, ვითარ ცხენი, – უბელო.

.....

დილის მზის სხივი, რომ გაალებს, სამყაროს კარებს
ამაფერადებს და თაყვანს ვცემ – სიცოცხლის მარებს.

ზაირა მინდელი

სოლომანა, თითქმის, ყველა მგზავრთან ასწრებს

საკუთარი ბიოგრაფიის გარეგანს. დიდი სიამოვნებითა და სიამაყით ჰყვება თავისი ძალის შესახებ, რომ წარსულში დიდი სპორტული მიღწევები ჰქონდა, რომ უკვე ორმოცდაორი წლისაა და როცა შეაგვიანდა დაოჯახება, მაგრამ მგზავრებს იმნამსვე ამშვიდებს, რომ ის უკვე შეყვარებულია. აქამდეც დაოჯახდებოდა, მაგრამ გარიგებით როლს არ მოიყვანს.

ზაირა მინდელი

სოლომანა

სოლომანა

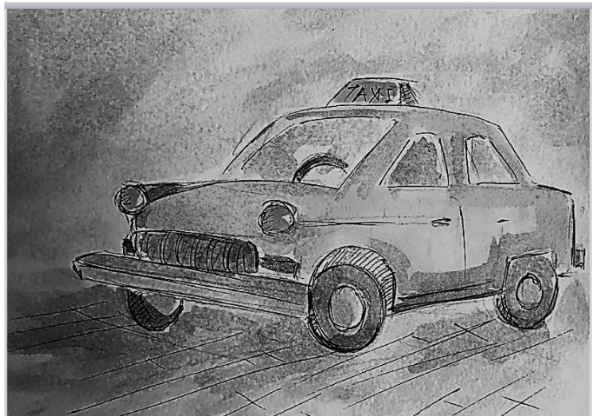
ასეთი დიდთოვლობა, კარგა ხანია, აღარ ახსოვთ ამ პატარა ქალაქის მცხოვრებლებს.

ისე ლამაზად, გადაუღებლად, უდარდელად, დინჯად თოვს, რომ ეტყობა დიდხანს არ გამოიდარებს. სასიამოვნოა ქუჩაში სიარული. დიდმა თოვლმა ბევრი პრობლემები შეუქმნა ადამიანებს, დაზიანდა ელექტროხაზები. უტრანსპორტობის გამო ხალხს უჭირს სამსახურში მისვლა და უკან დაბრუნება, მაგრამ ქუჩაში გამოსულ ადამიანებს თავისებურად ბედნიერი სახეები აქვთ – ნუთიერად დავიწყებით გასაჭირი, უხარიათ და თოვლილი, თეთრი სუფრასავით გადაფარებული ქალაქის ყურება.

გაბრწყინებული სახითა და საკუთარი ავტომანქანით ქუჩებში გამოსულა თელავის კოლორიტადქცეული, ქალაქზე უზომოდ შეყვარებული „შტანგისტი“ სოლომანა, რომელსაც თავისი ბადალი მძღოლი არავინ ჰგონია. მგზავრების ნაკლებობასაც არ უჩივის, რადგან, ქალაქში, ძალიან ცოტა ტრანსპორტი მოძრაობს. ჩვენც, მე და ჩემს თანამშრომლებს, გვერგო მისი ავტომანქანით მგზავრობის ბნედნიერება.

სოლომანა, თითქმის, ყველა მგზავრთან ასწრებს საკუთარი ბიოგრაფიის გაცნობას. დიდი სიამოვნებითა და სიამაყით ჰყვება თავისი ძალის შესახებ, რომ წარსულში დიდი სპორტული მიღწევები ჰქონდა, რომ უკვე ორმოცდაორი წლისაა და ცოტა შეაგვიანდა დაოჯახება, მაგრამ მგზავრებს იმნამსვე ამშვიდებს, რომ ის უკვე შეყვარებულია. აქამდეც დაოჯახდებოდა, მაგრამ გარიგებით ცოლს არ მოიყვანს.

უამრავი რამის მოყოლას ასწრებს და არც ის ავიწყდება, რომ საათების შესანიშნავი ხელოსანია. ავტომანქანა, რომლითაც „ტაქსაობს“ ეკუთვნოდა ყველასთვის საყვარელ კომიკოს მსახიობს

მხატვარი სოფიო ქელიძე

იპოლიტე ხვიჩიას. ნათქვამი რომ დამაჯერებელი გახადოს მგზავრებს უჩვენებს, ძველი ფორმის, ავტომანქანის ტექნიკურ პასპორტს.

გაუჩერებლად ჰყვება ახალ-ახალ ამბებს და ისეთ დიდ ორმოში აგდებს მანქანას, რომ რამოდენიმე ხანს, მგზავრებს ამქვეყნად ყოფნას გვაგინწყებს. გონზე მოსულებმა სიცილი ვერ შევიკავეთ; ყველას მზრუნველად შეგვეკითხა ხომ არაფერი იტკინეთო?..

დაქრის სოლომანა თავისი საკმაოდ მოძველებული მანქანით და ყველას ხალისით ემსახურება. ზოგი მათგანი გაკვირვებული მისჩერებია და ფიქრობს: ნეტავი, ამ ბიჭს, ყველაფერი რიგზე თუ აქვსო.

მე კი, რომელმაც დღეს გავიცანი, ასე მგონია, რომ... ჩვენი სოლომანა ის ადამიანია ბავშვური გულუბრყვილობა დღემდე ალაღად რომ აქვს შემორჩენილი.

ღრმად მოხუცი ვანო პაპა და მართა ბებო შვილს დილიდან ელიან.

დიდ მზადებაში არიან. მათ ერთადერთ ვაჟს თბილისში დაუდვია ბინა და იშვიათად ჩამოდის სოფელში.

ვანო პაპა ჯოხის ბჯენით ძლივს ჩამოდის კიბეზე და ბოლო საფეხურზე ისვენებს.

მართა ბებო უფრო ყოჩაღობს. მარნიდან წინსაფარში ჩაყრილი სიმინდის მარცვლები გამოაქვს ქათმების დასაპურებლად.

– დედაკაცო, წესიერად მითხარ, ბიჭი ჩამოვა თუ არა დღესა?

– ჩამოვა კაცო, აბა, არ ჩამოვა? – წყრომით შეხედავს მართა ბებო ქმარს, – აგერ, უკვე, მერამდენედ მეკითხები ერთსა და იმავეს. მიტუას ბიჭს უნახავს და უთქვამს შენზე – ავად რომ იყავი. მანვე ჩამომიტანა ამბავი, რომ დღეს ჩამოვა, – ამშვიდებს მართა ბებო ქმარს.

– მე, იმ, ნახევრად დაწნულ, გოდორს მივხედავ, – ხალისობს შვილის მოლოდინში გახარებულ ვანო პაპა.

– არ გაცივდე, კაცო, მოისხი რამე მხრებზე.

– ვერა ხედავ? დედაკაცო, როგორი მზეა, რა შემაციებს?..

მართა ბებოც, შვილის მოლოდინში, ახალგაზრდასავით ტრიალებს. რამდენი ხანია აღარ უნახავს შვილი, რაც შემოდგომაზე მოსავალი მოიწიეს, მას შემდეგ აღარ ყოფილა. ადრე სიზმრად რომ ნახავდა, იმ წუთას გარბოდა სანახავად, ხომ არაფერი უჭირსო. ახლა კი, ეზოში, წესიერად სიარულიც აღარ შეუძლია.

ვანო პაპასაც მუხლი აღარ ემორჩილება, მაგრამ მთელი ცხოვრება შრომაში გაატარა, – მშრომელი კაცი იყო და უსაქმოდ ვერ ჩერდებოდა.

მართა ბებომ, ხონჩით, სადილი გამოიტანა და ეზოში სადილობას შეუდგნენ.

ვანო პაპა ხელით ირდილავს და მზეს გაჰყურებს. შუადღე ნამოვიდა და ბიჭი არა ჩანს.

– რა იყო, კაცო, შენ რაღა მოგივიდა? ჯერ ხომ ახლა გათენდა?..

უცებ გზაზე მიმავალი სანდრო დაინახეს, – მხარზე თოხგადებული.

– სანდრო, შვილო, მოდი, დაისვენე, სადილზე დაგვეწვი!

– მადლობო, მადლობო, მინდორში მიმეჩქარება!
– მართა, კოკურით წყალი მომიტანე, ვენახში მინდა შევიდე. ბიჭი თუ ჩამოვიდეს, მაშინვე დამიძახე.

– რას ამბობ, ვანო, ვენახში როგორ შეგიშვებ, ძლივს დგახარ ფეხზე... თანაც, ახალი ნაავადმყოფარი, გაცივდები.

– შენსას მაინც არ იშლი დედაკაცო. გაზაფხულია, ჩემმა ძველმაც იგრძნო სითბო, რა შემაციებს? გამოიტანე მეთქი! გამოიტანე! – ჯიუტობს ვანო პაპა.

მართა ბებო მარანში ბუტბუტით შეტრიალდა.

ვანო პაპამ თოხის მხარზე გადება სცადა, თან ცოლისკენ გაიხედა... აბა, ახლა შემომხედე, შემიძლია თუ არაო. გაუძნელდა, ძველებურად, მოხერხებულად ვეღარ მოიგდო თოხი მხარზე, თავისი ახალგაზრდობა წარმოუდგა და ნელი ნაბიჯით, თოხზე დაყრდნობით, სახლზე მიბმულ ვენახში შევიდა.

მართა ბებო ოთახიდან გამოდის, წყლით სავსე დოქს იღებს და თვითონაც ვენახში შედის.

ვანო პაპას ვენახი ღვიძლი შვილივით უყვარს, – სათითაო ვაზს ეალერსება. კვლავ, მზეს გაჰყურებს, ბიჭზე ფიქრობს. შვილიშვილები, შვილთაშვილებიც როგორ მოენატრა... ორღობიდან, მანქანის ხმა შემოესმა და გზისკენ დაიწყო ყურება.

– ჩქარა, დედაკაცო, გაიქეცი, ბიჭი იქნება. უთხარი, რომ მეც ახლავე გამოვალ.

– ჩვენი კი არა, სანდროს ბიჭია.

...მზე კარგა ხნის ჩასული იყო... დღეს უკვე ბინდი ეპარებოდა. ვანო პაპა ეზოს ღია კართან მიდის დასაკეტად. თან, გზისკენ იყურება, სად არის ბიჭი აქამდის, გზად მომავალს ცუდი ხომ არაფერი შეემთხვაო.

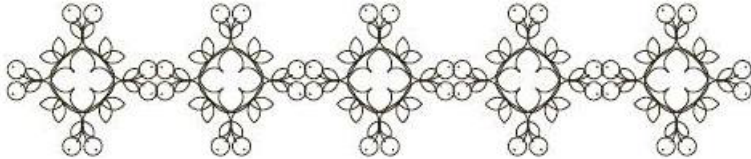
მართა ბებო კიბის საფეხურზე ჩამომჯდარა და ისიც იგივეს ფიქრობს.

კარგა ხანს ისხდნენ ასე ჩუმად.

– წამოდი! ვანო, წამოდი!..

ლურჯად მოკრიალებულ ცაზე ვარსკვლავებიც გამოჩნდა.

ვანო პაპა და მართა ბებო მუხლმოკვეთილებივით ადიან კიბეზე...

ზაალ
ზოტკოველი

მ
ე
რ
ნ
მ
უ
ნ
ე
თ
,

მსგავსი დამკვიდრება ქართულ მთარგმნელობით პანთეონში, რომელიც ფსალმუნების სულისშემძვრელი თარგმანების სურნელებითაა გაჟღერებული, რომელსაც დიდი ათონელი ბერების ნათელი ადგას, რთულზე რთული ამოცანაა, თითქმის შეუძლებელი, მაგრამ ზეზვა მედულაშვილმა ეს შეძლო, შეძლო იმიტომ, რომ ჯერ ერთი, ღვთიური ნიჭით იყო მადლმოსილი, იმიტომაც, რომ ქართული ენის წიაღში იდგა და იქიდან ამოათავთავებდა ხოლმე ისეთ მარგალიტებს, ისე მოხდენილად მიმოხრიდა მის უდიდებულესობა ქართულ სიტყვას, გეგონებოდათ, მათთან ერთად ამოიზარდაო საუკუნეების უღრანებიდან.

ზაალ ზოტკოველი

ბაგეთაგან თაფლი გზვეთავს

„ყოველი წესიერი კაცი თავისი სამშობლოს, თავისი ხალხის შემანეწარი უნდა იყოს, რითაც, როგორც და რა ზომითაც შეუძლია, რალა თქმა უნდა, თავისი ნიჭის, ცოდნისა და უნარის კვალობაზე: თანაც კარგია, ეყოს შემომქმედ კაცს გონიერება, პატიოსნება და პირუთვნელობა საკუთარ შესაძლებლობათა სწორად შეფასებაში, რომ ის თავისი ნიჭი, ცოდნა და უნარი სწორედ იმ სარბიელზე გამოიყენოს, სადაც უფრო უპრიანი იქნება მისთვის და მისი ქვეყნისათვის“.

შეიძლება თამამად, დაბეჯითებით, სრული პასუხისმგებლობით ითქვას, რომ ამ სტრიქონების ავტორმა ზუსტად განსაზღვრა თავისი ლიტერატურული პოტენციალი, შესაძლებლობანი და თავის საესავ სამშობლოს, მშობლიურ სიტყვაკაზმულ ლიტერატურას იმ სფეროში, იმ ჟანრში ემსახურა, სადაც ყველაზე უფრო საჭირო იყო, სადაც ყველაზე უფრო ხელენიფებოდა თავისი მწერლური ნიჭიერების, დიახაც რომ ფეიერვერკული ნიჭიერების გამოვლენა.

ზეზვა მედულაშვილი.

ოქროს ასოებით რომ ჩანერა თავისი გვარ-სახელი ქართული მთარგმნელობითი სკოლის მატთანში, როგორც მისმა ერთ-ერთმა მშვენივამ და სიამაყემ.

ზეზვა მედულაშვილი

მერნმუნეთ, მსგავსი დამკვიდრება ქართულ მთარგმნელობით პანთეონში, რომელიც ფსალმუნების სულისშემძვრელი თარგმანების სურნელებითაა გაჟღერებული, რომელსაც დიდი ათონელი ბერების ნათელი ადგას, რთულზე რთული ამოცანაა, თითქმის შეუძლებელი, მაგრამ ზეზვა მედულაშვილმა ეს შეძლო, შეძლო იმიტომ, რომ ჯერ ერთი, ღვთიური ნიჭით იყო მადლმოსილი, იმიტომაც, რომ ქართული ენის წიაღში იდგა და იქიდან ამოათავთავებდა ხოლმე ისეთ მარგალიტებს, ისე მოხდენილად მიმოხრიდა მის უდიდებულესობა ქართულ სიტყვას, გეგონებოდათ, მათთან ერთად ამოიზარდაო საუკუნეების უღრანებიდან. კიდევ იმიტომაც შეძლო, რომ

თითქმის ძირისძირობამდე იცნობდა იმ ენებსაც, საიდანაც თარგმნიდა — რუდაქისა და ომარ ხაიამს, საადისა და ჰაფეზს, ნასიმისა თუ ფუზულის, ვაგიფისა თუ სამედ ვურლუნს, საათნოვასა თუ ავეტიკ ისაკიანს, ოვანეს თუმანიანსა თუ ვაჰან ტერიანს, ალიშერ ნავოისა თუ ელმე ჩარენცის, რასულ გამზათოვსა თუ კოსტა ხეთაგუროვს, თარგმნიდა გატაცებით, გზნებით, დაგემოვნებით. მთელი არსებით გადაეშვებოდა ხოლმე ამ პოეტთა ენობრივ სტიქიაში და ბედნიერი იყო, როცა მისი შერკინება წარმატებით

დასრულდებოდა ხოლმე, აკი თავადაც წერდა მხატვრული თარგმანისა და მთარგმნელის მისიაზე:

„...ლიტერატურა ხომ დიდი სილამაზე და სიკეთეა. ყოველი ერიც ხომ თავისი ლიტერატურის, თავისი ენის სახით საკუთარ სიკეთეს ეფოფინება, მაგრამ განა ცუდია სხვის სიკეთეს შენი შეაგებო, შენსას — სხვისი, როგორც ირემმა ირემს ბალახი გაუნოდა? ცუდი კი არა, კარგია, ძალიანაც კარგი. აი, ამისთვის ვცდილობ, შეძლებისდაგვარად. ჩემი სარგებელიც ეს არის, ხოლო თუ ჩემმა სიტყვამ, ჩემი თარგმანის ერთმა პნკარმაც კი ვინმეს სიხარული ან ტკივილი მოჰგვარა, საერთოდ, სიკეთეს აზიარა, მაშინ ჩემი სარგებელიც იქნება და მისიც. ამ ორმხრივ სიხარულს კი ქვეყნად არაფერი შეედრება, რადგან კაცი ბედნიერი მაშინ არის, როცა სიხარული გაზიარებულია“.

ასე ალაღად, გულწრფელად გამოხატა ზეზვა მედულაშვილმა თავისი დამოკიდებულება მხატვრული თარგმანის დანიშნულებაზე და დარწმუნებული ვარ, სწორად ასეთი პოზიციის გამო არაერთი სიხარული და სიყვარული წვევია, გული გაუნათებია და დაუვიწყებია მისთვის ის ცხოვრებისეული შეჭირვებანი, მის არსებობას რომ დაედარა ათწლეულების განმავლობაში.

უფრო მეტიც. თითოეული ზეზვასეული თარგმანი თავად ზეზვას ამაღლებდა, ზრდიდა მის თვალსაზრისს, ჩამოქნიდა და ახალი ფერადებით ააღვარებდა ხოლმე მის შემოქმედებით პოტენციალს, არსენალს და ახალი, დაუცხრომელი ძიებებისა და გამარჯვებებისკენ ამზადებდა. სხვანაირად არც შეიძლებოდა ყოფილიყო, თვალი შეავლეთ ომარ ხაიამის ამ სტრიქონებს:

წამოდექ, ტურფავ, ტანი ჩვენთვის მოილერწამე, თუნდ ერთი წამით, ყოფა კვლავაც გაგვიერთწამე, მოგვართვი ღვინო, ჩვენც გვასვი და თვითაც იგემე, ჩვენიც თიხისგან სანამ დოქად ჩამოგვქერწავენ.

მართლაც რა ბრწყინვალედ, რა დიდოსტატურად ჩამოქერწა და ჩამოქნა ზეზვა მედულაშვილმა მსოფლიო პოეზიის კაშკაშა ვარსკვლავის სტრიქონები. ამ შემთხვევაში, მარტო ის კი არ გვახსენდება, რომ ამაოება ამაოთა და ყოველივე ამაო არს, არამედ ამ ამაოებასთან შერკინების სურვილიც გვიჩნდება და, სულო ცოდვილო, შეიძლება უნებლიედ მკრეხელურმა აზრმაც კი დაგვაფიქროს იმაზე, რომ ნუთუ დედანშიც ასე გენიალურად უღერს ეს რობაია.

ერთადერთ მაგალითს კიდევ მოგიყვანთ და ამით დავასრულებ, თორემ...

ნახეთ როგორ უღერს სპარსული პოეზიის კიდევ ერთი გიგანტიც, XIII საუკუნეში ვეება ვულკანურ მთასავით რომ ამოიზარდა. საადიზე მოგახსენებთ, ბატონებო.

გულო უწყოდე მეგობარი სამი ჯურისა:
ერთი სულისა, ერთი — ენის, ერთი — პურისა;

პურის მეგობარს პურმარლით ეცი პატივი,
ენისას — ენით გაუქარვე დარდი გულისა,
ხოლო მიაგე სული შენი — სულის
სანაცვლოდ,

თუკი ოდესმე მეგობარი ჰპოვო სულისა.

ის, რაც ამ ლექსშია ნათქვამი, კაცების, ოღონდ უპირობოდ ნაღდი კაცების რაინდულ კოდექსს წარმოადგენს. აკი ზეზვაც ამ კოდექსს იცავდა მთელი თავისი უმშვენიერესი სიცოცხლის განმავლობაში (რა თქმა უნდა, რუსთველის ავთანდილისეულ შეგონებებთან ერთად...). რაც საადის ანუხებდა ამ შვიდი უგრძესი საუკუნის წინ, ანუხებდა ზეზვასაც თუნდაც იმიტომ, როგორც საადი ეძებდა ამაოდ სულის მეგობარს, ისე ზეზვასაც ამ ბავშვით სუფთა და უწრფელესი სულის პატრონს უჭირდა მილეთის ხალხში ისეთი პიროვნების გამოჩენა, რომლისთვისაც არა „მე“ იქნებოდა მთავარი, არამედ — „ჩვენ“.

ასეთი თარგმანებითაა სავსე ზეზვასეული ჯადოქრული კიდობანი, რომელიც ჯერ კიდევ მოელის მისი ცხრაკლიტულების ამხსნელსა და ჯეროვნად დამგემოვნებელს. ერთი კია, ამ თარგმანების გაცნობის შემდეგ, არ შეიძლება არ იფიქრო, რომ ზეზვა მედულაშვილი — მთარგმნელი, ამავე დროს, მეტოქეც კი იყო იმ დიდოსტატების, ვისაც თარგმნიდა. თავადაც აღიარებდა „...თარგმანი შვილივით არის. ზოგს თავისი თავი მოსწონს თარგმანში... რაკი პატიოსანი მთარგმნელი ვარ, ამას ვაღიარებ და არა მრცხვენია... უნდა შეეჯიბრო, მთარგმნელი არის პოეტის — დედნის ავტორის მეტოქე, იგივე „ქოროლი“ ისეთი სიყვარულითა მაქვს გაკეთებული, — პირდაპირ ვმონაწილეობდი...“

ათასი რამ ჩამოვთვალეთ, თუ რამ განაპირობა ზეზვა მედულაშვილის ბრწყინვალე, პირველხარისხოვან მთარგმნელად ჩამოყალიბება, ათასი რამ და მთავარი კი ჯერ არ გვითქვამს.

მთავარი კი ის გახლავთ, ბატონებო რომ თავად იყო პოეტი, ქვეშარიტი პოეტი, ქართული პოეზიის ქვიტკირით ჩადუღაბებული პოეტი, რომლის სულ რამდენიმე შემორჩენილი ლექსი მისი ნიჭიერების ტვიფართაა დალდასმული. ამ ლექსების ლირიკულ გმირს კი რაღაც ჯადოსნური ანდამატით ეწეოდა თავისკენ ბაღლობის მაღლით ნათელმოსილი პატარა ქოხი, მისი

ოცნების თავშესაფარი, მის დაღლილ სულში ზღაპარით რომ ამოიმართებოდა ხოლმე.

ამოიტუსნენ ძველი ვნებანი,
სული მხოლოდღა სევდით მეცსება
და შორეული მოღანდებანი
დარიღებენ ჩემში ლექსებად.

მშობელ ქვეყანას შესციცინებდა, ნაბურ-
ბურალ გულში ჩაფესვილს, ისე ღრმად და
ღონივრად ჩაფესვილს, რომ მუდამ სტკიოდა და
აღონებდა მისი სამიათასწლოვანი იარები. ამი-
რანს ეძახდა, საქართველოს დასახსნელად ეძახ-
და, თან ამუნათებდა კიდეც, სახელის შოვნაა
ძნელი, დაკარგვა კი ადვილიო. არც საკუთარ
გულს ასვენებდა, სამშობლოს ყური მიუგდე,
ფეხქვეშ არ დაგიჭაობდესო...

სიყმაწვილის მეტრფე იყო, როგორ ელაც-
იცებოდა შორიდან, ყველაფრისათვის მზად იყო,
ოღონდ მასთან მიახლების საშუალება მისცემო-
და:

ოღონდაც, ერთხელ ის სიყმაწვილე
კვლავ აღსდგეს ჩემში ზათქით ძველითა
და გადმოიფრქვეს სული ნანვიმი,
ვითარცა ღვინო სანახელიდან.

თანაგრძნობისა და თანადგომის დიდზე
დიდი ნიჭი ჰქონდა. ისიც კი შეეძლო, შეყვარებუ-
ლისგან ნალალატვე მეგობარ ქალბატონისთვის
ჭრილობაზე სალბუნივით დაეფინა ვარსკვლავე-
ბი და დაეიმედებინა, რომ გაზაფხულს, ისევე
აყვავდებოდა, ისევე გაჩახახხდებოდა მისი გული
— უმშვენიერეს ოცნებათა საუნჯე...

იცოდა, რა თქმა უნდა, იცოდა, რომ დღეე-
ბი აჯილღებივით ქრიან და ვერარა ქამანდი ვერ
აქამანდებს მათ გიჟურ სრბოლას. იცოდა, რომ
ერთხელაც ბოლომდე დაიღვენთებოდა მისი
გული, რომ ახლოვდებოდა დაისის მწუხრი, მა-
გრამ არ იმჩნევდა და მისი შემოდგომის მიმწუხ-
რი მაინც აპრილების სისავსითა და ვნებებით
იყო გაპოხილი. და თუ თვალს მაინც შეავლბდა
ზეციურ თავანს, ნუგეშად ის ჰქონდა, რომ

იქ სამოთხის ჩიორებს
დაგვაპურებს უფალი.

როგორ შეიძლება ზეზვაზე საუბარი ისე,
რომ მისი იგავმიუნვდენი ზეზვაურები არ ვახსე-
ნოთ, ლამის პოეზიის ცალკე ჟანრად რომ ჩამ-
ოყალიბდა.

ნომადი ბართაია, ზაალ ბოტკოველი, ზეზვა მედულაშვილი

ზეზვა მედულაშვილის ფეიერვერკული სხარტი აზროვნება ასევე საოცარი, ელვისებური სისხარტით ჩამოიქნებოდა ხოლმე კაფიებად თუ ფუნაგორიებად და მხოლოდ სინათლედ, სითბოდ, სიყვარულად ეღვრებოდა მის მეგობრებსა და ახლობლებს. ნახეთ, დააგემოვნეთ და მერე აღიარეთ, რომ მსოფლიო ჩემპიონატი რომ გამართულიყო ბლიც-კაფიების შეთხზვაში, ზეზვა უპირობო ლიდერი იქნებოდა. აი რა დაუნერა ბელა შალვაშვილს:

შენი ჭირიმე, ბელო,
რო მოგვითარგმნე „შაჰ-ნამე“,
ქართველ მკითხველთა თვალები
ცრემლის ცვარით რომ შაჰნამე.

რენე კალანდიას, აცხონოს ღმერთმა, ასეთი სტრიქონები უძღვნა:

მაშინ როდესაც რენე სვამს,
ერხევა რენეს რენესანსს.

ერთმანეთი ვერ უცვნიათ
რენესანსსა და რენესა.

არც საკუთარ თავს დააკლო. 20 დეკემბერს დაბადებულს, 19-ში ბრეჟნევი ჰყავდა იუბილარად, 21-ში კი — სტალინი:

ცალ მხარესა მყავს დურაკი,
მეორე მხარეს — გენია,
ოლონდ, მე რომელს ვეკუთვნი,
ეგ ველარ დამიდგენია.

ამის დადგენა თქვენთვის მომინდვია, ბატონებო, რაც, არა მგონია, ძალზე გაგიჭირდეთ.

კითხულობ ზეზვა მედულაშვილის ლექსებს და გრძნობ, როგორ ძალდაუტანებლად ივსება შენი სული ფერადოვანი სევდით. ამ სევდას კი იმის შეგრძნება იწვევს, თუ რა მშვენიერი პოეტი ეყოლებოდა ქართულ მწერლობას, ზეზვას მთარგმნელობისათვის რომ არ მოეკიდა ხელი.

ის კი არა, ჩინებული მკვლევარი იქნებოდა, რამდენი შრომა შეაღია საიათნოვას შემოქმედების კვლევას, მოიარა იმდროინდელი ლენინგრადის, ბაქოს, ერევნის ხელნაწერთა ინსტიტუტები, მიაგნო ზღვა მასალას, უაღრესად საინტერესოსა და მნიშვნელოვანს, მაგრამ...

მისგან დიდებული რუსთველოლოგიც დადგებოდა. აკი ზედმინენით სიღრმისეულად იცნობდა „ვეფხისტყაოსნის“ სამყაროს, მის შრეებსა და იდუმალ ხვეულებს. არაა შემთხვევითი, რომ ზეზვამ ფასდაუდებელი სამსახური გაუნია პოემის სომეხ და აზერბაიჯანულ მთარგმნელებს.

კიდევ ბევრის თქმა შეიძლებოდა ზეზვა მედულაშვილზე — პოეტზე, მთარგმნელზე, ერისკაცზე, მეგობარზე.

დიახაც, რომ მის ბაგეთაგან თაფლი წვეთავდა, უტკბილესი და ჟრუანტელისმომგვრელი თაფლი, სულსაც რომ გვინათებდა და გულსაც, სიცოცხლის წყურვილსა და ხალისს რომ გვიორმაგებდა.

ახლა ზეზვა მედულაშვილი ზეციურ საქართველოშია, მისივე თქმისებრ, სამოთხის ჩიორად ფერნაცვალი და იქიდან გვიგზავნის მხურვალე მოკითხვას:

გიგზავნით, ვატან მტრედების ფოსტას,
რაც მაქვს და ღმერთმა რაც მიწყალობა,
გულს და სიყვარულს, მზესა და კოცნას,
ზღვის ფრთონასა და შაშვის გალობას.

სწორედ მისი დიდი გული, მზესავით ვეება გული, მისი სიყვარული და სიკეთე დაგვედარება ნუთისოფლის უღრანებში ხეტიალისას.

ლივით მობუზული და პატარა, მოუსვენარი თვალებით მეუღლეს მისჩერებოდა.

– მეშინია რალაც...

– რისი გეშინია?

– ეს რა ქარიშხალია, თალიბ? ბაქოში ასეთი ქარიშხალი გინახავს როდისმე?

თალიბი დედაბერს ფერხთით ჩამოუჯდა.

ათრთოლებული ხელი ცივ შუბლზე გადაუსვა:

– გული ხომ აღარ განუხებს?

– ცოტა გამიარა. – მიუგო დედაბერმა და ამოიხსრა.

– ეცადე, დაიძინო.

– მთელი დღე ძილის მეტს რას ვაკეთებდი?! ამდენი ძილი გაგონილა?

– რაც მეტს დაიძინებ, მით უფრო უკეთესია.

– წელს გაზაფხულმა გვარიანად დაიგვიანა, მალე მარტი ჩათავდება და ამინდებს კი პირი არ უჩანს. ზამთარი ფეხს ითრევს...

– დადგება გაზაფხული, რატომ ჩქარობ?! ახალგაზრდობაშიც ასეთი სულწასული იყავი... – თალიბმა ეს თქვა და მაშინვე ინანა ნათქვამი.

როგორც კი სიჭაბუკეზე ჩამოვარდებოდა სიტყვა, დედაბერი, რატომღაც, მაშინვე მოიღუშებოდა ხოლმე, ცხვირ-პირი ისე ეჭმუხნებოდა, რომ პატარა სახე კიდევ უფრო უპატარავდებოდა.

– თალიბ!

– ჰო!

– იცი, გაზაფხულის პირველი მაუწყებელი რაა?

– ...

– თქვი რამე, რატომ სდუმხარ?!

– ვფიქრობ...

– აქ საფიქრალიც არაფერია...

– ალბათ წვიმაა. ხომ ეგრეა?

– ხო, წვიმაა. გაზაფხულის წვიმას თავისებური სურნელი დაჰკრავს...

– რა სურნელი?! განა შეიძლება წყალს სურნელი ჰქონდეს?!

– მაშ, აბა, არ იცი, გაზაფხულის წვიმას ბალახის სურნელი რომ მოჰყვება...

– შენ სულ ეგრე თავდაყირა ლაპარაკი გიყვარს, მაგის ცოდნას რა უნდა, გაზაფხულზე ახალი ბალახი ამოდის, წვიმასაც ამიტომ დაჰკრავს ბალახის სურნელი.

– ჰო, შენ ჩემზე ჭკვიანი ხარ...

– რალა დარჩა, ზამთარიც მიიწურება. სულ მალე დათბება, ჩიტები აჭიკჭიკდებიან, სინათლეს გვექნება და ტელევიზორიც ჩაერთვება...

– მგონი, ტელეფონიც გაითიშა. დღეს არ-

ავის დაურეკავს. გეგონება მიტოვებულ კუნძულზე ვიმყოფებით.

დედაბერის ამ სიტყვებმა თალიბი შეაძრწუნა. კვლავ წუხანდელი სიზმარი გაახსენდა.

ნამოდგა და ფლოსტების ფლატუნით სამზარეულოსკენ წავიდა. იქ უფრო მეტად ბნელოდა. ქარიშხალი სამზარეულოს მინებს საშინლად აზანზარებდა.

ხელი კარადის უჯრაში მოაფათურა და გუშინ გადანახული, ნახევრად დამწვარი სანთელი მოძებნა. ანთო და ლამბაქზე დაამაგრა, მერე კი ხელების კანკალით ოთახში წაიღო.

თითქოს ქარიშხლის სიცივეს სახლშიც შემოეღწია, ქარი ბნელ დერეფანში ყმუოდა და ფარდებს შემზარავად არხევდა.

თალიბმა სანთელი სასადილო მაგიდაზე დადო, თავად კი მაგიდასთან ახლოს სკამზე ჩამოჯდა.

დედაბერი სდუმდა. საბნის ქვეშიდან მხოლოდ პატარა თავი და ჩიტის კლანჭების მსგავსი გამხდარი ხელები მოუჩანდა. უჩუმრად იწვა და ჩაბნელებულ ჭერს მისჩერებოდა.

თალიბმა სანთელი აიღო და საწოლის გვერდით პატარა ტუმბოზე დადო. როცა წამოიმართა, ადგილზე შექანავდა. კვლავ გულის ამბავი იყო, მისუსტებულს მთელი ორგანიზმის დასუსტება უნდოდა...

– წამალიც აღარ მშველის... – გაიფიქრა თალიბმა.

– თალიბ, გესმის, თალიბ!

– ჰო, გისმენ!

– მგონი, წამალიც აღარ მოქმედებს ჩემზე...

თალიბი საწოლის ბოლოს ლეიბზე ჩამოჯდა, სული მოითქვა და მიუგო:

– ყველაფერი სიცივის ბრალია, ძვირფასო. სიცივე ძარღვებს კუმშავს და სისხლის თავისუფლად მიმოსვლას აფერხებს. – უნდოდა, ისიც ეთქვა, რომ თუ გინდა წყალს გაგიცხელებ და ფეხებზე სათბურს დაგადებო, მაგრამ გაახსენდა, რომ არც გაზი ჰქონდათ და არც შუქი.

– არ გეძინება?

– არა. – დედაბერმა თავი ბელურასავით გააქნია და დადუმდა. მერე კი თვალები უაზროდ აახამხამა.

– თალიბ!

– ჰო!

– მეშინია!

– რისი გეშინია, დაძინების?

დედაბერმა თავით დაუდასტურა.

– მე ხომ აქ ვარ, რისი გეშინია? – თქვა და სანთლის მბჟუტავ შუქზე შეხედა დედაბრის

მხატვარი სოფიო ქლიძე

ფერდაკარგულ სახეს, რომელიც არაფერს გამოხატავდა.

– როცა შენ ჩემთან ხარ, არაფრის მესინია. – ჭერს მიმტერებულმა დედაბერმა როდის-როდის უპასუხა. – შენ ძლიერი ხარ. ექიმმაც ხომ თქვა... გახსოვს, ექიმმა როგორ თქვა?

– რა ვიცი, თქმით კი რალაცა თქვა...

იგრძნო, რომ ლაპარაკის თავი არ ჰქონდა, ძალა ელეოდა, გული ფითილგალეული ხელის ლამპასავით უქრებოდა...

– მითხარი რა თქვა!..

– რა გითხრა?

– მითხარი, ექიმმა რა გითხრა!

– მითხრა, რომ ჯანმრთელი სხეული გაქვსო.

– ხო, ეგრე გითხრა...

დედაბერმა ეს სიტყვები ისე წარმოთქვა, ეტყობოდა, ექიმის მიერ ნათქვამი ფრაზა მის სულს სიმშვიდეს ჰგვრიდა. მერე კი იმედმოცემულმა ნაწყვეტ-ნაწყვეტ დაამთქნარა.

თალიბმა თვალები მოჭუტა, დედაბერს დააკვირდა და ელდა ეცა, მოულოდნელობისგან ლამის გული შეეკუმშა. დედაბერს პირი მოღრეცოდა. ეს როდის მოხდა, არ იცოდა. ყველაზე საშინელი კი ის იყო, რომ მგონი, თავად დედაბერმა ამის შესახებ არაფერი უწყოდა.

კიდევ ერთხელ დააცქერდა დედაბერს სახეზე და გული აუჩუყდა, თვალეზე ცრემლი მოადგა. ამ კოპნია ქალის ახალგაზრდობა გაახსენდა. თვალწინ დაუდგა მისი ლამაზი პირი-სახე, თეთრი, მოვლილი კანი, ქათქათა მკერდი და მიმზიდველი თვალეები... ახლა იმ სილამაზის ნიშანწყალიც კი არ შერჩენოდა ქალს... ყველაფერი მთავრდებოდა... ინავლებოდა და ქრებოდა...

თალიბმა ეს რომ გაიფიქრა, გული უფრო მეტად გადაენურა. ქარიშხალი კი არა და არ ცხრებოდა, განუწყვეტლივ ბობოქრობდა...

დედაბერმა შეამჩნია, რომ ქმარი სახეზე მისჩერებოდა, პატარა, უმწეო ხელებით საბანი ცხვირამდე ამოინია.

– ეგრე რატომ შვრები, სული შეგეგუბება.

– თქვა თალიბმა და საბნის ჩამონევას შეეცადა, მაგრამ ქალმა არ დაანება:

– ნუ მიყურებ! – უთხრა და საბნის ქვეშ ჩიტივით შეფრთხილდა.

– რატომ, ძვირფასო?

– პირი დაბუყებულვივითა მაქვს...

– ეგ შენ გგონია ეგრე...

გარეთ კი ქარიშხალი ბობოქრობდა და კარ-ფანჯრებს აზანზარებდა, თითქოს მარტო დარჩენილი მოხუცების ძრწოლა სიამოვნებდა საღერღელაშლილ სტიქიას.

– თალიბ!

დედაბერის მინავლული ხმა საბნის ქვეშიდან ძლივს ისმოდა.

– ჰო!

– სიკვდილს დაანებებ ჩემს თავს?

მიუხედავად იმისა, რომ დედაბერის ამ სიტყვებზე გული შეეკუმშა, თავს მაინც ძალა დაატანა და გაიღიმა.

– ცოცხალი თავით შენ თავს სიკვდილს კი არა, არავის დავანებებ!

თალიბის ამ სიტყვების შემდეგ დედაბერის თვალეებში სიხარულის ნაპერწკლის მაგვარი რალაც აენტო და თვალს და ხელს შუა მიინავლა.

კაცმა კი ცხადად იგრძნო დაძაბუნება გულის კუნთებისა, რომლებიც დროდადრო მთლად კარგავდნენ სიცოცხლის უნარს. გულის კუნთების თმასავით წვრილი ძარღვები ერთიანად ასწენოდა, ამას იგი რალაცნაირად გრძნობდა. გული აღარ ემორჩილებოდა. ნამღლების მიღებასაც აღარ ჰქონდა აზრი.

ქარიშხლის გამო თუ სხვა რამ მიზეზით, მოულოდნელად სუნთქვა გაუჭირდა... ხელი რამდენჯერმე მკერდზე დაიკრა, მხოლოდ ამის შემდეგ იგრძნო, რომ ოდნავ მოეშვა და რის ვაივავლახით ჩაისუნთქა კიდევ.

ერთი პირობა გაიფიქრა, ეგებ თბილად ჩაიცვას, თავისი დედაბერიც თბილად გამოაწყოს და სუფთა ჰაერზე გამოიყვანოს. მერე გაახსენდა, რომ სინათლე გათიშულია, ესე იგი, ლიფტიც არ მუშაობს. ულიფტოდ კი ამ უსაშველო კიბეებზე ვერაფრის დიდებით ვერ ჩავლენ. ულიფტობამ მთლად შეაშინა. ასე გამოდის, რომ სანამ ეს ქარიშხალი არ ჩაცხრება, ზეცაში გამოკიდებულელებით იქნებიან...

უცნაურია, – ფიქრობდა სანოლის კიდეს დაყრდნობილი თალიბი, – მეზობლებიდანაც რომ ჩამიჩუმი არ ისმოდა... გეგონება, ყველა გაქცევია ქარიშხალს და სადღაც თბილ და მყუდრო ადგილებში დაბანაკებულა. გეგონება, ამ ქარბუქში ჩაკარგულ ქალაქში მარტო ის და მისი დედაბერი დარჩენილან ბედის ანაბარა...

– თალიბ!

– ჰო!

– ამინდს ისეთი პირი უჩანს, მგონი, წელს გაზაფხული მოსვლას არც აპირებს.

– ეგ როგორ შეიძლება?

– როგორც ჩანს, შეიძლება. – დედაბერს ლაპარაკისას სუნთქვა უჭირდა.

– შენი აზრით, ამ ქარბუქს პირდაპირ პანაქება ზაფხული მოჰყვება?

– ჰო! ზაფხული მეჯავრება, სიცხეში წნევა მიწვეს...

თალიბმა იგრძნო, რომ თვალთ უბნელდებოდა, ტანზე კი ცივ ოფლს ასხამდა.

ძალა მოიკრიბა და ფეხი ფეხზე გადაიდო. იცოდა, რომ ასე უფრო ახოვანი მოჩანდა. საბანი გადაინია, რათა დედაბრის სახე გამოჩენილიყო. მერე კი ყრუდ ჩაახველა და უთხრა:

– გაჩუმდი. გენაცვალე, გაჩუმდი, შენთვის ლაპარაკი არ შეიძლება.

– სიჩუმის მეშინია.

– რატომ?

– მაშინ ქარის ხმა ისმის, თანაც ფანჯრებს აზანზარებს...

– ამაში საშიში არაფერია, ბუნებრივია, ძლიერ ქარში ფანჯრები ზანზარებს...

– თალიბ...

– ჰო!

– გეგონება, ამ ქარს რაღაცა უნდა...

– რა უნდა?..

– არ ვიცი...

– ...

– ხედავ, როგორ ყმუის? კაცს ეგონება, ტირისო... გული მენურება...

– ხომ გითხარი, ნუ ლაპარაკობ-თქო.

თალიბმა უკანასკნელი ძალა მოიკრიბა,

დედაბრისკენ დაიხარა და გამშრალი ტუჩებით შუბლზე ეამბორა.

– მშვიდად იწევი, მე ვილაპარაკებ, შენ კი მომისმინე.

– ილაპარაკე, თალიბ, ილაპარაკე, ოღონდ ბევრი ილაპარაკე. თანაც ხმამაღლა ილაპარაკე...

თალიბმა ენით გამომშრალი ტუჩები მოილოკა, მერე ღრმად ამოისუნთქა და დიდხანს სალაპარაკოდ ისე მოემზადა, თითქოს შორ გზაზე წასასვლელად ემზადებო. ჩაახველა და ხმადაბლა, თითქმის ჩურჩულით დაიწყო ლაპარაკი:

– ზამთარი თითქმის მიიწურა, როგორც არ უნდა შეითრიოს ფეხი, ახლა ბალახები და ენძელები მიწის ქვეშ იზმორება... ხეთა კვირტები ტოტებში იმალება და ქარბუქის ჩადგომას ელოდება. ფრინველები ჩვენსავით სადღაც მიყუყუღან და ძილბურანში სიჩუმის ჩამოვარდნას ელოდებიან. ამას იმიტომ გეუბნები, რომ მშვიდად დაიძინო. შენც რომელიღაც ფრინველს ჰგავხარ, მგონი ეს შენთვის უწინაც მითქვამს...

გული კვლავ გაუჩერდა... დედაბერს რომ არ შეემჩნია, გვერდულად დაჯდა და მკერდი დაიზილა. გული სუსტად უცემდა და შიგადაშიგ ჩერდებოდა. სანვავგათავებულ მანქანასავით იყო...

– რატომ გაჩუმდი? რაო, რას ამბობდი, რომელ ჩიტს ვგავარ?

– გაზაფხული მთლად ახლოსაა, გული მიგრძნობს. დილით გაიღვიძებ და ნახავ, რომ ამ სიბნელეს სინათლე ჩაენაცვლა. ეს ხომ ჩვენი ბინის ყველაზე ნათელი ოთახია?! ზაფხულობით ამ ოთახში ყოველთვის სქელ ფარდებს კიდებ, რომ მზემ კედლები და პიანინო არ გაახუნოს. სადაა ის სქელი ფარდები?

– ფარდები?.. რომელი ფარდები?..

– ზაფხულის ფარდებზე მოგახსენებ... ზედ წითელი ფარშევანგები რომ ახატია, ის ფარდები... ყველა ის ფარშევანგი შენა გგავს, ეს მითქვამს შენთვის...

– მგონი გითქვამს... ჰო, გითქვამს...

– შენ ხომ ახლაც ფარშევანგს ჰგავხარ...

– შენ რომ ლაპარაკობ, გულზე მეშვება. თანაც ყოველთვის ისეთ ლამაზ სიტყვებს მეუბნები, რომ... ენაწყლიანი ხარ, მწერალი უნდა ყოფილიყავი...

ქარიშხალი ერთხელაც აბობოქრდა და სახურავზე რაღაც მოწყვიტა. ეს ან ანტენა უნდა ყოფილიყო, ან სახურავის თუნუქი. მოგლიჯა და ბრახაბრუხით წაიღო.

დედაბერმა ბრახუნზე თავი საბანში ჩარ-

გო. ცოტა ხანში კი თავი ისევ წამოწია და ქარბუქს მიაყურადა. უეცრად თვალები გაუბრწყინდა:

– დაიქუხა, თალიბ, გესმის, ცამ დაიქუხა! რა დროს ქუხილია?! გაგიგონია, ზამთარში ცამ დაიქუხოს?! წვიმა ხომ არ წამოვიდა? ადე ერთი, ფანჯრიდან გაიხედე. შენ მართალს ამბობდი, თურმე გაზაფხული მთლად ახლოს ყოფილა. ახალა გამახსენდა, მართლაც, ის ფარშევანგიანი ფარდები სადაა? გარეთ რომ კარადა გვიდგას, იქაა, ზემოთა თაროზე... თანაც სუფთაა, გასულ ზაფხულს დავრეცხე, დავაუთოვე და შევინახე. ცივ წყალში რომ ვავლებდი, ფრჩხილი მოვიტეხე, გახსოვს? ფრჩხილებიც დამიბერდა... თალიბ, რატომ

არაფერს იტყვი? ნუ სდუმხარ. შენ რომ სდუმხარ, მეშინია... წვიმს, გეფიცები, წვიმს... გესმის წვიმის ხმა? ახლა ბალახი აბიბინდება, ენძელები თავს ამოყოფენ... მზე ამოვა, ყველაფერი გაბრწყინდება და გათბება... კვირტებიც დასკდებიან... იმ ფარშევანგიან ფარდებს დავკიდებ... თალიბ, შემოგეველე, ნუ სდუმხარ, თქვი რამე... ერთი სიტყვა მაინც მითხარი... თალიბ... თალიბ... კაცო, თალიბ, ხმა ამოიღე... თქვი რამე, დაგენაცვლე... მეშინია... თალიბ... თალიბ... თალიბ...

**აზერბაიჯანულიდან თარგმნა
იმირ მაყედლიმ**

მხატვარი ელზა თუშაბრამიშვილი

დედას

ის – დაიბადა: მშვენიერი, როგორც ყვავილი,
მზეც კი ატირდა, რომ იპოვა თავის სადარი,
ის – დაიბადა: იმ ქალაქში, სადაც ამაყად –
რვა საუკუნე აღმართულა დიდი ჭადარი.

56

მაშინ, ისმოდა ტირიფების ჩუმი შრიალი,
მაგრამ ისინი – ასე მხოლოდ ნანას მღეროდნენ...
ნანას უმღერდნენ ახლად შექმნილ მშვენიერებას
და, ასე, თითქოს, მზის სადარის მოსვლას
ელოდნენ.

ის – დაიბადა მშვენიერი, როგორც ქალღმერთი,
და ამ ქალაქში სულ არ იყო მისი სადარი...
ის – დაიბადა იმ ქალაქში და... იმ მხარეში, –
სადაც ამაყად აღმართულა ძველი ჭადარი.

ჩემი ქალაქი

ლამის სიჩუმეს სტუმრებია ჩემი ქალაქი,
ცად ვარსკვლავები გაბნევიან, – ნაპერწკლებივით,
ფოთლებს ჩურჩულით აშრიალებს ძველი ჭადარი,
ისიც დიდია და ბებერი, – თავის წლებივით.

ქალაქს ამშვენებს ოქროსფერი, ნათელი მთვარე,
ქალაქის ბედზე, სევდიანად, ჩაფიქრებულა,
რა ლამაზია – ეს ქალაქი, – ტკბილად მძინარე,
ჩემი თელავი, ოდითგანვე, გულით ქებულა.

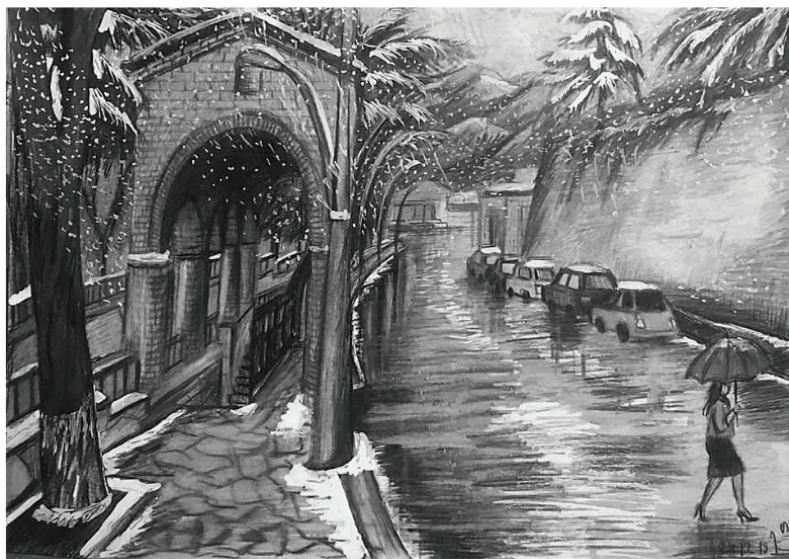

თამარ გუშნაძე

თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგისტრანტი

ქარი ბუტბუტებს, რალაცაზე, ძლიერ ნაწყენი,
მისი სიმშაგე, სადღაც, შორეთს გადაკარგულა,
კაკასიონი აღმართულა გოლიათივით, –
მწვანე მინდორი ყვავილებით გადაქარგულა.

მუზის აკვანი ყოფილაო, – ჩემი ქალაქი,
და... ამ ქალაქში უამრავი ლექსი იქმნება,
სევდა გამოროს და დიდების იყავ მწვერვალი,
ეგ, სიდიადის შარავანდი – ღმერთმა ინება.

მხატვარი ელზა თუმბარამიშვილი

ელენე ლომსაქი

თბილისის ბრიტანულ-ქართული
აკადემიის მე-11 კლასის მოსწავლე

მე გნერ შენ...

ძვირფასო მეგობარო, ტატო!

პირველ რიგში, მოგესალმები! იმედი მაქვს, ამ წერილს მიიღებ.

მინდა გითხრა, რომ შენი შემოქმედებით ვარ მოხიბლული. თითქმის ყველა ლექსი მაქვს ნაკითხული და თითქმის ყველამ დატოვა ჩემში რაღაც, ალბათ მნიშვნელოვანი და ამაღლებელი. თითოეულ მათგანში გასაოცარი აზრი დევს. საუბრობ იმაზე, რაზეც სხვას არასოდეს უფიქრია. საუბრობ იდუმალ ხმაზე, ბოროტ სულზე, ცისფერ ცაზე, მერანზე... ისწრაფვი იდეალური სამყაროსკენ, სრულყოფილებისკენ, ცდილობ, გააგებინო სხვას შენი გრძნობები და აზრები, მაგრამ, სამწუხაროდ, საზოგადოება ამისთვის მზად არ არის. მე ვიზიარებ ამას. ვიზიარებ, რადგან მეც იგივე მაქვს გამოვლილი, მეც იმავეს განვიცდიდი, რასაც შენ, ამ წუთას, განიცდი. მარტოობა? ალბათ მარტოობა. მეც შენსავით წუთისოფელსა და ბედისწერაზე ვფიქრობდი. ვსვამდი კითხვებს: რა იყო ადამიანის დანიშნულება? რისთვის იყო ადამიანი მოვლენილი ამქვეყნად? სად იყო მისი ადგილი? და არავის ჰქონდა პასუხი. მეც მჭირდებოდა ისეთი ადამიანი, ვისთანაც საათობით ვისაუბრებდი და გავუზიარებდი ჩემს შეხედულებებს და, ალბათ, მარტოც აღარ ვიქნებოდი. და, დადგა ეს დროც. მე ვილაცა გვერდში ამომიდგა და დახმარების ხელი გამომიწოდა. ის დამეხმარა და თავისუფლება მაგრძნობინა, სამყარო სხვანაირი თვალთ დამანახა. მისი დახმარებითა და მხარდაჭერით შევძელი ჩემთვის უმნიშვნელოვანესი ნატვრის ასრულება. ამ ნატვრამ ჩემი თავი მაპოვნინა. მივიღე განათლება და ბევრი რთული კითხვის ამოხსნა შევძელი. ვფიქრობ, რომ, სწორედ, განათლებამ ის იარაღი, რომელიც ადამიანს აძლიერებს და ათავისუფლებს ყველა ბოროტებისგან. ეს ის სიმდიდრეა, რომელსაც ვერავინ წაგართმევს და დაგაკარგვინებს. და მე მადლობელი ვარ, მის გარეშე, ალბათ, ვერ ამოვისუნთქავდი ამ მძიმე ჰაერს. მე, ახლა, ბედნიერი ვარ. ხოლო, როცა ვხედავ, ისეთ ადამიანს, ვისაც უჭირს და, რაღაც აწუხებს, მინდა რომ დავეხმარო, გვერდზე დაუდგე და ვუთხრა, რომ ყველაფერი კარგად არის, ის არ არის მარტო, ყველაფერი გაივლის. „ესეც გაივლის“ – როგორც სოლომონი იტყოდა, არა?! ნება მომეცი დაგეხმარო და იგივე შემოგთავაზო. შენ ხომ ის ადამიანი ხარ, ვინც დაცემის შემთხვევაში აუცილებლად წამოდგება და ბედისწერის კლანჭებში არ ჩავარდება, შენ ხომ ის ხარ, ვინც არასდროს ნებდება. ბოლოს და ბოლოს, მთავარი ხომ სიყვარულია? დედამიწას, ხომ სიყვარული ატრიალებს? გიყვარდეს ადამიანი – ეს ხომ უდიდესი გრძნობაა? მე, შენი დახმარებით, პატივს მივაგებ იმ ადამიანს, რომელმაც მე დახმარების ხელი გამომიწოდა. ნება მომეცი ვიყო შენი გულისთქმის გამზიარებელი ჭირსა და ლხინში. ბედნიერი ვიქნები თუ მექნება საშუალება, მეგობრობის ხელი გამოგიწოდო.

ქედს ვიხრი შენი მეზობოლი სულის წინაშე!

ქეთევან ჭანკოტაძე

თელავის №1 საჯარო სკოლის
IX კლასის მოსწავლე

ბანა არსებობს?!

ბანა არსებობს საქციელი, რომელსაც ვერ გაპატიებთ?! მიტევება უნდა შეგეძლოს, დავინწყებაც უნდა შეგეძლოს... აი, სწორედ მაშინ გქვია ადამიანი... რა რთულია ადამიანად ყოფნა... არაფერს ვნანობ, საერთოდ არაფერს, რადგან ყველა შეცდომამ ჩემში რალაც შეცვალა. თითქოს ცხოვრება მასწავლებელია, ჩვენი პრობლემები კი გა-

კვეთილები. შეიძლება ერთი წამის განმავლობაში ყველაფერი ძალიან რთულად მოგეჩვენოთ, მაგრამ ადამიანები სწორედ ამ სირთულეების დაძლევის შემდეგ იზრდებიან კარგ ადამიანებად... მათ იციან სიყვარული, პატივისცემა, მიტევება და ყოველთვის ახსოვთ, რომ უფლება არ აქვთ არ აპატიონ, რადგან იესომ ჯვარცმა გვაპატია.

ბედნიერი ოცნებებით შეკრული სიზმარი

გეფიცებით, ერთი ჩახუტება და... მეგონა, რომ სამყარო გაჩერდა. მისი სუნთქვა ჩემს სუნთქვას ერწყმოდა, თითქოს ჩვენი გულები ერთად ცემდნენ... თითქოს ერთნი ვიყავით! უსასრულოდ გაიწელა ის რამოდენიმე წუთი. საოცარი ცა იყო იმ დღეს, თითქოს სიყვარულისფერი, მზის ჩასვლაც ლამაზად ჩანდა... ნიავი სასიამოვნოდ არხევდა ჩემს თმებს... სიხარულის ცრემლები ნიკაპს ეკიდებოდა და უმალ უკვალოდ ქრე-

ბოდა... და უცებ დაუბრუნდა ყველაფერი რეალობას, ცა ისევ ცისფერი იყო, ნიავიც ჩამდგარიყო, ცრემლები კი... ისინი ხომ არც კი არსებობდნენ. გადავდგი ერთი ნაბიჯი, ორი, სამი... უკვე მენატრებოდა, მერე ჩამელიმა და გავუყევი გზას, რომელსაც დასასრული არ უჩანდა... არ ვიცოდი სად წამიყვანდა, მაგრამ ვიცოდი, რომ ეს ყველაფერი მხოლოდ და მხოლოდ სიზმარი იყო, ბედნიერი ოცნებებით შეკრული სიზმარი.

ჩემს თელავს

გულს მოუნდა, – მომეძღვნა
ლექსი, ჩემო თელავო,
ყველასთვის სანუკვარო,
მარგალიტო, მბრწყინავო!

სისხლი მიდულს ძარღვებში, –
შენს ვარსკვლავთ რომ შევცქერი,
წლები მიჰქრის წამებში,
სათქმელი მაქვს მე ბევრი...

შენს ქუჩებში დავდივარ,
შენს ბალებში ვისვენებ,
ვეფერები შენს ანწყოს,
და შენს წარსულს ვიხსენებ...

ჩემს ქალაქში, საოცარი,
სიყვარული ტრიალებს,
აქ, ფოთლებიც, უძველესი,
ისტორიით შრიალებს!

აქ, ალაზნის ველი მოსჩანს, –
ხელისგულზე გადაშლით,
„თელაველი კაცის“ ხმლით
ჩვენ, რამდენჯერ, გადავჩრით.

მშვენიერ, მოხუც, თელავს –
თოვლი თეთრ თმას უფარავს,
წლებს, – დატყობილ ნაოჭებს,
გალიმება უმაღლავს.

ჩემს ქალაქში, ყოველ ნაბიჯს
უნდა ვდგამდეთ ამაყად,
ყველა მხარეს, შეიძლება –
სილამაზის დანახვა...

თელავს გულში იხუტებს –
ჭადრის, დიდი, ტოტები,
მის სულიდან გამოსიმის –
მშვენიერი ნოტები.

მარიამ ჩოხახიძე

აქ, მზის სხივი სულს გითბობს,
ბუღბუღები გალობენ,
გაზაფხულის თბილი წვიმა
მოგწყინდება – აროდეს.

სულს რომ გვიფორიაქებ,
ჩვენო, თელავ ქალაქო,
ალარ ვიცი, სიყვარულით,
რალა გელაპარაკო...

მსურს რომ მარად შენთან ვიყო,
შენს ქუჩებში ვიარო,
მინდა ჩუმად გესაუბრო
შენც, თელავის ნიავო!

შენი ზეცა მასულდგმულებს,
მიყვარს – შენი მცხოვრებნი,
არ მინდა, რომ დადგეს წუთი –
ოდესმე განშორების!

ფოთოლი

ძალიან ლამაზი იყო პატარა ფოთოლი — დედახის მძლავრ ტოტებში შეფარებული. ყველა მას ესათუთებოდა, მაინც უკმაყოფილო იყო თავისი ცხოვრებით — ადამიანივით ცხოვრება უნდოდა. დედახის ქვეშ გავლილებს ხედავდა ადამიანებს და მუდამ ამას ჩიოდა: ერთფეროვანი ცხოვრება მომწყინდაო.

ერთხელ ქარმა შეამჩნია პატარა ფოთოლი და ჯერ კიდევ გამოუცდელს თავბრუ დაახვია — ჩემთან ნამოდიო, ეჩურჩულებოდა ჩემად.

აქ დარჩიო — ემუდარებოდა დედახე.

საბოლოოდ მაინც ქარს გაჰყვა პატარა ფოთოლი. ოჰ, რა ლამაზი იყო თავიდან ყველაფერი, ქარის ტალღებში დაჰქროდა უზომოდ ბედნიერი. ბოლოს მოსწყინდა ქარს მისი გართობა, დედამინაზე დაუშვა და მიატოვა.

მინაზე დაცემისას ტალახში ჩავარდა საბრალო და მარტო დარჩა.

პატარას იმედი ჰქონდა — კვლავ მოვა ქარი ჩემთანო.

დრო გადიოდა. სულ უფრო უარეს ცხოვრებისეულ სიბრძნეებს ეცნობოდა ტალახში ჩაგდებული, სილამაზედაკარგული პატარა ფოთოლი, არავინ ჰყავდა მხსნელი, ნანობდა: — ნეტავ, დედახისთვის დამეჯერებინაო. განა, ვინმე იყო მასზე ბედნიერი? მართლაც გაუმადლარი ყოფილა ოხერი გული!

დათვლილი იყო უკვე ფოთლის დღეები, ქარმა რომ მოაკითხა მოულოდნელად. დედასთან წასვლაც აღარ შეეძლო, იმდენად დაუძლურებულიყო.

მალე სული განუტევა ოდესლაც ძალიან ლამაზმა და ბედნიერმა პატარა ფოთოლმა. თავის თავი თავადვე დალუპა. ქარისთვის რომ არ დაეჯერებინა, ხომ თითქმის დაუნანებლად მოკვდებოდა სხვა ფოთოლთაგან გულწრფელად დატირებული, ან, იქნებ, უფრო მეტხანს ეცოცხლა?

დიდხანს ეგდო მკვდარი ფოთოლი უპატრონოდ სანამ თოვლმა არ დაფარა მისი სხეული.

ვინ იცის, რამდენი ადამიანი დადის ამ წუთისოფელში პატარა ფოთოლივით გზააბნეული და გაუბედურებული, ლამაზი ცხოვრებით რომ უნდა ეცხოვრა, უბედობამ თუ მიმნდობმა გულმა კი მათ მარტოობა და სიკვდილი არგუნა

ბატონო მიშა, არასოდეს დამავინწყდებით!

მიხეილ თუმანიშვილი და ლალი ქევხიშვილი

ეს წერილი 24 წლის წინ დავწერე ბატონ მიხეილ თუმანიშვილზე და ისევ მინდა გავიხსენო და მივიტანო მკითხველთან.

„სულ ახლახანს ქართველმა ხალხმა, თეატრალურმა საზოგადოებამ უკანასკნელ გზაზე გააცილა დიდი ქართველი რეჟისორი, ჭეშმარიტად სახალხო არტისტი მიხეილ თუმანიშვილი.

განუზომელია მიხეილ თუმანიშვილის ღვანლი ქართული თეატრის წინაშე – მის შემოქმედებაზე პროფესიონალები, ალბათ, დიდხანს იმსჯელებენ.

ამ ორი დღის წინ თელავის ერთ ლამაზ ქუჩაში შემხვდა ჩემი მასწავლებელი პროფესორი, ბატონი გოგი ჯავახიშვილი და დანაღვლიანებულმა მომისამძიმრა: – ლალი, რა დიდი დანაკლისია, ბატონი მიხეილ თუმანიშვილი გარდაიცვალაო. მე მოულოდნელობისგან გავშრი. ასე ვიბორიალე ეს დღეები და მხოლოდ ახლა შევძელი ორიოდე სიტყვით გამოგემშვიდობოთ ჩემი მშობლიური თელავიდან.

მახსოვს, სტუდენტობის დროს ბატონი გოგი მეტყოდა ხოლმე – რაკი ბედმა ბედნიერება გარგუ-

ნა ბატონ მიხეილთან მუშაობისა, არ გაუშვა არც ერთი შემთხვევა, რომ არ ჩაიწერო მისი ნათქვამები, ნაოხუნჯარი აზრები ქართულ თეატრზე.

მახსოვს ბატონმა გოგიმ წერილიც გამომატანა თქვენთან, გთხოვდათ აზრს, ქართული ლექსის აკიდოზე. არ დამავინწყდება, როგორ აღფრთოვანებულმა უპასუხეთ ბატონ გოგის და თქვენი სურათიც გამომატანეთ მასთან საჩუქრად.

ჩემი ბავშვობის ოცნება იყო მსახიობი გავმხდარიყავი, მაგრამ რატომღაც სხვა პროფესიას გავყევი. გული მონუსხულივით, მაინც თეატრისკენ მიმინევდა, ისევ თეატრში ვპოულობდი ჩემ ადგილს. ის წლები, რომლებიც განვლე მარჯანიშვილის თეატრსა და კინომსახიობთა თეატრში, საუკეთესო და ულამაზესი წლებია ჩემი ცხოვრებისა.

„ამ ქვეყნად ყველაფერს მირჩევნია თეატრი – მშვენიერი, საყვარელი, საოცრებათა განუმეორებელი სამყარო!“ – ეს ხომ თქვენი სიტყვებია, ბატონო მიშა! – მე მხოლოდ ცრემლიანი თვალებით ვიმეორებ თქვენს სიტყვებს.

მართლაც საოცრებათა სამყარო დამხვდა, როდესაც ფეხი შემოვდგი თქვენს საყვარელ კინომსახიობთა თეატრში, მსახიობიც და არამსახიობიც – ყველანი ერთსულოვნად ვიყავით ჩაბმულნი იმ საოცარ სპექტაკლებში, რომლებსაც თქვენ ქმნიდით, რომელი ერთი გავიხსენოთ, ეროსი მანჯგალაძის ხსოვნისადმი მიძღვნილი „ჩემი პატარა ქალაქი“, „დონ-ჟუანი“, „ბაკულას ღორები“, „ბნელ ოთახში“.

„მე ძალიან მიჭირს ერთგული მსახიობის გარეშე, რადგანაც ის ანიჭებს სიცოცხლეს ჩემს სპექტაკლებს, მე ვთრთი მასთან შეხვედრისას, ვივსები სიყვარულით. მე ვერ ვეგუები მოტყუებას, ასეთ სიყვარულში მე შეშლილი, ვნებიანი, მწველი სიყვარულის მომხრე ვარ“ (ესეც თქვენი სიტყვებია).

ჩვენ ყველანი ვგრძნობდით, რომ მართლაც გიჭირდათ ერთგულების და სიყვარულის გარეშე.

ეს პატარა საოცარი თეატრი, ხომ ჩვენი მეორე სახლი იყო. სიყვარულის, ერთგულების, საოცრების სახლი და იხმობდა თეატრი ადამიანებს. „გთხოვთ, მოზრდნდეთ 5 თებერვალს 4 საათზე კინომსახიობის თეატრში და კვლავ ეზიაროთ ამ საოცრებათა, განუმეორებელ მშვენიერებას.“

რამდენჯერ მიფიქრია, ნეტავი შეიძლებოდა მაყურებელმა სპექტაკლის გარდა შემოიხედოს თეატრში, რით და როგორ ცხოვრობენ თეატრალეები, სპექტაკლზე არანაკლებ საინტერესო იქნებოდა ალბათ მათთვის.

წლების შემდეგ, კინოსახლში ვნახე დოკუმენტური ფილმი თქვენზე და თქვენს საოცარ პატარა თეატრზე, თვალწინ დამიდგა ის ლამაზი დღეები. სიხარულის ცრემლებმა დამიფარა სახე.

მხოლოდ საქმით ვფიქრობდი მეგრძნობინებინა თქვენთვის, როგორ მიყვარდით, ბატონო მიხეილ! ამის თქმას ხმამაღლა როგორ გაგიბედავდით, მაინც

რა დიდბუნებოვანი ადამიანი ბრძანდებოდით!

სულ რამდენიმე წლის წინ, თბილისში რუსთაველზე შეგხვდით, ველარ მოეთოკე ჩემი გრძნობები და სიმპათია თქვენდამი, რატომ არ უნდა იცოდეს, რომ ასე ძალიან მიყვარს. ვიფიქრე, შეიძლება ვერც გამიხსენოს, მე ხომ მსახიობი არ ვიყავი, მაგრამ არა უშავს, მაინც ვეტყვი. სასწრაფოდ გადმოვჭერი ქუჩა და მისალმების შემდეგ გადაგხვით, როგორც ახლობელს.

– ბატონო მიშა (ხშირად ასე მოგმართავდით იმ საყვარელ თეატრში), თუ გამიხსენებთ, მე ვარ და რომ იცოდეთ, როგორ მიყვარხართ და მასხოვხართ, თქვენი საოცარი ბუნებით, იუმორით, საოცრებებით.

– ამდენ ხანს, რატომ არ მეუბნებოდით, დავბერდი და ახლა შეგიყვარდით ყველას!

ისევე ლამაზად იხუმრეთ.

არა, ბატონო მიხეილ! თქვენ ისეთი ბუმბერაზი ადამიანი ბრძანდებოდით სიბერე და გარდაცვალება უსუსურია თქვენთან!

ეჭვიც არ მეპარება თქვენი ერთგული მსახიობების, თქვენი ნიჭის თაყვანისმცემლების ცრემლის ზღვა გაგაცილებთ თბილისიდან ბოლო გზაზე, მე კი ამჯერად თელავიდან თვალცრემლიანი განვდენთ ხმას:

– მშვიდობით, ბატონო მიშა!

– არასოდეს დამავიწყდებით!

P.S.

2021 წელია ახლა. ბატონო მიშა, თქვენ 100 წლის ბძანდებით. მე კი 64 წლისა და ისევ მასხოვხართ, მიყვარხართ და არასოდეს დამავიწყდებით!

ლალი ქვხიშვილი

მხატვარი ელზა თუშაბრამიშვილი

მისი გაზაფხულის შემოდგომა

თელავი მდიდარია გამორჩეული ბიოგრაფიისა და ღვანლის ადამიანებით, რომელთაც შექმნეს მისი განუმეორებელი ისტორია და დღესაც ხიბლს ადევნებენ სატახტოს კოლორიტულ ფერთა პალიტრას. ეს ადამიანები მუდამ დაუღალავად ფუსფუსებენ, შრომობენ, იღვნიან, არ ისვენებენ არც თავად და არც სხვებს ასვენებენ, რათა ის საზოგადოება, რომელსაც თელავი და თელაველები ჰქვია, მეტად საინტერესო და ფასეული, კიდევ უფრო მეტად, ჰუმანური და მიმზიდველი გახდეს ისტორიის, თანამედროვეობისა და მომავალი თაობებისათვის.

ლია ფეიქრიშვილი

ამბობენ ქალბატონებს ასაკს არ ეკითხებიანო... არც მე ავწონი იმ წლების ყულაბას, რომელიც ჩვენს იუბილარს მოუნაგრებია, თუმცა ის სიკეთე, ამაგი, თავდადება საკუთარი საყვარელი საქმისადმი და თელავისადმი, რითაც დღემდე მოვიდა, ნამდვილად სასახელოა და ფასეული. თაობებმა გაიარეს მის თვალსაწიერის საცერში, დღეს ისინი უკვე წარმატებული და შემდგარი პიროვნებები არიან და ღია მასწავლებელიც ამაყია, როცა მათ იხსენებს და ხარობს თითოეულის წინსვლით. ცხოვრება რთულია, მით უფრო იმ თაობისათვის, რომლის ათეულობით წელმა არაერთი ძნელებდობა გამოიარა, მერე რა, რომ არაერთხელ აღიმართა მის წინ ცხოვრებისეული სიძნელენი, ვილაცამ გული დასწყვიტა, სხვამ იქნებ ძლიერ ატკინა კიდეც, მაგრამ საბედნიეროდ მუდამ სინათლის სხივს მიუყვებოდა და, როგორც ნამდვილი პედაგოგი, ცდილობდა მხოლოდ სულის კათარზისის პრინციპებით ეხელმძღვანელა და ცხოვრების ყველაზე ბნელ კუნჭულებშიც კი სიკეთის ნამცეცხვები ეძებნა როგორც ზამთრის პირზე სულდამზრალ ბელურას.

საკუთარი ქვეყნის პატრიოტი, მშობლიური ქალაქის ამაგდარი, პოეტური სულის ნატურას, თავადაც უჭრის კალამი და მიუხედავად ჭარმაგი წლებისა, დღესაც ხიბლავს თავისი მჭერმეტყველებით მსმენელს.

ქალისათვის პროფესია უმნიშვნელოვანესია და მისი საზოგადოებრივი მოღვაწეობა კიდევ უფრო აღმატებული ხდება, როცა ოჯახის მტკიცე ზღუდე-გალავანი უმაგრებს ზურგს. ეს ბედნიერება უხვად აჩუქა უფალმა ქალბატონ ლია ფეიქრიშვილს – წარმატებულს როგორც საზოგადოებრივ, ასევე პირად სარბიელზე. შვილები, შვილიშვილები და შვილთაშვილები მისი დიდი სიმდიდრეა და კიდევ ის მოწაფეები, რომელთაც უხვად, უშურველად გაუზიარა თავისი ცოდნა და გამოცდილება საბავშვო ბაღის, პედაგოგთა დახელოვნების ინსტიტუტისა თუ უნივერსიტეტის კედლებში.

სულითა და გულით ვულოცავ ამ დარბაისელ და ღვანდომოსილ ქალბატონს მისი გაზაფხულის შემოდგომას და ჯანმრთელობასა და დღეგრძელობასთან ერთად ვუსურვებ მუდამ ერთიასად დაფასებოდეს მის მიერ დათესილი სიკეთის ყოველი ნაყოფი.

ვიქრია ყუბიტაშვილი

ღვანდომოსილი ქალბატონი

ჩვენი, ამაგდარი პედაგოგი, – ლია ფეიქრიშვილი დაიბადა ყვარელში 1941 წელს.

საშუალო სკოლის დამთავრებისთანავე, ჩაირიცხა იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო პედაგოგიურ ინსტიტუტში დაწყებითი განათლების მეთოდის ფაკულტეტზე, რომელიც 1965 წელს დაამთავრა.

საქართველოს განათლების სამინისტროს მიერ, ჩატარებული კასტინგის საფუძველზე, შერჩეულ იქნა მასწავლებელთა დახელოვნების თელავის ინსტიტუტში – სკოლამდელი აღზრდის სასწავლო მეთოდური კაბინეტის გამგედ, სადაც წარჩინებული მუშაობისათვის დაჯილდოებულია: ქების სიგელებით და განათლების წარჩინებულის სამკერდე ნიშნით.

1986 წელს ღია გადავიდა სამუშაოდ იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის უნივერსიტეტში – პედაგოგიკა-მეთოდის კათედრაზე – უფროს მასწავლებლად, სადაც კითხულობდა ლექციებს: სკოლამდელ პედაგოგიკაში, დეფექტოლოგიაში და ბუნების სწავლების მეთოდოლოგიაში.

მან აიმაღლა ასევე კვალიფიკაცია თბილისის მასწავლებელთა დახელოვნების ცენტრალურ ინსტიტუტში, გაიარა ლოგოპედის სრული კურსი და მიიღო ლოგოპედის სპეციალისტის დიპლომი.

უნივერსიტეტის მუშაობის პერიოდში გამოქვეყნებული აქვს სამეცნიერო შრომები სკოლამდელი აღზრდის საკითხებზე.

2009 წლიდან, საუნივერსიტეტო მუშაობის შემდეგ, ჩაერთო თელავის მუნიციპალიტეტის მთავარ ბიბლიოთეკასთან (დირექტორი მ. ნიკლაური) არსებული საზოგადოება „ავანგარდის“ საქმიანობაში (დამფუძნებელი ნ. ჭიკაძე) და, დღემდე, იგი ღვანდომოსილ პედაგოგებთან, პენსიონერებთან ერთად კვლავ ატარებს სხვადასხვა საინტერესო ღონისძიებებს, ეხმარება მათ, რომ ცხოვრება, უფრო ხალისიანი და შინაარსიანი ჰქონდეთ.

ლიამ, თავისი მოღვაწეობით, დაიმსახურა პატივისცემა და სიყვარული, როგორც, თანამშრომლებში, ისე სტუდენტთა შორის, რასაც ვგებულობთ სტუდენტებისა და თანამშრომლებისაგან, გამოხატულ – საიუბილეო მილოცვებში, სადაც ისინი აღნიშნავენ ამგდარის დამსახურებას, რომ მან, თავისი ცოდნა-გამოცდილება უშურველად გადასცა სტუდენტებს, ახალბედა დამწყებ პედაგოგებს.

მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთი“ უერთდება მათ გულწრფელ მილოცვებს და ღია ფეიქრიშვილის ულოცავს დაბადების 80 წელს და უსურვებს დიდხანს სიცოცხლეს, სიკეთეს, სიხარულსა და ბედნიერებას...

აქვე გთავაზობთ მის ორ ლექსს.

წუწუ კაშუკაშვილი

მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“

ახალგაზრდა მწერალთა ხელმძღვანელი

მადლობა ჩემს გულს, ოთხმოცი წლისთვის...

ჰიპერმეტრია და
ვერლიბრი, ანუ, –
დარად – უოლტ უიტმენის...

მოგონებები, მოგონებები,
კვლავ, გამიმძაფრდა –
ჩემ თავზე ფიქრში,
ჩემი ცხოვრება,
როგორც რაში, – მიჰქრის და მიჰქრის...
თურმე, რამდენი წლები გასულა, –
ჩემი ცხოვრების ბედთან ჭიდილში.

მე, ახლა, მივხვდი, –
სულ სხვა რამაა: წუთისოფელი...
მე მაგონდება, რომ განვლილ წლებში
ბევრს უტკენია, ჩემთვისაც, გული,
მაგრამ, მე, მაინც, მყარად ვიდექი,
არ დავცემულვარ – სულით და გულით...

მხოლოდ, სიკეთემ და სიყვარულმა
გადამავინცა ძნელი ცხოვრება, –
მაგრამ... დანისლულს, იმედად დამრჩა:
ჩემი ქმარ-შვილის და ოჯახის –
ღრმა სიყვარული.
წარსულში, ზოგი, სიკეთეც მასხოვს,
და... იმის შედეგს
დღესაც კი ვიძიქი...

მე მიხარია – წარსულმა წლებმა
არ დამიტოვეს, მუდმივი წყლული,
რაშიც, უფალსაც მიუძღვის წვლილი...

მადლობა უფალს, დიდი მადლობა,
რომ... დღეს ვარსებობ და...

ფეხზე ვდგავარ,
მადლობა დიდი... ყოველდღიურად
მუხლმოდრეკილი, ვლოცულობ მისთვის...

მადლობა ოჯახს,
შვილებსა და ჩემს შვილიშვილებს,
რომ დამიფასეს –
დიდი ამაგი...

თელავს

დღეს თელავქალაქობაა,
ჩვენი ლამაზი თელავის;
ბურჯებს ამშვენებს, სილალე
საუკუნეთა მთელავი.

მეფის სატახტო ქალაქო, –
ყველას გულსა გვფენ მალამოდ...
მზის სხივიც გელამუნება, –
ჩვენი დიდების ალამო...

გმირთა გმირ მეფე ერეკლეს
უერთგულესი ჰყავს, – რაშიც, –
ასპინძიდან რომ დაბრუნდა,
დალლას არ იმჩნევს – გაელაში.

ერეკლეობას ზეიმობს
ჩვენი ლამაზი თელავი,
მუდამ – სახელის, სიკეთის
ფუძეც, აკვანიც, მრთველავიც...

მრავალუამიერ, ქალაქო
დღეგრძელობა და დიდება,
იყავი, ხარ და იქნები, –
მზე, სანამ, ცაზე ბრწყინდება!..

მხატვარი ელზა თუშაბრამიშვილი

